

UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL
DE CATALUNYA

POBRESA INFANTIL I EXCLUSIÓ SOCIAL

Una aproximació a la realitat dels menors i de les seves famílies dins del context sociodemogràfic de Palafrugell.

Aina Garcia i Roura

4t, Treball de Final de Grau

Tutor: Xavier Tornafoch i Yuste

Grau en Educació Social

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic- Universitat Central de Catalunya

14, de maig del 2021

RESUM

En aquesta recerca el que es pretén és poder fer una anàlisi de totes les entitats col·laboradores dins del marc contextual de Palafrugell que treballen per tal de poder erradicar les situacions de pobresa infantil, tot fent un esment en l'impacte generat per la COVID-19, i com s'ha incrementat les persones ateses -per situacions de vulnerabilitat- durant la pandèmia. Per tal de dur aquesta recerca s'ha utilitzat dades estadístiques sobre diferents aspectes de Palafrugell; entrevistes a les entitats que treballen per abordar aquesta problemàtica i, alhora, s'ha donat una visió més genèrica del tema en qüestió. Totes i cada una d'aquestes organitzacions treballen en base una integració de les persones amb situació de pobresa i vulnerabilitat dins la societat.

Paraules clau: Pobresa infantil, exclusió social, educació, treball, ajudes econòmiques.

ABSTRACT

In this research, the aim is to be able to make an analysis of all the collaborating entities within the contextual framework of Palafrugell that work to eradicate situations of child poverty, mentioning the impact generated by COVID-19, and how the number of people cared for - due to situations of vulnerability - during the pandemic has increased. To carry out this research, statistical data were used on different aspects of Palafrugell; interviews with organizations working to address this issue and, at the same time, a more general view of the issue in question. Each one of these organizations works based on the integration of people with poverty and vulnerability into society.

Keywords: Child poverty, social exclusion, education, work, and financial aid.

Agraïments

Aquesta recerca del TFG ha estat un treball individual amb un tema que ha estat vocacional des del primer moment. Així i tot he tingut moltes persones les quals vull agrair la seva participació dins d'aquest procés.

En primer lloc gràcies a les professionals que he pogut fer les entrevistes; regidora, presidenta de Càritas, directora de l'escola Torres Jonama i la treballadora social. Agraeixo la seva voluntat i participació en aquesta recerca que ha estat de gran ajuda, i on he pogut aprendre tant acadèmicament com professionalment.

Donar les gràcies també al meu tutor de recerca durant aquest procés, en Xavier Tornafoch per ajudar-me, orientar-me i guiar-me en aquest treball final de grau.

A tota la família i amics i amigues, que m'han estat donant suport en els moments més difícils, quan no tenia clar cap a on volia enfocar la meva recerca. La seva motivació ha estat un puntal en els processos més difícils i durs, i gràcies per confiar en mi!

Al Banc dels Aliments portat a terme des de Càritas Palafrugell, per fer-me veure de la importància que és parlar i visibilitzar la pobresa, en especial la infantil. Gràcies al voluntariat durant l'estiu em vaig poder enfocar en aquest tema.

En especial els meus pares, per ajudar-me, donar-me suport en tot aquest procés. Han estat unes peces claus en aquesta recerca. La seva dedicació i motivació, m'ha ajudat molt. Aquest treball també és vostre!

I per últim agrair enormement a totes les persones altruistes que es dediquen a poder protegir i atendre aquesta infància vulnerable; a la gent que segueix lluitant per poder abordar aquesta problemàtica, i donar empenta a nous projectes perquè entre tots i totes podem convertir aquests infants en invulnerables.

ÍNDEX

1. Introducció.....	6
2. Justificació del treball	8
3. Plantejament del problema.....	10
3.1 Descripció dels objectius	11
3.2 Hipòtesis	11
4. Marc normatiu	12
5. Marc teòric.....	18
5.1 Que entenem per pobresa.....	18
5.2 Pobresa infantil	27
5.3 Com afecta els infants la situació de pobresa	32
6. Marc Pràctic	35
6.1 Enfocament metodològic	35
6.2 Àmbits de recerca.....	36
6.2.1 Context sociodemogràfic de Palafrugell	36
6.2.2 Entitats col·laboradores entorn a la pobresa infantil a Palafrugell	46
6.3 Participants	52
6.4 Instruments i eines de recollida de dades	54
6.5 Aspectes ètics.....	55
6.6 Dificultats de recerca	56
7. Anàlisi de dades	57
8. Conclusions.....	71
8.1 Preguntes d'investigació/ objectius i/o hipòtesis	71
8.1 Valoració, suggeriments i propostes de millora.....	75
8.2 Relacionat amb el grau d'educació social	77
9. Bibliografia.....	78

ÍNDIX DE FIGURES

Figura 1. Els drets de la infància es basen en quatre principis fonamentals.....	16
Figura 2. Gràfica dels treballadors en patir condicions de pobresa (...)	25
Figura 3. Taula sobre la taxa de risc de pobresa	26
Figura 4. Evolució de la pobresa alta dels menors de setze anys a Catalunya	29
Figura 5. Agenda 2030, marca com a primer objectiu acabar (...)	30
Figura 6. L'infant com l'afecta la situació de pobresa en els diversos nuclis	32
Figura 7. Mapa del municipi de Palafrugell	36
Figura 8. Taxa de població del municipi de Palafrugell (1998-2020)	37
Figura 9. Població de Palafrugell per nacionalitats	39
Figura 10. Problemàtiques del 2019 i 2020.....	42
Figura 11. Problemàtiques ateses durant el 2018.....	42
Figura 12. Persones ateses des del CDA de Palafrugell	43
Figura 13. Intervenció a les escoles i instituts amb infants i joves (...)	45
Figura 14. Intervenció de les diferents entitats col·laboradores entorn (...)	46

1. Introducció

El meu Treball final de Grau, neix a partir del voluntariat que vaig realitzar durant l'estiu de 2020. Aquest va tenir lloc durant els mesos de juliol i agost al Banc dels Aliments que organitzava l'entitat de Càritas Palafrugell (Baix Empordà).

En el primer moment, vaig decidir enfocar-lo amb la pobresa i el sensellarisme: es tractava d'elaborar un projecte innovador, per tal d'atendre aquestes problemàtiques a través de les ajudes econòmiques i inserció laboral, a canvi de que fessin treballs comunitaris per la comunitat.

Cercant informació i gràcies a la gent més propera del meu entorn, em vaig adonar que el tema en qüestió que havia començat a planificar era de grans magnituds per poder dur a terme en un treball final de grau.

Arran del primer plantejament que vaig tenir, i també del voluntariat que vaig dur a terme, vaig estar donant voltes sobre la idea de construir un treball amb relació a la pobresa, i per no canviar totalment el tema que ja havia decidit, em vaig voler concentrar en destinar tots els meus esforços a estudiar la pobresa infantil.

Es tracta d'un dels temes que més em preocupen en el terreny personal. En els darrers mesos ha augmentat considerablement els llindars de pobresa en la societat. El treball es focalitzarà a la població de Palafrugell- lloc on he nascut i visc- que tampoc ha estat aliena a la problemàtica. Segons dades proporcionades per l'Ajuntament de Palafrugell l'any 2020 hi havia 505 menors en situació de risc.

El principal objectiu d'aquest TFG és dur a terme una anàlisi de les diferents intervencions que es realitzen a Palafrugell entorn la pobresa infantil, a través dels diferents programes i entitats que hi col·laboren. A més, m'interessa poder conèixer la visió d'alguns dels agents socials que hi treballen- amb qui m'he entrevistat- per tal de conèixer com es gestiona tota la problemàtica per tal de poder-la abordar.

Tot plegat m'ajudarà a poder comprendre més el treball que s'està duent a terme des de les diferents entitats públiques i organitzacions no governamentals, i donar- alhora- una visió de cara el futur de com poder treballar-hi a través de diferents propostes de manera més eficient.

Fent referència a l'estudi de recerca de les entitats i projectes existents, es tracta d'analitzar si hi ha mancances en algun àmbit en concret, i a partir d'aquí, poder-ne crear de noves. De forma més personal crec, que per a fer qualsevol intervenció per petita que sigui, prèviament cal conèixer quina és la realitat. D'aquesta manera treballarem per a uns mateixos objectius comuns.

El meu treball doncs, consta de tres parts: La primera part del TFG hi ha els objectius plantejats, en els que vull respondre una vegada hagi contextualitzat el meu treball i també l'hagi finalitzat; seguidament, hi ha el marc teòric, ho plantejo en tal que es tracta d'un dels nuclis principals de la recerca per poder entendre la realitat sobre la qual se circumscriu aquest estudi, a través de diferents llibres, articles, recerca i dades que reals que m'aporten també les persones que he entrevistat.

La segona part del treball, fa referència al marc pràctic, és a dir, consta de tota la recollida de dades. Concretament he realitzat entrevistes a diferents professionals que treballen d'una manera directa o indirecte amb la pobresa infantil: els seus coneixements, han estat de gran importància per conèixer i seguir investigant el tema en qüestió. M'han aportat un bagatge enorme per poder donar resposta a moltes de les preguntes que m'he plantejat en l'estudi.

A partir d'aquest procés d'anàlisi d'aquest TFG, amb unes conclusions, és on dono per finalitzada la recerca. S'intentarà donar resposta al problema plantejat- amb les seves limitacions, suggeriments i/o propostes de millora- i a partir d'aquí, deixar sentades unes bases que puguin donar resposta als objectius que m'he plantejat en aquest estudi des de la mirada que hi he posat com a futura educadora social.

2. Justificació del treball

La pobresa infantil és un dels temes que més preocupa a les institucions, ja que afecta a molts infants, així i tot les dades són molt preocupants. Segons l'autor Simón (2020) 1 de cada 3 menors pateix pobresa infantil dins del territori espanyol.

D'acord amb les dades actuals d'aquest 2021 proporcionades des de Càritas Palafrugell a causa de la crisi econòmica i sanitària, les ajudes econòmiques a les famílies s'han incrementat un 50% respecte a anys anteriors. Si tinguéssim coneixement de la quantitat de persones que ho pateixen i de les xifres preocupants o bé de les situacions que han de viure moltes famílies, crec que més d'una persona es plantejaria realment de la importància de poder afrontar aquesta problemàtica. Aquesta crisi ha agreujat una problemàtica ja existent, que sovint s'explica per números, tot oblidant l'impacte en la vida quotidiana dels infants.

Tal com assenyala Margarita Mari-Klose (2015), professora del Departament de Sociologia de la Universitat de Barcelona: "La pobresa infantil significa la privació dels recursos materials i no materials, i afecta directament al benestar dels infants, un impacte que el tindran la resta de la vida, i és important recordar que és una loteria, un infant no tria la família on neix".

Cada treball final de grau, és molt important i és una oportunitat perquè tots els aprenentatges es vegin reflectits d'una manera concreta. Des d'un inici vaig veure necessari parlar de la pobresa. Com bé he comentat no tenia clar cap a on ho volia plantejar, finalment vaig creure oportú enfocar-ho als infants, més concretament en la pobresa infantil a la població de Palafrugell.

Un dels principals motius el qual he decidit treballar el tema de la pobresa infantil és gràcies al meu voluntariat que vaig fer al Banc dels Aliments. Vaig adonar-me de la realitat que han de patir moltes famílies en el seu dia a dia, i paral·lelament em va impactar molt veure antigues companyes meves de classe, allà, demanant ajuda.

Considero que sempre he estat molt conscienciada sobre aquestes problemàtiques, però fins que no coneixes la realitat, no t'adones de les magnituds de persones que estem parlant.

Per últim, com a futura educadora social, m'interessa conèixer tot el que ja es treballa, i a partir d'aquí, neix una motivació en poder pensar noves estratègies viables que podrien funcionar per abordar aquesta problemàtica.

(Nelson Mandela, 1994)

*“Erradicar la pobresa no és un acte de caritat,
sinó que és un acte de justícia”.*¹

¹Discurs de Nelson Mandela en la campanya *“Fem que la pobresa sigui història”*, pronunciada el 3 de febrer de 2005; en www.nelsonmandela.org

3. Plantejament del problema

Pel que fa al plantejament de la meva pregunta de recerca, m'he centrat en les coses que desconeixia pel que fa a la pobresa infantil.

Per tant he vist oportú, conèixer totes les entitats col·laboradores, d'una manera directa o indirecta a l'atenció i protecció a la infància dins del municipi de Palafrugell. En aquest cas em pregunto: Quins són els projectes que s'estan duent a terme per contrarestar la pobresa infantil?

El treball posa el focus en el municipi de Palafrugell, d'aquesta manera he pogut acotar molt més el tema i anàlisi en concret.

3.1 Descripció dels objectius

Per dur a terme la meua investigació, em vaig fixar una sèrie d'objectius per donar resposta a les preguntes de recerca plantejada. A continuació estan exposats tant l'objectiu general com els específics.

Objectiu General

OG1. Analitzar la realitat dels menors i de les seves famílies dins el context sociodemogràfic de Palafrugell a partir de l'obtenció d'informació de les dades actuals pel que fa a la pobresa infantil.

Objectius Específics

OE1.1. Conèixer les diferents institucions i entitats col·laboradores a Palafrugell i els projectes que es duen a terme.

OE1.2. Comprendre la visió professional des de les diverses entitats que treballen amb infància vulnerada.

OE1.3. Innovar a partir de les propostes ja existents sobre les que es treballen en l'àmbit de la infància.

3.2 Hipòtesis

H1. Aquelles entitats de Palafrugell que treballen des d'una perspectiva integral de la pobresa infantil, atenen de manera més efectiva les necessitats primàries dels infants.

H2. Aquestes entitats en la mesura que se centren a reduir les desigualtats d'aquests infants a partir de diversos eixos: alimentació, educació i sanitat, treballen per les oportunitats i les llibertats dels infants d'una manera més efectiva.

4. Marc normatiu

Segons el Diccionari de la llengua catalana, es defineix a la infància, com el “Període de la vida que comprèn des del naixement fins a l'adolescència”. (Diccionari de la llengua catalana de l'Institut d'Estudis Catalans, f., definició 1). Pel que fa als drets de la infància, són tots aquells que tenen els infants i adolescents pel simple fet ja d'haver nascut. Aquest, són innats, imprescindibles, universals, inalienables i irrenunciables pel desenvolupament d'una bona infància. Tots i cadascun d'aquests drets es troben recollits dins la Convenció universal dels drets dels infants.

Per a poder contextualitzar el tema el qual s'investiga és important que en fem una referència dins la història com els infants han estat tractats. Antigament la infància es limitava en els sis primers anys de vida, i a partir d'aquestes edats se'ls considerava persones adultes.

En les classes socials humils, pel que fa als fills, eren considerats persones adultes dins del nucli familiar, on també tenien la responsabilitat de tenir una feina i portar un sou a casa, fer les tasques domèstiques, cura dels germans més petits, entre d'altres. Fins i tot en casos més extrems, si hi havia molta pobresa, els infants eren abandonats, ja que no hi havia suficients recursos per a tots.

En canvi, les classes més benestants, els infants eren una peça clau a la família, on era important que s'eduqués i es formés per tal de donar un bon nom a la família.

No va ser, però, fins al segle XX, també anomenant el segle dels infants, quan van començar a aparèixer diversos programes, entitats, convenció de drets per evidenciar i denunciar tot el que estava passant:

- La **Primera llei de Protecció a la Infància** es va aprovar l'any 1904. El qual va ser creada en motiu per vetllar la protecció pública als menors de deu anys, sobretot relacionats amb la salut física i moral dels infants.

- La primera declaració dels drets de l'infant va ser la **Declaració Ginebra del 1924**. Va ser el primer text on es reconeix i afirma, per primer cop els drets fonamentals que han de tenir tots els nens i nenes, i sobre la responsabilitat dels adults amb relació a ells i elles. Aquest text va ser redactat per Eglatyne Jebb, fundadora de "*Save the Children Fund*" juntament amb la seva germana Dorothy Buxton, on la principal missió era la promoció dels drets de la infància. A més, aquesta entitat tenia com a objectiu recaptar diners per poder protegir i ajudar els infants afectats durant la Primera Guerra Mundial.
- L'any **1946**, es va crear l'**UNICEF** (*United Nations International Children's Emergency Fund*), una entitat de l'Organització de les Nacions Unides, creada al començament per ajudar als nens europeus, després de la Segona Guerra Mundial. Avui dia treballa a través de l'ajuda humanitària, per a famílies en països amb desenvolupament. Sempre amb la línia de treball per defensar i protegir els drets dels infants.
- No va ser, però, fins al **1959 que les Nacions Unides va aprovar la Declaració dels Drets**, basada en l'estructura originària del 1924. Aquest document està format per deu principis bàsics². A continuació exposaré els següents:

Principi 1: L'infant ha de gaudir de tots els drets enunciats en aquesta Declaració. Aquests drets han de ser reconeguts a tots els infants sense excepció de cap mena o discriminació per motius de raça, de color, de sexe, de llengua, de religió, d'opinió política o d'altra índole, d'origen nacional o social, posició econòmica, de naixement o de qualsevol altra condició, ja sigui de l'infant mateix o de la seva família.

Principi 2: L'infant ha de gaudir d'una protecció especial i disposarà d'oportunitats i serveis establerts per la llei, i d'altres mitjans, a fi que pugui desenvolupar-se físicament, mentalment, espiritualment i social, d'una manera sana i normal, en condicions de llibertat i dignitat. En promulgar lleis amb aquesta finalitat, la consideració fonamental a què caldrà atènyer-se serà l'interès superior de l'infant.

²DECLARACIÓ DELS DRETS DELS INFANTS Adoptada per L'Assemblea General de les Nacions Unides, per resolució 1.386 (XVI), de 20 de novembre de 1959. Recuperat de: http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0011/3c987a58-161e-4b99-94ae-863b2a4d65aa/serie-drets_11annex.pdf

Principi 3: L'infant té dret, des del seu naixement, a un nom i una nacionalitat.

Principi 4: L'infant ha de gaudir dels beneficis de la seguretat social. Ha de tenir dret a créixer i a desenvolupar-se amb salut; i amb aquest fi caldrà proporcionar-li, així mateix com a la mare, cura i protecció especials, incloent-hi l'atenció prenatal i postnatal adequada. L'infant té dret a disposar d'alimentació, habitatge, recreació i serveis mèdics adequats.

Principi 5: L'infant que pateixi impediments físics, mentals o socials, ha de rebre el tractament, l'educació i les atencions necessàries que requereixi la seva particular situació.

Principi 6: L'infant, per al desenvolupament ple i harmoniós de la seva personalitat, necessita amor i comprensió. Sempre que sigui possible, haurà de créixer a l'empara i sota la responsabilitat del seu pare i mare i, en qualsevol cas, en un ambient d'afecte i de seguretat moral i material; llevat de circumstàncies excepcionals, l'infant de tendra edat no serà separat de la seva mare. La societat i les autoritats públiques tenen el deure de dedicar una cura especial envers els infants sense família o que estiguin mancats de mitjans de subsistència. Per al manteniment dels fills de famílies nombroses, convé concedir subsidis estatals o d'altra mena.

Principi 7: L'infant té dret a rebre educació, que serà gratuïta i obligatòria almenys en la seva etapa elemental. Se li donarà una educació que afavoreixi la seva cultura general i li permeti, en condicions d'igualtat d'oportunitats, desenvolupar les seves aptituds i el seu judici individual, el seu sentit de la responsabilitat moral i social, i esdevenir un membre útil de la societat.

L'interès superior de l'infant serà el principi que guiarà aquelles persones que tenen la responsabilitat de la seva educació i orientació; aquesta responsabilitat pertoca en primer lloc al pare i a la mare. L'infant gaudirà plenament de jocs i d'esbarjos, els quals hauran d'estar orientats vers les finalitats perseguides per l'educació; la societat i les autoritats públiques s'esforçaran a promoure la satisfacció d'aquest dret.

Principi 8: L'infant ha de figurar entre els primers de rebre, en tota circumstància, protecció i socors.

Principi 9: L'infant ha de ser protegit contra totes les formes de negligència, crueltat i explotació. No serà objecte de cap mena de tràfic. No s'haurà de consentir que l'infant treballi abans d'una edat mínima adequada; en cap cas no se l'ocuparà ni se li permetrà que s'ocupi en qualsevol tasca o feina que perjudiqui la seva salut, o que interfereixi en el seu desenvolupament físic, mental o moral.

Principi 10: L'infant ha de ser protegit contra les pràctiques que puguin fomentar la discriminació racial, religiosa o de qualsevol altra mena. Ha de ser educat en esperit de comprensió, tolerància, amicitat entre els pobles, pau i fraternitat universal, i amb plena consciència que ha de consagrar les seves aptituds i energies al servei dels seus semblants.

- No va ser, però gràcies a la Declaració Internacional dels drets dels nens i nenes (1924) i la Declaració Universal dels drets dels infants (1959), quan l'any **1989 es va aprovar la Convenció dels Drets dels Infants**, en el qual es reconeixen tots els drets civils, econòmics, polítics socials dels nens i les nenes.
- La Convenció sobre els Drets de l'Infant presenta avui dia tots els requisits, és a dir, s'ha de garantir drets. Per tant, cap infant hauria de viure amb la preocupació de no tenir garantits els drets a l'alimentació, salut, habitatge i educació.

Tot seguit, podem observar un recull dels principis que s'han anat desenvolupant fins al dia d'avui.

Figura 1- Els drets de la infància es basen en quatre principis fonamentals. Font: Unicef.

La Llei 14/2010 de 27 de maig,³ dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència declara els drets i les oportunitats que han de tenir tots els menors d'edat. Es desplega l'article 17 de l'Estatut d'autonomia de Catalunya de 2006⁴, on reconeix com a drets fonamentals de tots els menors d'edat, on principalment han de rebre una atenció integral necessària.

En aquest document, reconeix que tots els menors tenen dret a rebre tota atenció necessària per desenvolupar la seva personalitat i el seu benestar tant en l'entorn familiar com social.

³Llei Orgànica 14/2010, de 27 de maig, dels drets i les oportunitats en la infància i l'adolescència, DOGC núm. 5641 (02/06/2010).

⁴Ley Orgánica 6/2006, de 19 de julio, de reforma del Estatuto de Autonomía de Cataluña. BOE núm. 172 (20/07/2006).

La seva base es troba dins l'article 166.3 i 4 del mateix Estatut d'Autonomia. La llei 11/1985, del 13 de juny⁵, de protecció de menors també en base a la protecció dels menors, de protegir els menors sense llar i els que presenten comportaments de risc social. En aquesta llei inclou diverses proteccions a la infància.

Darrerament, el Departament d'Educació ha publicat un nou Decret d'admissió d'alumnes al sistema educatiu de Catalunya: DECRET 11/2021, de 16 de febrer, de la programació de l'oferta educativa i del procediment d'admissió en els centres del Servei d'Educació de Catalunya⁶. S'estableix un Pacte contra la segregació escolar a Catalunya aprovat l'any 2019 i que va impulsar el Síndic de Greuges. Un dels punts forts d'aquesta norma és la lluita contra la segregació escolar i l'equitat. S'estableix nous llindars de pobresa pel que fa a la classificació de l'alumnat amb Necessitats Educatives Especials (NEE) derivades de situacions socioeconòmiques desfavorides. La lluita envers l'exclusió social és un dels punts forts d'aquest nou Decret que posa l'èmfasi en les situacions de pobresa que viuen moltes famílies a Catalunya.

⁵Aquesta llei va ser la primera llei que va dictar el Parlament de Catalunya envers l'atenció a la infància una vegada es van produir les transferències a la Generalitat de Catalunya. Posteriorment va ser modificada per la Llei 12/1998, de 21 de novembre. En l'actualitat es troba derogada. Va ser vigent fins al 23 de juny de 2002. Va entrar en vigor la Llei 8/2002 de 27 de maig de modificació de la Llei 37/1991, de 30 de desembre, sobre mesures de protecció dels menors desemparats i de l'adopció, i de regulació de l'atenció especial als adolescents amb conductes d'alt risc social. També fou derogada (exceptuant el títol V) per la Llei 27/2001 de 31 de desembre, de Justícia Juvenil.

⁶(DOGC. núm. 8344) (18/02/2021).

5. Marc teòric

5.1 Que entenem per pobresa

El terme pobresa es defineix com a “Mancança o escassetat del necessari per a viure”. (Diccionari de la llengua catalana de l’Institut d’Estudis Catalans, f., definició 1). És a dir, una persona que rep aquesta connotació és perquè no té garantides com a dret de la societat totes les necessitats bàsiques. Aquestes, les entenem com un dret que ha d’estar cobert per totes les persones independentment de la seva edat, sexe, cultura, entre altres factors.

Per tant, la pobresa s’entén com un grau de privació que impedeix el desenvolupament de la vida que poden tenir els individus i obstaculitza el desenvolupament ple de les seves llibertats (Sen, 2000).

Segons Escudero (2016) la pobresa es defineix des de la perspectiva econòmica, i la defineix de dues maneres:

- Pobresa absoluta: Els ingressos són insuficients per mantenir les necessitats fisiològiques d’un individu. Aquestes formen part de les necessitats bàsiques: alimentació, aigua, descans, entre altres.
- Pobresa relativa: Els ingressos d’un individu són inferiors al de la resta de la comunitat.

Per definir, no podem fer-ho només en termes generals, s’ha de tenir en compte també “L’habilitat d’una persona per utilitzar els recursos que té”.⁷

⁷La idea ha estat desenvolupada per l’economista Amartya Sen en un article sobre pobresa de l’any 2000 que està referenciat a la bibliografia d’aquest treball.

A trets més generals hi ha tres tipologies de pobresa i exclusió social:

Pobresa econòmica

La pobresa generalment es relaciona amb el nivell baix de la renda. Es refereix quan el nivell d'ingressos generat està per sota del 60% de la mitjana. Aquestes persones o bé no tenen uns ingressos o són molt baixos i no tenen suficient per poder garantir les seves necessitats bàsiques. És una de les tipologies més comunes dins la pobresa.

Pobresa per raó d'estigma o marginació

Aquesta, es refereix quan una persona o un col·lectiu tenen una situació de desavantatge amb relació les altres persones, sigui per ser diferent o bé per tenir actuacions -dins de l'àmbit públic o privat- que està socialment mal vist. Aquestes diferenciacions, acaba comportant una situació de marginació i exclusió.

Una situació de marginació pot portar a una situació d'exclusió social, comportant una desigualtat d'oportunitats i una manca de participació social.

Aquest tipus de situacions portarien a formar part les categories següents:

- Pel grup ètnic o per l'origen: és a dir, moltes persones pel seu origen són rebutjades socialment pel simple fet de tenir una altra cultura i origen diferent del país. Un clar exemple són les persones immigrades; la cultura gitana, entre moltes altres.
- Per activitat laboral: treballs on socialment la gent tendeix a tenir connotacions negatives cap a elles o bé prejudicis, com podria ser el cas de la prostitució.
- Per una situació irregular comesa per la llei: persones que anteriorment han estat delinqüent, o cometent algun acte considerat pel Codi Penal com a delicte. En aquesta situació es podrien situar els presos o empresidaris. Persones que en algun moment de la seva vida han estat recloses en algun centre penitenciari.
- Per determinades addicions o malalties: persones que tenen una addicció a algunes substàncies també acaba comportant aquesta tipologia de pobresa i/o exclusió com podria ser: persones alcohòliques, toxicòmans, etc.; persones amb malalties de transmissió sexual: com podria ser la sida, etc.

- Per l'edat i per una situació de dependència: en aquesta situació hi trobaríem un col·lectiu de persones en una situació de molta vulnerabilitat que viuen soles i sense uns ingressos mínims per a poder subsistir.
- Per l'edat vinculada a una joventut sense ingressos, ni treball, ni família: hi ha tot un seguit de joves immigrants, per exemple, que arriben al nostre país sense l'acompanyament de familiars: serien els casos dels menors estrangers no acompanyats (tenen la doble condició d'immigrant, i joves sense recursos).

Pobresa social

La pobresa social s'entén com una tipologia de pobresa pel dèficit de participació dels ciutadans dins la societat: ens referim a: l'educació, el treball, l'habitatge i la salut. Aquests drets formen part de pilars indiscutibles considerats bàsics per poder desenvolupar-se amb normalitat, que són reconeguts a través de la Declaració Universal de Drets Humans, i també es recullen dins de la Constitució espanyola (CE) de 1978.

A continuació hi ha exposats aquests quatre pilars:

- 1. Educació:** hauria de ser un dret obligatori per a tothom. Hi ha persones o fins i tot col·lectius que pels motius que siguin, no tenen un accés, i no acaben tenint les mateixes oportunitats que la resta dins de la societat. L'art. 27 de la CE reconeix aquest Dret: "Todos tienen el derecho a la educación. Se reconoce la libertad de enseñanza. 2. La educación tendrá por objeto el pleno desarrollo de la personalidad humana en el respeto a los principios democráticos de convivencia y a los derechos y libertades fundamentales". (Constitució Espanyola, 1978). Diversos estudis relacionen la pobresa amb la manca d'educació, i una cosa acaba comportant l'altra, en situacions vulnerables sol haver-hi un dèficit d'educació, tant d'educació formal com no formal.

Educació formal: ens referim a les institucions formals específicament educatives i reglades. Les persones que no hi tenen accés, la conseqüència més immediata és l'analfabetisme, afectant sobretot a les persones més grans (etapa adulta); tot i que també hi ha molts infants desescolaritzats o amb un alt grau d'absentisme escolar.

La manca d'accés a aquesta educació comporta una manca de titulació necessària per poder accedir al món laboral. L'educació comporta una manca de titulació necessària per poder accedir al món laboral. L'educació és un factor de protecció per a l'individu com ho és la família, el grup d'amics, etc., però la manca d'educació (casos d'absentisme escolar prolongats en el temps) esdevenen alhora factors de riscos.

Educació no formal: més enllà de l'àmbit acadèmic obligatori, postobligatori o universitari, hi ha moltes persones, tant infants, joves com adults, que no tenen l'oportunitat d'ampliar la seva formació durant el seu temps lliure. Com per exemple: activitats extraescolars, casals, esplais, cursos, activitats esportives, culturals, entre d'altres. Per tant, no tenen accés per ampliar la seva formació integral. L'educació no formal no comporta l'obtenció d'una titulació. No forma part del que hom anomena formació reglada.

Dins del territori de Catalunya, ens trobem que hi ha moltes persones immigrades amb una dificultat afegida pel desconeixement de l'idioma, i això acaba comportant molts inconvenients a l'hora de poder participar en projectes, entitats, activitats socials i per entrar dins del món laboral. La llengua és un factor d'inclusió a la societat que t'acull.

2. Treball: moltes persones o col·lectius tenen una situació molt precària dins del món laboral: amb baixos ingressos, mals horaris, males condicions. Tots aquests fets acaben comportant una inestabilitat. A més, si ens referim al treball, també hi ha altres problemàtiques:

- **Atur:** situació en la qual es troben les persones que s'han quedat sense feina. En conseqüència, reben una ajuda per part de l'Estat durant un temps limitat, tot i que aquest és un ingrés molt baix. La quantitat d'aquesta ajuda va en funció dels anys que has cotitzat dins del món laboral. Cada país té establerts uns criteris que determinen les quantitats, temps de prestació, etc. Una situació que només es produeix en països desenvolupats. Per exemple, a Alemanya, a més d'una ajuda econòmica que augmenta considerablement si la persona té fills, solen rebre ajudes vinculades a l'habitatge.

- **Treball precari:** situació en què es troben moltes persones treballadores. Poden estar regulades per un contracte, però normalment soler ser a temps parcial, i en unes condicions molt precàries: gran quantitat d'hores, sou molt baix, sense estar assegurats, entre altres.
- **Economia submergida:** ens referim a una persona o col·lectiu, que tenen un treball remunerat, però no disposen d'un contracte (fet i fet es tracta d'un treball precari, d'alguna manera). És per això que, a nivell de papers i de drets consta que no tenen feina, i per tant, no tenen reconeguts els drets socials associats a la contractació regular. No cotitzen, ni poden rebre en el futur una pensió digna. Per exemple, durant la pandèmia de la COVID-19 molts treballadors no han pogut acollir-se a un expedient temporal de regulació d'ocupació (ERTO) precisament perquè no cotitzaven. No han pogut acollir-se a l'atur i cobrar de l'estat una prestació econòmica.

Hi ha sectors i feines on és molt típic no tenir contracte, com per exemple ser home o dona de neteja, persones que treballen en petites empreses, sectors d'hostaleria, repartidors, etc.

3. **Habitatge:** hi ha persones que no disposen d'un habitatge digne amb unes mínimes condicions d'habitabilitat. Aquesta situació, no només afecta les persones que no tenen un habitatge per viure-hi, sinó que també a les persones que viuen en habitatges temporals, és a dir, que no disposen d'un domicili propi. El mateix passa amb els habitatges insegurs, ja que inclou un tipus d'habitatge que no té garantides les necessitats com és el cas de no tenir aigua o electricitat, entre altres. Al mateix temps trobem els habitatges irregulars amb infraestructures insuficients o en situacions d'insalubritat.

El fenomen "*okupa*" va més enllà d'un moviment social i no només agrupa tot un seguit de persones vinculades a ideologies de determinades tribus urbanes, sinó que respon a una necessitat d'alguns individus de buscar un lloc per viure amb més o menys dignitat.

4. Salut: persones o col·lectius que arran de diverses situacions de malaltia no poden dur a terme una vida amb unes mínimes condicions. El col·lectiu de persones amb malalties i trastorns mentals arriben a estar estigmatitzades en una societat que els margina i que no normalitza la seva situació. Anys enrere vivien recloses en psiquiàtrics allunyats del món, i apartats d'una societat que vivia a l'esquena d'ells.

Pel que fa a la concepció de pobresa, no tothom la visualitza de la mateixa manera, sinó que és una construcció que s'ha anat creant al llarg del temps. Dins el que hom associa al que és formalment la parla quotidiana, la solem entendre com a la pobresa dels captaires, dels sensesostre, dels lladres, els miserables, entre d'altres: és justament aquesta concepció la que explica per què molta gent, acaba pensant que la pobresa no existeix en el seu entorn proper, i s'associa més als països anomenats del "Tercer Món".

No obstant això, no és el mateix ser pobre en un país ric, com ser pobre en un país del sud: les ajudes econòmiques, per exemple, no seran les mateixes. Un factor que condiciona molt la pobresa és el fet que quan algú acumula molt, molts no disposen del mínim per viure o subsistir: en èpoques de crisi econòmica no es fa més ric el que ven el producte més car sinó el que ofereix productes més ajustats a l'economia del moment.

La pobresa és una situació que afecta a tots els països del món, tot i que n'hi ha que tenen un índex superior als altres. Segons les dades proporcionades per l'Organització de les Nacions Unides (ONU), un 10% de la població mundial, que equival aproximadament a 736 milions de persones, sobreviuen amb menys d'1,90 dòlars al dia.

Els Estats democràtics i socials no obstant això, garanteixen a través de les lleis, unes mínimes condicions de vida per a tots els ciutadans i ciutadanes, es tractaria de l'Estat del Benestar. Com ha mencionat Navarro (2003) l'estat del benestar inclou entre altres: els serveis públics de salut, educació, habitatge social, les pensions.

Segons Marí-Klose (2019: 48-49) “Les persones que han nascut en països rics, amb l'Estat de Benestar generós i redistributius, tenen una probabilitat més alta de ser ateses i rebre ajudes per reintegrar-se en una vida normalitzada si tenen una situació de vulnerabilitat econòmica”.

L'ONU també considera que quan una persona té una mancança en alguns d'aquests aspectes està patint pobresa:

- Accés als aliments.
- Aigua potable.
- Sanitat.
- Salut.
- Habitatge.
- Educació.
- Informació.

Per tant, la situació de pobresa no és exclusivament una situació d'insuficiència de recursos materials, com poden ser els diners, sinó també insuficiència de salut, malalties, desnutrició, deshidratació; o bé, insuficiència cultural, analfabetisme, absentisme escolar, entre d'altres.

Fent referència al context social d'Espanya, un de cada quatre espanyols està en risc de patir pobresa, segons l'ONU. S'ha de mencionar que estem en una època de canvis socials i econòmics. Des de la crisi del 2008 ha anat augmentant l'índex d'exclusió social. La magnitud de la problemàtica és encara més evident pe que fa a la precarietat dins del món laboral.

Espanya s'ha convertit en el tercer país de la Unió Europea amb un índex més elevat de treballadors en condicions precàries amb contractes temporals, treballs sense estar assegurat, entre d'altres.

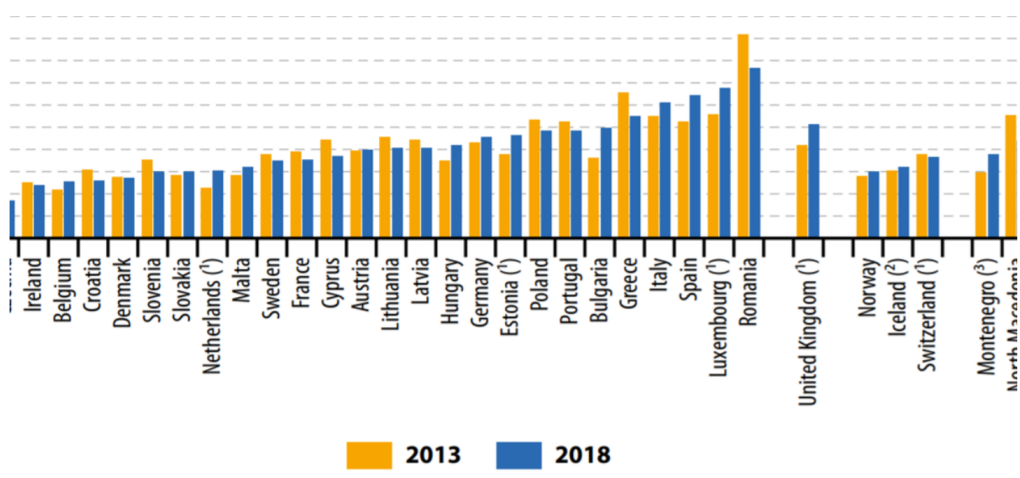

Figura 2- Gràfica dels treballadors en patir condicions de pobresa entre els anys 2013 fins al 2018 de la Unió Europea. Font: Diari Ara.

Pel que fa al context de Catalunya, en aquesta gràfica (Figura 3) podem observar la totalitat de persones amb risc de pobresa a Catalunya. L'any 2018 va ser un any on les dades eren més elevades en comparació als altres. Sobretot va afectar a la població femenina. La taula ens mostra unes dades que abasten la taxa de risc de pobresa al llarg de deu anys. Possiblement amb dades de l'any 2020 (en plena crisi sanitària, econòmica i social) les dades mostrarien molta més precarietat. No les hem pogut obtenir per aquesta recerca.

On s'observa més precarietat és en la falta de recursos materials i econòmics sobretot en els col·lectius de gent gran, dones, i immigració. No obstant això, els que tenen més risc de patir pobresa són els menors de setze anys (més endavant en parlo quan em refereixo a la pobresa infantil).

Taxa de risc de pobresa. Persones per sexe i edat.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Homes	16,7%	18,5%	19,5%	19,5%	20,7%	20,2%	18,9%	18,2%	19,3%	18,4%	18,3%
Dones	20%	21,3%	21,6%	20,6%	18,8%	21,6%	19,0%	20,0%	20,7%	24,1%	20,7%
Total	18,4%	19,9%	20,5%	20,1%	19,8%	20,9%	19,0%	19,0%	20,0%	21,3%	19,5%

Figura 3- Taula sobre la taxa de risc de pobresa. Font: Elaboració pròpia a partir d'Idescat.

Paral·lelament és important fer esment de la crisi econòmica i sanitària que estem vivint, a causa de la COVID-19. Unes 700.000 persones podrien acabar en situació de pobresa a Espanya. Segons un informe d'Oxfam Intermón es calcula que un 23,1% de la població en pateix, quan abans de la pandèmia era d'un 21,5%. Catalunya està entre les quatre comunitats autònomes més afectades de l'Estat. A Catalunya segons les dades d'aquesta ONG hi ha 93.000 persones més que estan en situació de pobresa. Ha augmentat per tant un 9% en relació amb el que hi havia abans de l'actual pandèmia (març de 2020). Aquesta crisi ha fet augmentar l'escletxa econòmica i la diferenciació entre classes socials.

5.2 Pobresa infantil

Segons l'informe de *Save the Children*,⁸ de l'any 2013, entenem com aquesta situació que afecta els menors com “la falta de recursos econòmics dins del nucli familiar i que aquesta falta de recursos es materialitza en desavantatges i impediments pels nens que no puguin exercir i gaudir dels seus drets com a infants”.

Aquests fets o situacions implica que els infants tinguin una dificultat en el seu desenvolupament com a ésser, ja sigui físicament, mentalment, emocionalment, culturalment, socialment, familiarment o espiritualment. Es pot arribar a apuntar –des d'aquesta visió- que la pobresa infantil és tant greu.

Al començament del segle XX, un dels pioners d'estudis sobre la pobresa va ser Seebohm Rowntree (1901). Aquest autor observava que el risc de pobresa estava estrictament lligat al cicle vital de les persones. La primera experiència sobre la pobresa es troba dins la infància, quan els ingressos dels progenitors no són suficients per alimentar totes les persones de la llar. Aquesta etapa es prolonga fins que els membres de la segona generació obtenien recursos per ajudar dins l'economia familiar. En l'etapa de la joventut, tots aquells joves que treballaven tenien l'oportunitat d'estalviar. Així i tot, tornava a empitjorar, un cop havien decidit de tenir fills i formar la seva família. Amb l'arribada dels fills, hi tornava a haver problemes de precarietat que ja s'havien repetit amb l'experiència de la primera generació. Aquesta etapa durava fins que el primer fill tingués l'edat per treballar, en aquell moment era a partir dels catorze anys. En la vellesa, es produïen dues atribucions que et portava a la precarietat econòmica: ja no existia el sou dels fills que contribuïen a la llar, i l'altre era la capacitat de treballar i preocupar-se pels ingressos propis que es rendien.

Aquest autor ens parla d'una etapa històrica on no existien les pensions, i les persones seguien treballant durant la vellesa.

⁸Aquesta organització treballa principalment a favor de la infància. Va ser fundada l'any 1919, sobretot vetlla per la protecció i la promoció dels drets dels infants. Com ja he esmentat dins de l'apartat de marc normatiu, va ser creat per Eglantyne Jebb i Dorothy Buxton, amb motiu d'acollir els infants afectats durant la Primera Guerra Mundial. Actualment, treballen amb més de 120 països d'arreu del món ajudant als infants més vulnerats.

Avui dia, per altra banda, ens trobem amb societats tradicionals (sovint en països en vies de desenvolupament) on la subsistència s'aconsegueix a força de crear famílies nombroses, amb molts de fills, que podran treballar (sovint en edats molt primerenques) per poder ajudar en l'economia familiar.

La situació de pobresa afecta d'una forma molt directa als infants, a diferents àmbits del seu entorn vital. Aquest es veurà condicionat pel desenvolupament de les seves potencialitats, motivacions, aprenentatges i oportunitats en la societat que viuen.

Segons l'informe d'Ayllón (2015) pel que fa a dades estadístiques de pobresa infantil, ens assenyala que Romania és el primer país de la Unió Europea amb l'índex més alt de pobresa; seguidament hi trobem Espanya (29,6%).

Aquestes dades són molt altes i es poden arribar a relacionar amb l'impacte de la crisi econòmica del 2008, fet que moltes persones van perdre la seva feina, i l'economia familiar ha fet que la pobresa infantil augmentés. A causa de la falta de recursos econòmics i de la precarietat econòmica, els drets dels infants van quedar vulnerats. Què succeirà ara amb la crisi de la Covid-19? Haurem d'estar atents a les dades que se n'obtinguin en els pròxims anys.

Ayala, Martínez i Sastre (2006) assenyalen que anar en contra de la pobresa infantil, implica assumir uns reptes: la prevenció, la coordinació i la formació. La primera es refereix pels que estan patint pobresa, no recaiguin en exclusió o en pobresa severa. La segona, perquè es pugui donar recursos des de les entitats que hi treballen enfront aquesta problemàtica. I l'última per poder afavorir la formació dels agents que hi vulguin col·laborar.

Un de cada tres menors es troba en situació de vulnerabilitat, Simón (2020). Aproximadament 2.080.000 menors de menys de disset anys pateixen pobresa, això representa un 27% de la població total.

Aquestes situacions comporten que els menors no puguin tenir cobertes totes les necessitats més bàsiques, que inclou poder menjar un mínim tres cops al dia, poder tenir calefacció a l'hivern, i també tenir recursos tant d'habitatge com a materials escolars.

Per tant, aquesta situació de vulnerabilitat el que comporta és una mancança en els menors que també estan essent limitats per les oportunitats dins de la seva fase de creixement.

En aquest període de temps també es va formant la personalitat i el caràcter. Les situacions de pobresa no hi ajuden.

Taula 2. Evolució de la pobresa alta (40% de la mediana) dels menors de 16 anys a Catalunya i països de la UE-15

	2006	2007	2008	2009	2010
Finlàndia	0,9	1,3	2,1	1,5	1,3
Països Baixos	4,3	3,7	2,5	3,0	2,4
Àustria	3,3	4,2	2,5	3,2	2,7
Suècia	5,3	3,3	2,2	3,6	3,0
Luxemburg	5,2	3,3	2,6	4,1	3,4
Dinamarca	2,4	3,4	3,5	3,5	4,1
Alemanya	3,4	4,4	4,5	4,5	4,1
França	2,5	2,9	2,7	3,7	4,5
Regne Unit	6,5	6,9	6,9	5,8	5,7
Bèlgica	3,4	4,0	3,6	4,0	6,2
Irlanda	3,8	3,9	2,7	3,3	.
UE-15	5,8	5,9	5,7	6,0	6,5
Portugal	7,5	7,3	8,1	9,1	8,3
Grècia	9,1	9,2	8,4	8,1	9,4
Catalunya	8,5	6,3	8,9	11,7	10,2
Itàlia	10,8	10,0	9,4	9,6	10,7
Espanya	10,6	9,3	9,2	11,3	13,5

Figura 4- Evolució de la pobresa alta dels menors de setze anys a Catalunya. Font: Eurostat 2006-2010.

Totes les dades estudiades sobre la pobresa infantil, posen en manifest un greu problema estructural i que continua sent una part molt poc visibilitzada dins de les polítiques públiques de cada país. Per tant, no invertir amb els infants és un incompliment dins de la Convenció que va ser elaborada sobre els Drets dels Infants.

Pel que fa a Catalunya, no s'està complint l'Agenda 30, els objectius de la qual (Figura 5) pretenen crear un desenvolupament més sostenible, dins del marc global que s'apunta des de l'Organització Mundial de les Nacions Unides. Aquesta agenda està composta per disset objectius, per tal de poder aconseguir un món més just, sostenible, i amb unes polítiques socials i econòmiques més favorables per aquelles amb menys recursos.

Figura 5- Agenda 2030, marca com a primer objectiu acabar amb la pobresa, inclou també la pobresa infantil. Font: Escola diplomàtica de Barcelona.

La pobresa infantil, com hem apuntat, és una vulneració dels drets dels infants durant una etapa clau i significant del desenvolupament de les persones. Tots aquells infants que han nascut en una família amb nivells alts de pobresa, no podran exercir els seus drets bàsics, i deixaran de tenir moltes oportunitats al llarg de la vida. Per tant, és una obligació de tota política pública poder trencar amb aquest binomi d'infància i pobresa. I tot plegat amb un clar objectiu: poder treballar perquè aquestes situacions no es vagin repetint en el futur, i cada menor pugui tenir tots els drets i necessitats garantides.

Parlar d'una pobresa cronicada i hereditària, és parlar que els infants que han nascut en famílies d'ingressos alts tindran moltes més oportunitats que no pas un infant que neix en una família amb un sou baix o inexistent.

La pobresa infantil va més enllà. Tots aquests infants tindran una desigualtat d'oportunitats pel sol fet d'haver nascut dins d'una família amb un alt índex de pobresa. Aquests fets acaben marcant una desigualtat d'oportunitats, i sobretot pel que fa al seu futur.

Les conseqüències socials també inclouen l'alt índex d'abandonament escolar, un baix rendiment als estudis. A més, també té efectes no només en l'àmbit econòmic i falta d'oportunitats sinó també en l'àmbit físic. Un exemple important que han hagut de fer front els centres educatius de Catalunya ha estat la bretxa digital que s'han generat en plena pandèmia de la COVID-19.

Un important gruix de la població infantil i juvenil de Catalunya no tenia accés a un equip informàtic, a una connexió a Internet la qual cosa va comportar que el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya hagués d'abastar d'equipaments a moltes famílies.

Molts dels infants que han viscut aquesta situació de pobresa també pot acabar comportant un retard en el creixement cognitiu, físic i dificultat en l'aprenentatge. La pobresa és contrària al desenvolupament humà correcte, dins de les diferents etapes de la vida amb les oportunitats adequades. La pobresa és desigualtat i exclusió social. En el cas de la infància, és molt greu les conseqüències que té, ja que és una condició de vida que els hi ha tocat, i els marcarà per sempre.

A les escoles i instituts de Catalunya quan es parla d'alumnes amb Necessitats Educatives Especials (NEE) no només es fa referència a aquells que tenen discapacitats intel·lectuals, físiques o sensorials, sinó a un gruix important d'alumnes amb situacions socioeconòmiques desfavorides que tenen, per aquesta situació de vulnerabilitat, condició d'un alumne amb NEE. Per evitar la segregació d'aquests alumnes i afavorir l'equitat en l'educació, s'intenta fer un repartiment de l'alumnat per aules i centres per evitar crear *guetos* i generar espais de confiança i treball compartit entre uns i altres.

5.3 Com afecta els infants la situació de pobresa

La situació de pobresa afecta els infants en diferents àmbits del seu entorn. Aquesta situació es veurà afectada en el desenvolupament de les seves capacitats, aprenentatges, motivacions, habilitats, entre d'altres.

Figura 6- L'infant com l'afecta la situació de pobresa en els diversos nuclis. Font: Elaboració pròpia.

Àmbit familiar

Aquest àmbit va relacionat directament amb les famílies. Si parlem de pobresa directament ens referim a mancances econòmiques. I són situacions, a la vida, com és el cas de no poder pagar una hipoteca o un lloguer, o fins i tot qüestions tan vitals com poder alimentar als fills.

Aquesta mancança acaba repercutint de forma directa en els infants, ja que tenen una privatització de molts drets i necessitats bàsiques i fins i tot vitals.

A més, pel que fa al mercat laboral, en moltes llars no treballa cap adult, o bé només ho fa un dels dos progenitors (en aquelles famílies on hi ha dos membres d'una família considerada "tradicional",⁹ això fa que els ingressos estiguin per sota de les seves possibilitats i acaba repercutint directament amb els infants, on les seves possibilitats es redueixen molt greument.

Dins d'aquesta categoria també hem de tenir en compte que moltes famílies a causa de la falta d'estudis, moltes d'aquestes llars no hi ha un acompanyament als fills o filles, sovint es deu a una falta de formació.

Totes aquestes circumstàncies acaben perjudicant el menor en molts casos, conflictes familiars. I sobretot són causades per la falta de recursos econòmics. Acaben comportant un malestar i això afecta les relacions familiars entre els diferents membres de la família.

Àmbit de salut

La salut forma part del benestar de les persones. Les persones que poden exercir els seus drets, i les seves llibertats depenen molt de la salut d'aquestes. Una bona qualitat de vida inclou poder accedir a la sanitat, tenir revisions periòdiques i poder ser tractades i ateses per igual.

No obstant això, una manca d'ingressos pot causar una mala qualitat de vida i això afecta indefectiblement a la salut de les persones i generar situacions de pobresa econòmica.

Moltes malalties s'associen directament a la manca de recursos, en el qual moltes d'aquestes es poden evitar: desnutrició, deshidratació, entre d'altres.

⁹No entrem en valorar en concepte de família tradicional. Els models de família avui són ben diferents i diversos en els quals no necessàriament hi ha les figures tradicionals que exerceixen la potestat parental com podem ser un pare i una mare. El tractament que li donem, en tot cas, és el de parlar de progenitors. Molts estudis estableixen una correlació (no causal) entre pobresa i famílies monoparentals.

Àmbit escolar

El rendiment escolar s'associa a les famílies que tenen baixos ingressos. Pel que fa a la segregació educativa, en els barris de la perifèria solen haver-hi escoles amb un índex més elevat d'economia de baixos ingressos, fet que condiciona la integració a la societat de per persones que ho pateixen. L'accés a l'educació dota de més possibilitats de poder tenir una vida més digna.

Àmbit oci

Pels infants suposa més dificultats a poder accedir a l'oci educatiu. Hi ha poques ofertes accessibles, sobretot pels adolescents. Aquest fet comporta, tenir una falta d'oportunitats més enllà de l'escolarització reglada, tant pel que fa a l'educació obligatòria com postobligatòria. També un fet condicionat, i és que aquests infants i joves passen més hores al carrer. Experimenten des del carrer, amb tot el que comporta de positiu i negatiu que es poden trobar.

L'oci en el nostre país té uns costos que sovint han de sufragar les mateixes famílies a diferència d'una educació obligatòria que és per definició gratuïta i universal. Molts municipis a través de serveis socials disposen d'ajudes per fer front a l'educació en el lleure d'aquelles famílies que tenen dificultats econòmiques.

El lleure incideix d'una manera molt directa en el desenvolupament de les capacitats i el creixement d'aquests infants i joves.

6. Marc Pràctic

6.1 Enfocament metodològic

Per tal de dur a terme la meua recerca i investigació, i en conseqüència comprendre tots els programes i entitats col·laboradores per fer front la problemàtica en què es basa en la pobresa infantil dins del municipi de Palafrugell, m'he basat en el paradigma interpretatiu, per tal de comprendre i interpretar la realitat a través dels diferents agents (professionals, entitats, projectes) de com es treballa amb la pobresa infantil en municipi de Palafrugell.

Aquest mètode (Stake, 1998), planteja la recerca com a un “estudi naturalista”, on es pretén emfatitzar el seu fonament i caràcter interpretatiu.

Un punt a destacar és sobre la recollida de dades. Aquestes són representatives, ja que vénen donades des de documents certificats amb el recompte total, tot i que en ser una dimensió molt gran, m'he hagut de centrar a parlar amb uns professionals en concret. Aquests, han estat escollits a través de les entitats que el dia d'avui hi treballen més.

Així doncs, m'he basat en la metodologia d'investigació qualitativa, amb la finalitat de comprendre i interpretar la realitat del meu municipi, on he pogut conèixer de primera mà les actuacions de diversos professionals que treballen entorn la pobresa infantil, i així poder disposar d'una interpretació de dades el més real possible. A part, el meu mètode es fonamenta amb els principis de l'estudi de cas (Merriam 1980) on el que es pretén és conèixer en profunditat un cas concret, a través d'analitzar la realitat singular dels diferents agents. Per tal de dur a terme la recerca, he realitzat entrevistes als professionals, amb l'únic objectiu de comprendre els diferents subjectes que han estat participatius en aquesta investigació. Amb l'objectiu de poder disposar d'uns resultats i obtenir una mirada més holística. A més a més, també he estat analitzant dades reals, per poder magnificar la problemàtica, on les dades han estat un element clau per comprendre la realitat socioeconòmica del municipi de Palafrugell.

6.2 Àmbits de recerca

Pel que fa a l'estudi de cas d'aquesta recerca és important primer de tot conèixer la realitat del municipi de Palafrugell, per després poder extreure dades reals, i posteriorment obtenir un procés d'anàlisi d'aquests. Les dades són extretes des de l'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT), les Memòries de l'Ajuntament de Palafrugell, i bibliografia sobre la temàtica. El que es pretén és poder contextualitzar el municipi de Palafrugell, des dels seus habitants, al seu marc laboral, el fenomen de la immigració, conèixer i analitzar les ajudes econòmiques que reben les persones amb situacions de vulnerabilitat, entre d'altres.

6.2.1 Context sociodemogràfic de Palafrugell

El municipi de Palafrugell, és una població de la comarca del Baix Empordà, a la demarcació de Girona. Aquest, està compost per 23.244 habitants (segons les dades del 2020) i per tant, representa el 17,1% de la població total del Baix Empordà.

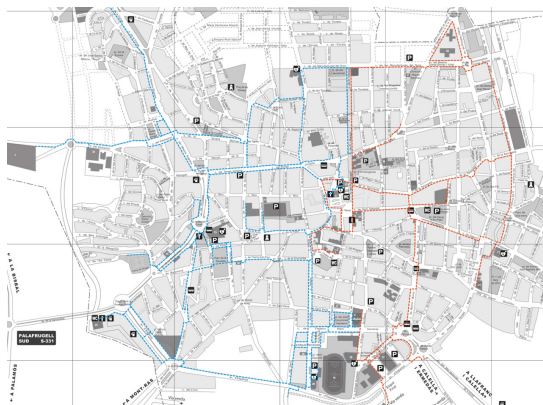

Figura 7- Mapa del municipi de Palafrugell. Font: Ajuntament de Palafrugell.

Del terme municipal de Palafrugell també en formen part les viles de Santa Margarida i Ermedàs, Llofriu, Calella de Palafrugell, Llafranc, Tamariu i Aigua Xelida. Una de les activitats d'importància de Palafrugell és la indústria surera, on a principis del segle XIX va ser la principal font econòmica del municipi. D'una població agrària va a passar a ser una ciutat industrial. Avui dia ja no tenen el pes que hi tenien antuvi.

DEMOGRAFIA

A més, les dades estadístiques de Palafrugell han anat a l'alça i té un gran increment durant els mesos d'estiu, ja que són moltes de les persones que busquen feina en aquest territori costaner que en èpoques estivals creix gràcies al turisme. Palafrugell, en ser un poble de la Costa Brava, durant els mesos d'estiu, s'incrementa la població a uns 60.000 habitants.

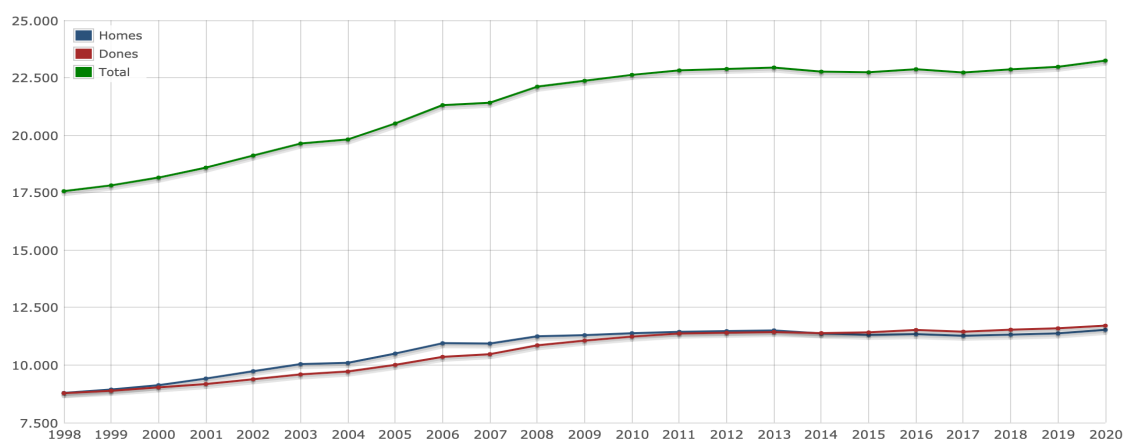

Figura 8- Taxa de població del municipi de Palafrugell (1998-2020). Font: Idescat.

En la gràfica (Figura 8) podem observar el creixement demogràfic de Palafrugell, on s'ha anat incrementant progressivament. L'any 1998, hi constava d'una població total de 17.564 persones. Si ho comparem, amb tan sols deu anys (2008), la població va arribar a tenir 22.109 habitants. En canvi en els darrers anys, la població no ha augmentat considerablement. Si tornem a fer una comparativa en deu anys, l'any 2018 tan sols hi va haver 751 persones més (en relació als habitants del 2008). L'any passat, el 2020, la població de Palafrugell s'ha vist incrementada en 270 persones, respecte a l'any 2019. A causa de la pandèmia, hi ha hagut nous empadronaments, de famílies que residien a les ciutats i ara s'han empadronat als pobles. El teletreball també ho ha afavorit. No és el mateix confinar-se en una gran ciutat que en una població costanera com Palafrugell.

Els moviments migratoris en els darrers anys han tingut poca incidència (molt menys aquests darrers temps amb la pandèmia de la COVID-19). Després de deu anys, l'any 2020 ha estat l'any on el nombre de persones empadronades ha incrementat més.

TREBALL

Pel que fa al treball, les dades més actuals que disposem són de l'any 2011. La població en aquell moment era de 22.572 persones. Aleshores hi havia un total de 11.805 persones que tenien un treball. No s'especifica si era a temps complet o per temporada. Palafrugell en ser un poble costaner gran part de les persones tenen feines només en la temporada d'estiu, ja que disposa de més ofertes laborals. Per altra banda, el creixement pel que fa a la contractació de personal es produeix en *temporades altes*¹⁰. L'any 2011, a Palafrugell hi havia un total de 6.336 persones treballant a temps complet i 1.397 persones amb un contracte més temporal.

Dins d'aquest sector de treball, és important fer un èmfasi, on les dades no són actuals, per tant no podem fer una comparativa durant els darrers anys. No obstant això, seria molt enriquidor tenir informació d'aquest darrer 2020.

Pel que fa a l'atur, l'any 2020, va haver-hi un total de 1.427 persones que no tenien feina, en canvi l'any 2019 eren 1.190 persones. Si observem les dades estadístiques d'anys anteriors de l'any 2008 on es va produir la gran crisi financera. Podem destacar que les dades d'atur eren molt més altes dins del període de 2008 fins al 2019, on aquell mateix any va baixar molt el nombre, però a causa de la gran pandèmia sanitària i també econòmica del 2020, ha tornat a augmentar el nombre d'aturats respecte a l'any anterior.

Aquestes dades ens demostren que la crisi (sanitària) en moltes famílies acaba comportant una baixa estabilitat econòmica fet que produeix que puguin ser persones excloses o bé amb un alt risc d'exclusió social i acabar comportant que hagin de necessitar ajudes a través dels Serveis Socials de la població.

¹⁰(S'entén temporades altes durant setmana santa, temporades d'estiu i fins i tot durant les vacances de Nadal).

IMMIGRACIÓ

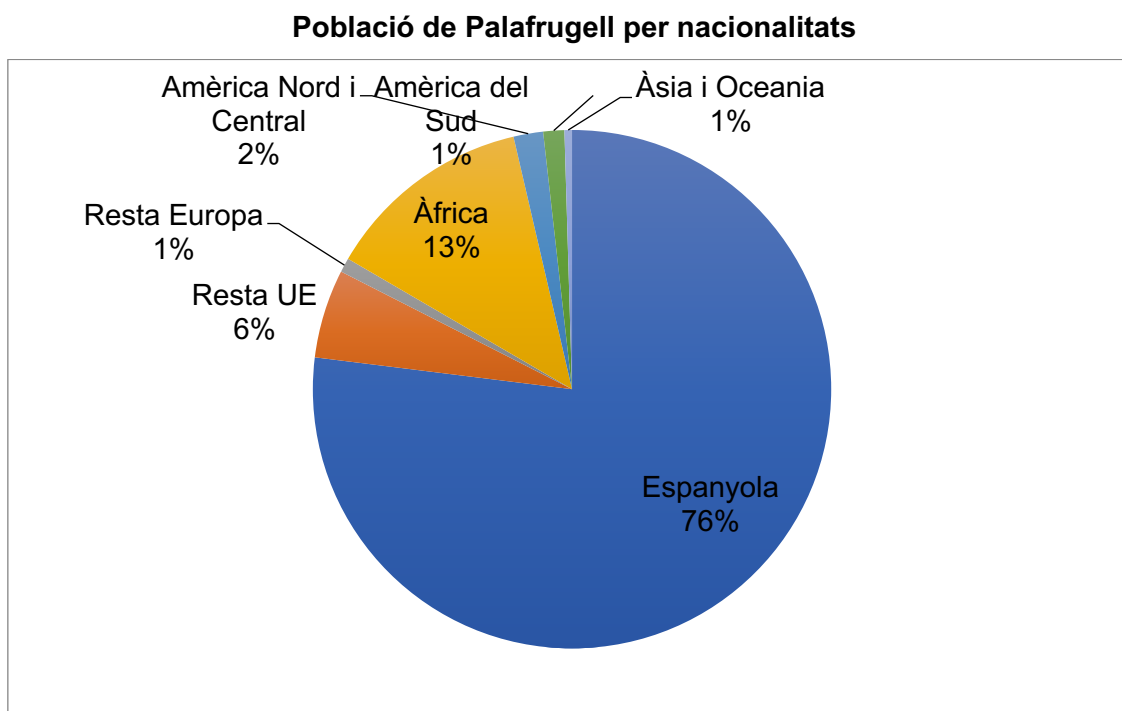

Figura 9- Població de Palafrugell per nacionalitats. Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Palafrugell és un poble amb un índex alt pel que fa a la immigració (Figura 9). De la població de Palafrugell l'any 2020 sabem que hi ha 23.244 habitants. Unes 5.355 persones tenen diferents nacionalitats d'arreu del món. El marroquí constitueix el col·lectiu més nombrós de població estrangera a Palafrugell¹¹ amb un 13% de la població. Tot i que cal fer esment que les dades van canviant cada dia, i més, si tenim en compte municipis com Palafrugell per la seva grandària.

Pel que fa al gènere, de les persones immigrades, avui dia hi ha més dones que no pas homes. És un fet que no s'ajusta al que fou els inicis dels grans processos migratoris que es van produir a la població dels anys vuitanta, ja que majoritàriament qui venia a Palafrugell eren homes que venien a buscar una millor promoció social. Una vegada estaven establitzats, després majoritàriament eren les dones i els fills qui feien aquest procés migratori (reagrupaments familiars).

¹¹ Moltes segones i terceres generacions de famílies d'origen marroquí a efectes estadístiques no comptabilitzen com a estranger, ja que tenen la nacionalitat espanyola.

Avui dia, són moltes les dones que fan aquests processos migratoris, per a poder obtenir una feina i més estabilitat econòmica i recursos.

A més s'ha de tenir en compte la segregació que hi ha al municipi de Palafrugell, on trobem el clar exemple en els barris del Camp d'en Prats, els pisos Sant Martí i el barri de la Sauleda, o bé els barris dels pisos "*l'aniversario*". Aquesta segregació s'intenta combatre en l'àmbit escolar fent un repartiment equitatiu dels alumnes amb necessitats educatives especials derivades de situacions socioeconòmiques desafavorides entre les diferents escoles i instituts (tan públics i privats), com també d'aquells alumnes que tenen la consideració de nous a través dels suports i ajuts que reben a les escoles per tal de rebre una educació de qualitat (l'any 2007 es van anar implantant als centres educatius les escoles d'acollida per a fer front aquestes desigualtats pel que fa al coneixement de la llengua catalana).

El barri de la Sauleda, se situa a la zona sud-est del municipi. Durant molts anys va ser un dels barris més aïllats de la població. En aquest nucli poblacional hi ha diversos establiments privats: bars, petites botigues d'alimentació, etc. Aquest barri, com molts dels que se situen a la perifèria del municipi, hi van començar a habitar un nombre elevat d'immigració andalusa, durant els anys 60/70. Avui dia hi ha hagut un desplaçament de la població que originàriament hi va anar a viure, on la majoria de persones que hi viuen actualment són d'origen marroquí.

Una situació semblant ha passat amb altres barris de la població (Pisos Sant Martí i Pisos Aniversari). Els canvis que s'han produït essencialment han estat els mateixos. Són nuclis de població amb una densitat d'habitants: edificis molt alts amb moltes famílies que viuen en pisos petits i amb pocs metres quadrats.

SERVEIS SOCIALS I AJUDES

Pel que fa a l'atenció des de Serveis Socials Bàsics de Palafrugell, han atès un total de 4.268 persones (l'any 2020); amb un total de 321 altes de nous expedients familiars. Les dades dels darrers anys han estat les següents:

- 2019: 4.268 persones ateses.
- 2018: 4.234 persones ateses.
- 2017: 3.902 persones ateses.
- 2016: 3.024 persones ateses.
- 2015: 2.474 persones ateses.

Com veurem a la figura 10, les principals problemàtiques d'aquest any 2020 han estat econòmiques. Tot apunta –com hem anat assenyalant al llarg d'aquesta recerca- a la situació de la COVID-19, on moltes famílies han perdut la feina.

Les problemàtiques econòmiques i laborals, són les que han tingut més repercussió i un augment significatiu. Fet que amb la pandèmia s'han agreujat moltes situacions, aquesta crisi ha afectat directament en l'economia de les famílies, pèrdues de llocs de treball, ingressos baixos, impossibilitat de fer enfront de les despeses. Algunes d'aquestes famílies, la majoria del seu sou l'aconseguien durant la temporada d'estiu, on l'any passat va baixar molt les possibilitats de treball durant els mesos estiuencs.

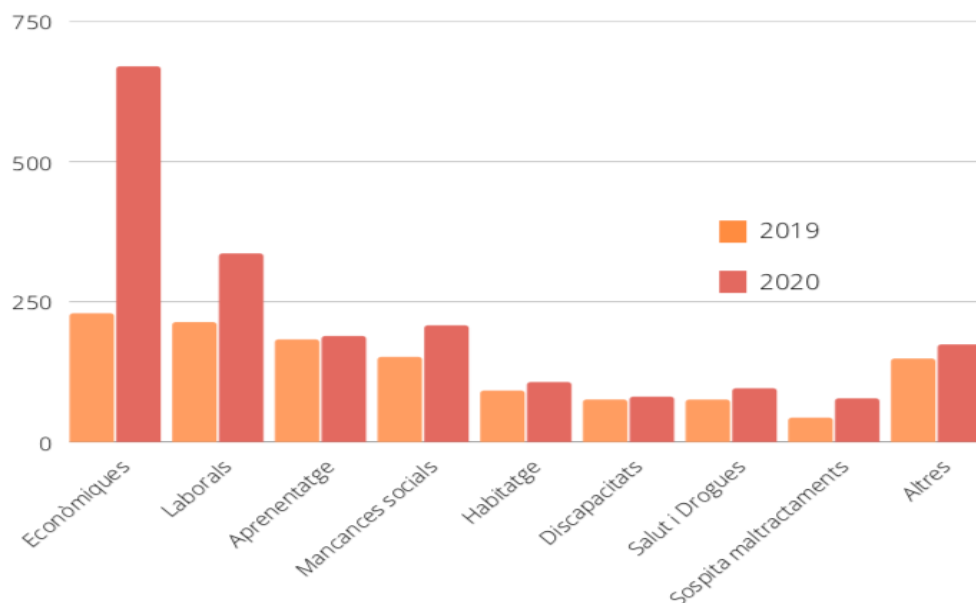

Figura 10- Problemàtiques del 2019 i 2020. Font: Memòria Benestar Social del 2020.

Contràriament, respecte a altres anys anteriors, la problemàtica que es treballava més des de Serveis Socials era d'assessorament laboral (Figura 11) persones que hi anaven per una atenció i en recerca d'ofertes de feina. Fent referència en dos gràfics (Figura 10 i 11) podem observar que les problemàtiques que més es treballen són les ajudes econòmiques i les ajudes laborals. Podem concloure que hi ha un paral·lisme, si s'ajuda d'arrel a buscar feina, a fer cursos de formació, hi haurà més probabilitats de per aconseguir una feina i en conseqüència poder tenir una estabilitat econòmica més important per poder afrontar les necessitats bàsiques.

Problemàtiques ateses durant l'any 2018 Serveis Socials

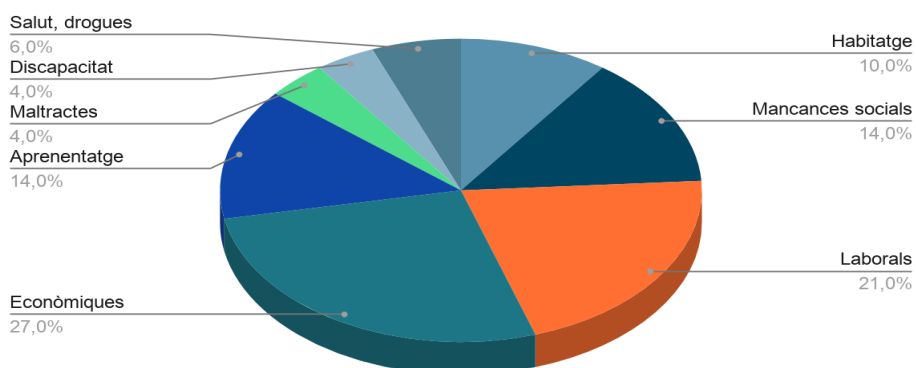

Figura 11- Problemàtiques ateses durant el 2018. Font: Elaboració pròpia en base les dades de la Memòria de Benestar Social del 2018.

La pandèmia ha creat més desigualtat social i la consegüent pèrdua de llocs de treball. En definitiva, ha afectat directament a l'economia de les famílies dins del municipi. Un eix clar ha estat les dades proporcionades des del Banc dels Aliments (Figura 12) de Palafrugell. Les ajudes econòmiques s'han vist afectades, fet que moltes famílies han hagut d'accedir en aquestes ajudes. S'ha incrementat un 50% aquest any per efectes de la COVID-19. Càritas és una organització pionera en tema d'ajudes econòmiques. Més endavant m'hi torno a referir.

Respecte anys anteriors, les problemàtiques més ateses van ser també ajudes econòmiques, però hi havia tants casos ni tanta demanda. L'impacte ha anat augmentant en diferència, aquest 2021 les dades són molt altes encara.

	2019	2020
 Entregues realitzades	3724	6266
 Famílies ateses	331	518
 Persones beneficiàries	902	1424
	458	740
	444	684

Figura 12- Persones ateses des del Centre de Distribució d'Aliments de Palafrugell. Font: Memòria Benestar Social del 2020.

EDUCACIÓ

La majoria de poblacions que superen els 20.000 habitants solen disposar de llars d'infants (zero a tres anys), escoles d'educació infantil i primària (tres a dotze anys), i instituts d'ensenyament secundari (a partir de dotze anys) que ofereixen Educació Secundària Obligatòria (ESO), batxillerat i cicles formatius (de grau mitjà i superior). Palafrugell, en aquest sentit, n'és un clar exemple.

Pel que fa als centres de primer cycle d'educació infantil (llars d'infants/ escoles bressol) autoritzats pel Departament d'Educació: Centre Privat Santa Teresa, Centre Privat Els Cargolets, i les Llars d'infants Municipals Els Belluguets, i la Llar d'Infants Municipal Tomanyí.

Les Escoles d'educació infantil i primària: Públiques (Escola Torres Jonama, Barceló i Matas, Carrilet i l'Escola Pi Verd); Privades/ Concertades (Sant Jordi i Vedruna).

Els Instituts d'Ensenyament Secundari: Públics (Institut Frederic Martí Carreras i l'Institut Baix Empordà, en aquest també es poden fer cicles superiors de serralleria i construcció metàl·liques; centres privats- concertats (Prats de la Carrera i Sant Jordi), Els centres privats només fan ESO. Pel que fa a la infància vulnerada, des de l'escola es detecten molts casos de situació de pobresa i/o exclusió social dels menors. Des de Serveis Socials i l'escola, aquest 2020 hi ha hagut molta intervenció respecte en els darrers anys, per la crisi econòmica que afectat principalment els infants: on han rebut ajudes econòmiques, material escolar i/o beques menjador.

Infants/joves amb situació de risc i seguiment amb derivació de Serveis Socials

ANYS	C.EDUCATIUS PRIMÀRIA (3-12 anys)	C. EDUCATIUS SECUNDÀRIA (12-18 anys)	TOTAL
2020	358 infants	147 joves	505 infants/joves
2019	359 infants	114 joves	473 infants/joves
2018	323 infants	136 joves	459 infants/joves
2017	379 infants	110 joves	489 infants/joves
2016	361 infants	117 joves	478 infants/joves
2015	366 infants	117 joves	483 infants/joves

Font 13- Intervenció a les escoles i instituts amb infants i joves amb risc d'exclusió social. Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de les Memòries de Benestar Social entre els anys 2015 fins 2020.

A la figura 13 podem observar l'increment de joves i infants atesos durant aquest 2020, es va veure afectat per la pandèmia, on el nombre total es va incrementar molt respecte a altres anys anteriors. Ha estat una crisi econòmica on moltes famílies han perdut el treball i han hagut d'acudir a serveis socials, quan abans no ho van haver de fer. Des de les escoles i serveis socials hi ha un treball en xarxa, per tal de potenciar les habilitats d'aquests infants i joves i per tal de no quedar exclosos dins de l'educació. Ajudes en sortides escolars, beques menjador, casals d'estiu, material escolar, reforç escolar, aquestes són moltes de les intervencions que s'estan fent el dia d'avui. Les dades estan pujant a l'alça.

6.2.2 Entitats col·laboradores entorn a la pobresa infantil a Palafrugell

Dins del municipi de Palafrugell hi ha entitats col·laboradores per tal de poder abordar la situació de pobresa que viuen moltes persones. A través de les diferents entitats i projectes, sempre partint abans de la derivació i l'estudi anterior de Serveis Socials, se'ls proporciona poder atendre aquestes famílies o persones per poder garantir una millor situació. No obstant això, els voluntaris hi tenen molt a veure amb aquests projectes, ja que la majoria d'ells formen persones totalment voluntàries sense rebre res a canvi, on la seva motivació és poder atendre aquestes persones i conjuntament treballar per aconseguir una millor situació.

Dins de la infància, també són molts els infants on degut a la seva situació familiar també es veuen perjudicats en molts aspectes de la seva vida i és per això que principalment aquests projectes volen atendre aquests infants on els seus drets han estat vulnerats.

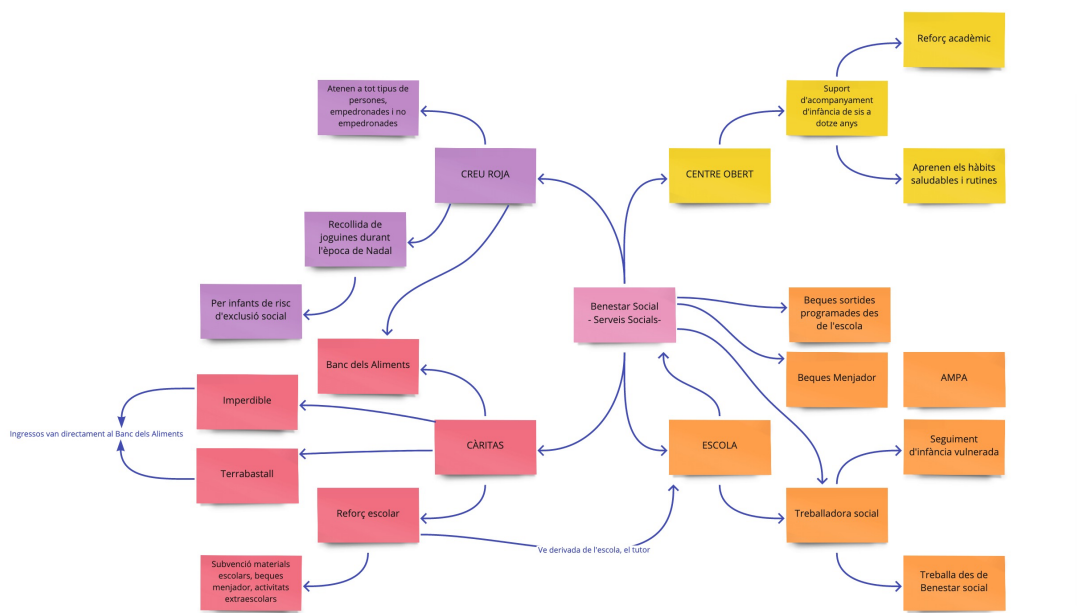

Figura 14- Intervenció de les diferents entitats col·laboradores entorn a la pobresa infantil a Palafrugell. Font: Elaboració pròpia.

Benestar Social

Des de l'Ajuntament de Palafrugell, hi ha diferents àrees que atenen diferents necessitats dins del municipi. Una d'elles és Benestar Social. Es tracta d'un departament d'atenció directa amb les persones que s'adrecen per a diferents motius personals.

A Benestar Social, hi ha diferents serveis, al llarg de l'entrevista que veureu dins de l'apartat d'annexos. Per tant, dins de Benestar Social, s'atén situacions de necessitat tan personal, familiar, comunitària, entre altres. A més, ofereixen informació d'orientació, i assessorament per a totes les persones que hi accedeixin amb relació als seus drets, recursos socials. Dins de Benestar Social, s'atén a totes les persones que ho sol·licitin, ja sigui menors no acompanyats, com famílies amb infants, persones, o gent gran, sempre que estiguin empadronades dins del municipi de Palafrugell.

Centre Obert

Aquest servei es tracta d'un servei diürn que realitzen tasques educatives fora de l'àmbit escolar, atenció directa amb infància i adolescència. La seva principal funció és de prevenció i actuació en aquells menors amb risc d'exclusió social. On faciliten aprenentatges, rutines, tasques, per aquells infants on han estat abans derivats des de les escoles i Benestar Social.

Creu Roja

És una organització sense ànim de lucre de caràcter voluntari que treballa pel benestar de les persones, atenen a emergències sanitàries. A més fa una intervenció directa amb gent gran, immigrants, refugiats, drogodependents, infants i joves en risc d'exclusió social, entre molts altres col·lectius.

A més, des de la situació COVID-19, també col·labora amb en Banc dels Aliments, on donen alimentació en aquelles persones que no poden ser derivades des de serveis socials, ja que no estan empadronades.

Un dels seus projectes que té més importància dins de Palafrugell, és la campanya de joguines, on hi ha una recollida de joguines perquè cap infant es quedi sense regals pels reis.

És una organització doncs, que el que treballa és per la promoció de les persones, juntament amb les diverses entitats, per tal de donar resposta en aquelles persones amb situació vulnerable de pobresa.

Càritas Palafrugell

És una entitat sense ànim de lucre en el qual forma part de la Parròquia de Palafrugell, on desenvolupen una labor social també a través de tots els voluntaris que en formen part i sobretot amb la gran generositat que hi ha darrere i amb la col·laboració de moltes entitats dins del poble.

Dins d'aquesta entitat hi ha molts projectes entorn de les famílies o persones on necessiten una atenció i ajuda especialitzada per tal de poder garantir les seves necessitats bàsiques, on també són molts dels infants on són vulnerats els seus drets a causa de la situació dins la seva pròpia llar.

Reforç escolar

Aquest projecte en forma part Càritas de Palafrugell i tots els voluntariats que hi ha darrere. Aquest, obté la derivació dins l'escola on els tutors d'aquells alumnes on hi ha on s'ha fet un seguiment als infants, que tenen més dificultats acadèmiques, i a més que presentin baixos recursos familiars se'ls hi proposa de fer reforç acadèmic durant les tardes per poder-se treure els títols acadèmics corresponents.

A més, dins d'aquest servei també serveix per poder detectar problemes familiars i a partir d'aquí derivar-los a Serveis Socials, on fan un estudi de cada família i poden atendre les necessitats més urgents.

Aquest projecte atén a un gran nombre d'infants on es troben amb una situació difícil en l'àmbit acadèmic, i normalment aquests, els seus familiars no es poden permetre pagar hores extres vinculades amb l'educació.

A través d'aquest projecte s'estableix també molta relació amb les persones voluntàries i els infants i joves, aquesta persona voluntària acaba sent un referent i poden compartir moltes estones no només dins de l'àmbit acadèmic, sinó que també per poder gestionar altres necessitats detectades.

Són moltes de les famílies que a partir d'aquest seguiment acadèmic extraescolar han pogut rebre atencions sobretot centrades en els infants vulnerables, en algunes situacions a través de comportaments, dibuixos simbòlics, comentaris es pot deduir també que hi ha hagut problemes de maltractament, violència o entre moltes altres coses.

Banc d'aliments

El Centre de Distribució d'Aliments (CDA) atén a persones o famílies amb situació precària pel que fa a les necessitats bàsiques, aquestes són derivades de Serveis Socials i un cop s'ha detectat el problema, a través de Càritas Palafrugell obtenen una ajuda pel que fa a l'alimentació. Per tant, faciliten aliments bàsics (arròs, cereals, oli, menjar essencial pels infants, fruita, verdures, carn, ous, entre molt altres productes).

A més, cada persona disposa d'uns punts on en funció d'això ha d'escollir els aliments que més falta li fan, també contribueixen en funció de la família una petita aportació d'un euro o dos.

Aquest centre on disposa de tots aquests aliments quan passen per caixa no han de pagar, sinó que en funció dels punts que tenen hi ha una persona encarregada que fa una supervisió que no els i falti o sobri aliment.

Els punts, ho decideix Serveis Socials, on hi ha una gran feina de cooperació juntament amb Càritas Palafrugell, on depèn de la situació familiar, el sou, les persones que viuen a la llar, els infants, entre altres requisits tindran més o menys punts.

Aquest Centre de Distribució d'Aliments és un projecte on hi ha un conveni entre la Generalitat de Catalunya, Diputació de Girona, Fundació Banc d'Aliments, Obra Social "la Caixa", Creu Roja, Ajuntament de Palafrugell, de Begur i Pals, Càritas Diocesana de Girona i Càritas de Palafrugell.

No obstant això, arran de la situació actual de la pandèmia, COVID-19, el nombre de famílies ha augmentat considerablement, i a més, a través del centre on es distribueix tots aquests aliments per tal de poder garantir seguretat amb la situació sanitària del moment, els voluntaris són els que fan els lots de cada família en funció dels punts, i si hi ha aliments extres també poden ser regalats a les famílies.

D'aquesta manera hi ha una organització i un control amb la situació actual, complint totes les mesures de seguretat. I per tant, les famílies tenen estipulades unes hores i han de passar a recollir el lot que els i toca, a més, per aquelles persones que estan confinades també tenen un servei d'atenció més especialitzada on els i porten a casa.

Aquests aliments també es poden aconseguir gràcies al Gran Recapte d'Aliments, on arriben a aconseguir grans quantitats d'aliments, sobretot es demana menjar que tingui una gran duració, ja que d'aquesta manera no es fa malbé i moltes famílies poden sortir-ne beneficiades. A més, a través de diferents projectes on posteriorment els esmentarem a través dels seus beneficis són diners que serveixen per poder pagar aliments. També hi ha una part voluntària on alguns supermercats, granges, fruiteries, entre altres entitats o establiments, a través de la seva ajuda són donacions també per poder tenir aliments o diners per tirar endavant aquest projecte.

L'Imperdible

Aquest servei proporciona roba de segona mà a canvi d'un import molt econòmic per a persones amb dificultats econòmiques, on prèviament han tingut un diagnòstic per part de Serveis Socials. Els beneficis que s'obtenen d'aquesta venda de roba, serveixen per poder finançar projectes socials entorn de Càritas Palafrugell, com és el cas de material escolar pels infants amb situació vulnerable, aliments pel Banc d'Aliments, entre altres projectes.

L'obtenció de peces de robes és a través dels contenidors de roba, on les persones poden abocar roba en bon estat i d'aquesta manera serveix per a persones que la necessiten més, a un preu molt més econòmic.

El Terrabastall

Aquest servei es tracta d'una botiga de mobles i coses per la llar on a través de la seva venda també són diners per finançar altres projectes, sobretot per poder comprar aliments per aquelles persones que ho necessiten.

El finançament dels mobles també és a través de persones on donen de forma totalment altruista en la botiga i les voluntàries o voluntaris són els encarregats de fer una etiqueta per tal de vendre.

SIE- Servei d'Intervenció Educativa

Aquest servei també va molt complementat amb el reforç escolar, i amb l'escola, on ofereix un suport social educatiu a joves en l'etapa de secundària que presenten dificultats en el seu procés acadèmic i que a més, viuen en un entorn social desafavorit.

Servei d'Orientació Laboral

Aquest servei va adreçat a persones sense feina on tenen dificultats dins del món laboral, on dins d'aquest, s'ofereix itineraris, individualitzats per a cada persona per tal de poder garantir que cada persona és atesa d'una determinada manera i fer una aproximació a la realitat més ajustable de cada individu, necessitats i interessos.

Casals d'estiu

Durant els mesos no escolars, existeix la possibilitat que aquelles famílies amb baixos recursos econòmics puguin tenir l'oportunitat que els seus fills i filles durant els mesos juliol i agost depenen en cada cas des de subvencions puguin dur a terme activitats fora de l'horari escolar. Tot potenciant l'educació no formal.

6.3 Participants

Pel que fa a les entrevistes, ha sigut una de les eines més importants tant de recollida de dades, com per poder contextualitzar el marc de recerca en aquesta investigació. He pogut tenir molta informació qualitativa des de la visió d'algunes professionals que es dediquen a treballar amb la pobresa infantil.

Primer de tot, la primera entrevista que vaig realitzar va ser a la regidora de Benestar Social, el seu punt de vista va ser clau per poder entendre, i saber molts dels temes que es treballen des de Serveis Socials, des de molts àmbits diferents. Tot i que cal destacar tota la feina que fan sobretot per poder abordar la pobresa infantil, el qual era el tema principal dins l'entrevista. Aquesta participant l'he considerat imprescindible dins del marc d'investigació, ja que gràcies a la seva ajuda no solament he obtingut informació pel que fa a serveis socials, sinó que m'ha facilitat moltes dades pel que fa a memòries, informes, etc. Des del començament vaig tenir clar que havia de fer-li una entrevista a ella, a més que fa molts anys que la conec i això també ha facilitat molt les coses.

La segona entrevista que vaig realitzar, va ser a la presidenta de Càritas Palafrugell, durant els mesos d'estiu vaig tenir l'oportunitat de coincidir amb ella, al Banc dels Aliments, i li vaig comentar la idea que tenia sobre la meva recerca en aquest treball. Des del començament ja em va dir que m'ajudaria tant com pogués, i em va autoritzar que li podria fer una entrevista. La seva visió és molt important per la meva investigació, ja que des de Càritas treballen molt des de la pobresa infantil. Per tant, la millor forma de poder obtenir informació, més dades, la seva visió professionals era poder fer-li una entrevista.

La tercera entrevista que vaig realitzar va ser a la directora de l'escola "Torres i Jonama" de Palafrugell. En aquest cas, des del començament tenia clar que li volia fer una entrevista alguna mestra per poder saber com es treballa des de les escoles. No va ser però fins al final, i parlant amb les dues entrevistades anteriors, on vaig decidir que el paper de l'escola havia de veure's reflectit en aquesta investigació.

La idea de fer-ho únicament en una escola, és per poder centrar-me més en la investigació i segurament si hagués disposat més temps, hauria fet moltes més entrevistes a diferents professionals de l'equip educatiu.

La seva aportació ha estat clau dins del treball, ja que he pogut comprovar que el paper de les escoles és fonamental.

Pel que fa a la quarta entrevista ha estat a la treballadora de serveis socials. En aquest cas, des del començament, quan vaig començar a pensar en els professionals que volia entrevistar li vaig enviar un correu electrònic, ja que era una persona que no coneixia i per tal de si podria fer-li una entrevista. La seva entrevista ha estat de forma telemàtica, a causa del poc espai que té, ja que des de Benestar Social, estan en un moment de molts canvis i moltes gestions, tancaments de memòria, entre moltes altres coses. No obstant això, ha estat molt interessant poder-li fer una entrevista.

Per últim, aquestes no van ser les úniques persones que vaig pensar entrevistar-me. M'hagués agradat poder fer històries de vida a persones que han patit pobresa, i en especial els menors, però a causa de la confidencialitat, i la situació precària vaig decidir no enfocar-ho en aquest sentit. Val a dir que també em vaig posar en contacte amb un professor de la Universitat de Girona, que va duu a terme una recerca l'any 2003 sobre l'estudi de cas de Palafrugell. Finalment per falta de temps d'ambdós, no es va poder realitzar l'entrevista. En darrer lloc, també m'he pogut posar en contacte amb l'entitat Creu Roja, però em van dir que ells ara mateix no treballaven amb la pobresa infantil, per tant no em serien de gran ajuda dins del meu treball.

6.4 Instruments i eines de recollida de dades

Pel que fa a la recollida de dades de la meua investigació han estat escollides exclusivament per poder-me respondre els objectius generals i específics de la meua investigació. Els quals vaig plantejar i he anat modificant al llarg del meu treball, en relació amb la informació, i tota la documentació que he anat extraient durant aquest període de temps. Com bé he comentat dins de l'apartat anterior, he realitzat entrevistes a diversos professionals que he cregut que em serien de gran ajuda en la meua investigació.

6.4.1 L'entrevista

Aquesta recollida de dades, ha estat un element clau que he utilitzat durant la meua investigació. On he pogut obtenir molta informació qualitativa d'algunes professionals i entitats de Palafrugell que treballen per poder abordar el tema de la pobresa infantil.

Prèviament a les entrevistes, vaig estar buscant informació sobre les persones els quals em dirigia, per saber cap a on tirar per fer preguntes. A més, han estat semiestructurades obertes, ja que també d'aquesta manera donava flexibilitat de resposta, i a nous suggeriments que es podrien dur a terme en el moment de l'entrevista.

La realització de les entrevistes, han estat amb el fi d'aconseguir tot allò que m'he anat plantejant al llarg de tot aquest procés acadèmic. Sobretot basant-me en els objectius, i en conèixer amb tot el que es treballa amb els infants més vulnerables. Des de la meua no experiència, i no coneixements que tenia anteriorment les preguntes han estat relacionades amb una línia de treball molt similar amb totes les entrevistes. Val a dir, que algunes preguntes han estat formulades directament a les entrevistes, depenen dels que m'explicaven i suggeriments extres.

Per últim, per tal de poder enregistrar les entrevistes, i més tard poder fer una anàlisi amb tota la informació més detallada, he fet servir l'enregistrament de notes de veu del telèfon mòbil. D'aquesta manera tot el que s'anava dient a l'entrevista ha quedat enregistrar, on més tard he pogut transcriure en aquest treball. Així i tot, he d'esmentar que l'última entrevista ha estat per correu electrònic, i prèviament li vaig enviar les preguntes per tal que ella les pogués contestar quan millor li anés.

6.5 Aspectes ètics

A l'hora de recopilar les dades, cal tenir en compte diferents aspectes, com és l'ètica. En primer moment, en començar a investigar i a saber a qui li podria realitzar les entrevistes, vaig posar-me en contacte amb les diferents entitats, i vaig aprofundir en el tema del meu treball, la finalitat i els objectius de la investigació. D'aquesta manera, deixava molt clar des del començament el tema del meu treball i també la importància de poder realitzar les diferents entrevistes a les professionals en qüestió.

Abans de fer l'entrevista, en tot moment, vaig demanar si podria enregistrar la veu, ja que d'aquesta manera em seria molt més fàcil a l'hora de poder analitzar l'entrevista, tenint en compte la confidencialitat en tot moment. Així tot, he d'esmentar que vaig fer les entrevistes sense signar l'autorització (consentiment informat), però posteriorment els vaig facilitar a totes les persones que els hi he realitzat entrevista, d'aquesta manera queda tot més formal i enregistrat. Un altre aspecte a tenir en compte, és a l'hora de posar-me en contacte amb algunes entitats, em van confirmar elles mateixes que no tenien prou informació o bé no hi treballaven per a poder fer una entrevista, tot i això prèviament els hi vaig explicar la finalitat i els objectius d'investigació.

Un altre aspecte ètic que s'ha de tenir en compte, és en el moment de l'entrevista, vaig parlar en tot moment que s'hi havia algun comentari que no volien que ho registres que m'ho fessin saber, i així ha estat.

Poder realitzar les entrevistes en les mateixes entitats també he hagut d'aplicar aspectes ètics, com la confidencialitat en tot moment de converses privades, informació, dades, entre altres.

Per últim, abans de donar per acabat el meu TFG, els facilitaré tota informació als agents implicats. D'aquesta manera tindran accés a tot el que s'ha anat desenvolupant al llarg del treball, ja que elles han estat un element clau per poder realitzar la meua recollida de dades, i sobretot pel desenvolupament del TFG.

6.6 Dificultats de la recerca

Aquesta recerca ha estat un llarg procés que m'ha permès poder estudiar un tema en qüestió i poder-ne aprofundir a través de diferents coneixements. No obstant això, com a tota investigació hi ha hagut uns certs impediments a l'hora de fer la recerca.

En primer lloc, davant la situació de la COVID-19, poder posar-me en contacte amb les entitats ha estat un procés complicat, ja que tenen una gran demanda de feina, Pel que fa a l'entrevista amb la treballadora social, ha estat l'única que he hagut de fer-la via telemàtica. Considero que poder fer les entrevistes presencials, és una gran font de coneixement i aprenent art, ja que també tens l'oportunitat de realitzar entrevistes obertes, i alhora englobar molts més temes en qüestió.

En segon lloc, pel que fa a altres tipus de dades, hauria estat molt enriquidor poder visitar alguns dels projectes que es duen a terme dins del municipi de Palafrugell, com n'és el cas del reforç escolar o al Centre Obert. Per la situació de la pandèmia ha estat complicat, així i tot a través de les professionals m'he fet una idea del que embarca els projectes.

Pel que fa a la meva investigació més concretament dins del marc teòric, ha estat complicat triar la informació, ja que és un tema molt ampli, i he hagut d'acotar la informació, i quedar-me en aquella que he considerat més rellevant.

Per últim, fer un treball final de grau, ens ajuda a poder recercar informació i fer un procés d'anàlisi que acaba sent molt gratificant, tot i això és un procés complicat i que involucra molt de temps, moltes hores i molta recerca cap a uns objectius finals.

7. Anàlisi de dades

7.1 Categorització

Un cop s'ha recollit les dades de les entrevistes per poder visualitzar millor la informació, primer de tot les he transcrit totes. En segon lloc, les he classificat en diferents categories, amb relació a les temàtiques claus i més rellevants de la investigació de la recerca. Tot això s'ha fet amb l'objectiu de poder fer una anàlisi que serà de gran importància per a l'elaboració d'aquest treball.

A continuació, exposaré les categories de la meva recerca. El mètode de categorització, ens serveix per tenir una estructura més identificada i visual sobre els temes de rellevància dins de les entrevistes. Cada tema té un color diferent, per tal de fer-ho visible i comprendre des de diferents punts de vista.

Metodologies de treball: Fa referència als projectes, entitats que es fan a Palafrugell entorn de la infància i/o joventut, i en la forma de com es treballa.

El paper de l'escola

Limitacions: que es troben les entitats, també amb l'efecte COVID-19.

Propostes i línies de millora.

En aquest apartat del treball posarem el focus a partir de les entrevistes, i en les dades (treball de camp) obtingudes en la recerca. La finalitat d'aquest apartat és poder recollir les dades, fer-ne una anàlisi i posteriorment vincular-ho a les diferents aportacions que alguns autors i autores han parlat del tema.

METODOLOGIES DE TREBALL

A Palafrugell existeixen entitats que treballen amb objectius diversos tot i que existeix una finalitat comuna. Així i tot el treball cooperatiu que es fa és molt important per poder erradicar la pobresa infantil. I ho fan a través de la família i els infants. Les ajudes econòmiques i els recursos estan enfocats per tal de garantir unes mínimes condicions d'alimentació, d'habitatge, d'educació, de treball per poder potenciar l'autonomia, les habilitats, establir unes rutines de les famílies i dels mateixos infants, entre altres.

Relacionat amb les ajudes i recursos que ofereixen del municipi de Palafrugell, podem vincular-ho amb la idea que va desenvolupar (Sen, 2000) on ens indica que a part de les ajudes que reben aquestes persones també és molt important “L’habilitat d’una persona per utilitzar els recursos que té”. Les ajudes no són en una única direcció, és a dir, totes les persones destinatàries de Serveis Socials han de poder fer alguna cosa a canvi:

“Quan véns a Benestar Social, de seguida no diem ai pobret!, aquí tens totes les ajudes, sinó que entren en un programa, d’ajuda, però tu també has de posar de la teva part, és un treball recíproc.”¹² (p. 8, E.1)

Per una banda, Benestar Social, és el nucli principal d’actuació amb la infància vulnerable. A través dels seus professionals i projectes atenen a les famílies amb situacions més precàries en diferents línies d’actuació. Quan una persona o família arriba a Serveis Socials se segueixen uns protocols d’actuació. La treballadora social dels Serveis Socials de la població em comentava:

“Hi ha un equip de primera acollida, que atén persones que arriben per primer cop al servei o que fa més de dos anys que no han vingut (considerem que la situació, al cap de dos anys, pot haver canviat de manera significativa com per tornar-la a valorar). Aquest equip fa la valoració de la situació sociofamiliar i aplica els primers recursos necessaris. Un cop s’ha valorat, si la situació ha de requerir més seguiment, ho traspasa a les treballadores socials de zona (tenim el municipi repartit en tres zones). Si la situació ja es considera com de risc social (perquè la via d’entrada és diferent: escola, jutjat, altres serveis...) directament va a la zona o a un treballador social si hi ha menors en risc i es considera adient aquesta intervenció.”(p. 42, E.4)

Per tant, des de Serveis Socials és on s’atén a les famílies que necessiten ajudes per poder afrontar la seva situació socioeconòmica, i a partir d’aquí es deriva o es fa un acompanyament.

¹²Vegeu Annex 1. Categorització.

Les mesures més freqüents que configuren les polítiques públiques de serveis socials són les prestacions econòmiques. En aquest sentit, les polítiques socials actuals intenten donar resposta, més enllà de les prestacions econòmiques, a un empoderament de les famílies; una atenció més centralitzada en cada família o individu; ajuda en la inserció laboral a través de cursos de formació, xerrades, cicles, etc. Les famílies també són una part molt important dins d'aquests processos, ja que es treballa i es fa un acompanyament d'aquestes, i a més és molt important que estiguin predisposades a ser ajudades, per tal d'anar cap als mateixos objectius.

Per fer qualsevol intervenció amb les famílies o infants, abans de tot hi ha aquest primer contacte des de Serveis Socials, que tenen com a objectiu atendre les necessitats socials més immediates i bàsiques de les famílies, persones, col·lectius, entre molts altres.

En aquestes intervencions, consisteixen també en una prevenció de possibles problemàtiques socials que podran generar situacions de risc social o bé de pobresa. La treballadora social de Serveis Socials em comentava, les principals línies d'actuació en aquelles famílies i infants atesos:

“Ajudes de primera necessitat: valorada per la professional de referència de la família i seguint un barem; Ajudes d'alimentació (Centre de Distribució d'Aliments): valorada per la professional de referència de la família i seguint un barem. Segons els components de la família tindrà una puntuació que correspondrà a unes quanties i varietat d'aliments; Ajudes extraordinàries COVID (segons convocatòria pública); Targetes precarregades: s'han tingut, de manera excepcional, de diferents organismes i entitats; Ajudes casal d'estiu; Altres ajudes d'altres àrees (beques música, llars d'infants).”¹³ (p.43, E.4)

Les dues organitzacions estudiades (Creu Roja i Càritas), conjuntament amb els Serveis Socials de la població treballen per abordar la pobresa infantil a través de la integració social i necessitats bàsiques dels ciutadans de Palafrugell, per tal de no crear tantes desigualtats entre els infants i famílies. Així i tot, alguna d'aquestes organitzacions potencia també altres aspectes relacionats amb la vida d'aquests infants.

¹³Vegeu Annex 1. Categorització

A partir d'aquí, hi ha entitats que col·laboren juntament amb Serveis Socials per tal de poder atendre a totes aquelles famílies i infants en situació de risc i vulnerabilitat.

Des de l'entitat Càritas i Creu Roja, atenen totes les demandes que també els arriben directament des de Serveis Socials i un cop han passat aquestes entrevistes amb els treballadors socials, donen resposta en allò que és primordial per a poder atendre. Tal com ens expressa l'entrevistada de Càritas Palafrugell:

“La meva opinió és que una ONG en un poble si no ho fa conjuntament amb Serveis Socials, no pot funcionar. Per tant s'ha de fer un camí i hem d'anar partint dels mateixos objectius.”¹⁴(p. 21, E.2)

Aquestes entitats en treballar de forma conjunta, acaben desenvolupant els mateixos objectius, atendre les famílies, infants i individus d'una forma més integral atenen a totes les possibilitats que es puguin.

Per una banda les persones empadronades a Palafrugell, poden tenir ajudes econòmiques i altres tipus de suports a través de Serveis Socials, i un cop s'ha registrat la seva situació socioeconòmica, poden accedir a altres serveis: Banc d'Aliments, ajudes, formació, entre moltes altres.

Per altra banda les persones que no estan empadronades a Palafrugell, existeix una altra via d'accés, arran de la situació de la pandèmia, COVID-19: l'entitat Creu Roja, ofereix una solució a les persones que no estan empadronades al municipi, i d'aquesta manera també es permet poder tenir accés al Banc dels Aliments, que gestiona Càritas Palafrugell.

Totes aquestes ajudes serveixen per poder elaborar mesures per contrarestar la situació de pobresa, però a la vegada també ofereix la possibilitat d'aquestes famílies que siguin més autònomes, d'aquesta manera també ajuden a fer que no es produeixin tantes situacions d'exclusió social. Des de Serveis Socials, el que procuren és poder fer una inserció laboral en aquestes famílies, per tal que per elles o ells mateixos puguin tenir uns ingressos, i a la vegada puguin assolir unes condicions de vida mínimes.

¹⁴Vegeu Annex 1. Categorització

Aquestes també inclouen l'accés a un habitatge, entre altres. Amb els infants el que es mira és d'atendre'ls per a poder potenciar les seves capacitats i habilitats a través del reforç acadèmic, oferir-los espais per al lleure, on se'ls dona l'oportunitat perquè puguin participar en activitats extraescolars i d'oci.

Per tant, Creu Roja i Càritas, conjuntament amb els Serveis Socials de la població, s'allunyen de la concepció de pobresa entesa únicament per la falta de recursos econòmics. Tenen un enfocament que va més enllà de poder cobrir les necessitats bàsiques, per tal de poder atendre des de necessitats integrals, inserció laboral, alimentàries, d'estudi, etc.

Des de Benestar Social, també es gestiona l'habitatge, per tal de treballar perquè siguin socials, inclusivament amb la fi que les famílies que tenen problemes econòmics, puguin accedir en aquests pisos habilitats per tal de portar una vida digna. Quant a programes relacionats amb la pobresa infantil trobem el Centre Obert. Es tracta d'un servei dins de Benestar Social que atén a joves de sis a dotze anys en situació de risc social i pobresa. El que es treballa en aquest centre és el reforç escolar, potenciar els hàbits de neteja, d'ordre, les rutines, un espai també per aprendre, etc. Aquesta derivació o bé des de l'escola o de Serveis Socials. A més, des de l'ajuntament també es disposa d'un espai jove, que atén a joves fora de l'àmbit escolar, i allà es fan moltes activitats de suport, cursos, lleure, entre moltes altres coses. Les persones ateses solen ser joves que no realitzen activitats més enllà de les escolars. Des de Benestar Social, donen suport i financen moltes activitats entorn de l'oci dels infants més vulnerables, extraescolars, i durant els mesos d'estiu casals, campus, juntament amb una subvenció que reben des de Caixa ProInfància, a Palafrugell es realitzen cursos de tennis per aquells infants i joves becats en aquest tipus d'ajudes.

Des de Càritas Palafrugell, dins de les seves propostes de treball, destaco les que tenen en relació amb la pobresa infantil. En primer lloc trobem el reforç escolar, és un dels projectes més puntals que es treballa des de Càritas. La responsable de Càritas em comentà:

“El reforç escolar es fa entre Serveis Socials i les escoles. Els infants o adolescents per venir han de portar un paper pel tutor, una família per voluntat pròpia no pot venir apuntar els seus fills a reforç escolar, sinó que sempre han de portar un paper del tutor, que ens digui que necessita aquest infant per repassar.

Estem treballant i fins i tot hem aconseguit que un voluntari tingui només dos infants, i a llavors es pot estudiar molt més les circumstàncies personals d'aquest infant.”¹⁵ (p. 21, E.2)

“Tenim la sort que molts voluntaris són mestres i el que intentem és treballar molt les situacions que es puguin trobar els infants, hi ha situacions que ens hem trobat, i són molt greus com el cas de maltractaments.”(p. 24, E.2)

Aquest servei no només es dedica dins de l'àmbit escolar, sinó que també serveix de suport per aquests infants en situacions de vulnerabilitat. Es duu a terme tant el treball dins del reforç escolar, com aquests espais per potenciar el vincle amb aquests infants. A més, des de Càritas, també se subvencionen moltes ajudes econòmiques:

“Serveis Socials em pot demanar si podem pagar algun rebut d'aigua, a llavors nosaltres donem aquests diners a Benestar Social i des d'allà ho pagaran. Nosaltres no donarem mai diners directes a cap família.” (p.28, E.2)

Des de Càritas també proporciona ajudes econòmiques per poder afrontar despeses dels infants en famílies més vulnerables; matrícules escolars, material escolar.

En segon lloc, i també un dels temes que més tracten des de Càritas és la distribució d'aliments:

“Quan a la Distribució d'Aliments, és Serveis Socials qui deriva a la gent, famílies a buscar aliments. Ara, des de l'any passat, la gent que va a demanar a Creu Roja ho deriva en el Centre de Distribució d'Aliments.”¹⁶ (p. 21, E.2)

Pel que fa a la Distribució d'Aliments comptem amb diverses fonts d'ingressos per tal de poder-ho gestionar. A través de l'Imperdible i el Terrabastall. Són dues vies per atendre la problemàtica de moltes famílies. L'Imperdible és la botiga que gestiona tota la roba de segona mà, i els ingressos econòmics que s'obtenen d'aquesta roba van a parar al Banc dels Aliments.

¹⁵Vegeu Annex 1. Categorització

¹⁶Vegeu Annex 1. Categorització

El Terrabastall –botiga de mobles- té la mateixa funció que l'Imperdible: tots els diners s'obtenen de la venda de mobles van a parar al Banc dels Aliments.

L'altra part d'ingressos que van a parar en alimentació, vénen donades des de la Unió Europea, Càritas Girona, l'Ajuntament de Palafrugell, i aportacions econòmiques altruistes d'algunes empreses o fins i tot persones en l'àmbit individual, algunes de les quals es mantenen en l'anonimat.

EL PAPER DE L'ESCOLA

La manera en la qual els infants reben les ajudes, o bé poden accedir als programes en el cas de reforç escolar, o centre obert, és a partir d'una derivació de Serveis Socials; i el reforç, una derivació des de l'escola on prèviament hi ha hagut un seguiment i una valoració per part de les treballadores socials o agents dels Serveis Socials, el qual han fet una valoració exhausta de les condicions del nucli familiar.

Per part de les escoles molta d'aquesta informació també els hi arriba a través dels Equips d'Assessorament Psicopedagògic (EAP), que són uns equips multidisciplinaris del Departament d'Educació que també hi col·laboren en tot aquest procés. L'EAP del Baix Empordà a més de psicopedagogs, disposa d'una treballadora social.

El treball de les escoles és primordial, ja que el 80% dels casos de pobresa infantil vénen derivats des de l'escola. Segons la directora de l'escola Torres i Jonama (centre públic d'infantil i primària de Palafrugell), em comentà:

“Nosaltres com escola, quan detectem qualsevol indicatiu a les tutories, les docents ens manifesten i nosaltres, com equip educatiu ho manifestem a Serveis Socials. Establim reunions, fem un treball en xarxa. Des de Serveis Socials fan les entrevistes amb les famílies.”¹⁷ (p. 30, E.3)

Per tant, el paper de l'escola és fonamental per qualsevol indicatiu que pot patir algun infant durant la seva etapa escolaritzada.

¹⁷Vegeu Annex 1. Categorització

Les tutores solen ser les persones que detecten més aquestes situacions, ja que són les que passen més estona amb els infants, i aquestes directament ho traslladen tant al treballador social, que ve donat des de Benestar Social, a l'EAP, com a l'equip educatiu.

Des de les escoles a més, es treballa també amb les famílies, com em va comentar la directora de l'escola:

“La tutora o tutor és evident quan ho detecta fan entrevistes amb la família, d'una manera que la família no se senti violentada, s'ha de fer amb tacte. El que s'intenta és informar-se de quina és la situació i això o comunica o bé a la seva coordinadora perquè ens faci un traspàs a nosaltres, el consell de direcció. I des d'aquí parlem amb l'EAP, de com aquesta pobresa li pot afectar dins de l'àmbit emocional, psicològic.”(p. 31, E.3)

Les situacions de pobresa alguns cops es poden detectar d'aquesta manera:

“Moltes vegades ho veus com ell o ella va vestida, també per l'alimentació que porta. Des d'infantil veiem el tipus d'esmorzar que porten. A vegades ho detectem pel tema de les sortides.”(p. 33, E.3)

“Amb aquella informació subliminar que els nens amb el seu dia a dia van deixant anar.” (p.33, E.3)

Des de la perspectiva de les capacitats, s'entén que l'educació és un element bàsic reconegut a través de la Declaració de Drets Humans, i també es recullen dins de la Constitució Espanyola (CE) de 1978. Per tal de garantir que totes les persones puguin assolir aquest dret, l'accés a l'educació ha de ser equitatiu per a totes les persones, en especial els infants i joves per tal de poder potenciar les seves habilitats i capacitats. Arran de la situació de la pandèmia, aquest any s'incrementarà més ajudes econòmiques en sortides i material escolar – Pla de millores d'oportunitats educatives (PMOE) implementada durant el curs 2020-2021.

Per tal de poder treballar amb aquesta desigualtat de condicions, des de l'escola "Torres Jonama" ofereixen l'oportunitat, de les famílies més vulnerables puguin tenir unes subvencions pel que fa a material escolar i sortides escolars. D'aquesta manera cap infant queda exclòs de tota activitat fora de l'horari escolar. Segons dades proporcionades per la directora de l'escola:

“Aquest any hi ha un 30,4%, amb xifres són uns 121 infants amb situació de pobresa. D'aquests 43 alumnes estan becats amb una beca menjador del 70%, és a dir, d'un 22,51% de l'alumnat, i els alumnes amb beques menjador al 100%, representa un 4,71%.”¹⁸(p. 36, E.3)

Des de les escoles, en tenir una atenció tan directa amb els infants es poden detectar moltes situacions de vulnerabilitat que pateixen alguns dels menors i les seves famílies.

Pel que fa a l'alimentació; els infants que viuen sota el llindar de pobresa, tenen habitualment una alimentació poc equilibrada; o fins i tot l'únic àpat que poden tenir aquests infants és gràcies a les beques menjador que ofereix la Generalitat de Catalunya. Durant la pandèmia del curs passat es va facilitar unes targetes moneders a totes les famílies perquè, tot i estar tancats els centres, poguessin comprar aliments.

Pel que fa a les mancances de vestuari i material escolar aquests infants generalment no disposen de roba apropiada per l'època de l'any en concert; roba d'abrigar per a l'hivern o bé calçat. Pel que fa a material escolar, no en disposen.

Amb les dificultats d'aprenentatge hi ha una certa relació amb tenir baixos recursos econòmics. No podem afirmar si es tracta d'una correlació o d'una relació causal. En qualsevol cas des de l'escola Torres Jonama em va comentar la directora:

“Sí que hi ha relació entre pobresa i baix rendiment escolar, però també hi ha el treball de les famílies, no perquè tinguin pocs recursos significa que hi ha un baix nivell escolar, depèn també de la prioritat de les seves famílies que posen en l'educació. Hi ha infants, que vénen d'entorns més vulnerables, però per part de la família, són infants que tenen un bon rendiment”. (p. 37, E.3)

¹⁸ Vegeu Annex 1. Categorització

“Fins i tot tenim casos d’alt rendiment escolar. Si vénen d’entorns més vulnerats, les possibilitats són més reduïdes, però també és el que deia, de la importància que donin en l’educació i els valors.”¹⁹ (p. 37, E.3)

“Des de l’escola li donem molta importància en el treball que es fa des de les famílies, totes les reunions sempre empoderem a les famílies, hem d’anar sempre pel mateix objectiu família i escola, per un benestar de l’infant.”(p. 37, E.3)

És molt important de poder destacar, el treball en xarxa que existeix entre les diverses entitats, també amb l’escola i família. Tant des de Càritas com Benestar Social coincideixen en destacar el paper rellevant que té l’educació amb els infants, una via d’actuació per reduir les desigualtats socials, per donar oportunitats en aquestes famílies i infants vulnerables.

LIMITACIONS

La crisi econòmica que prové d’aquesta pandèmia ha comportat una falta d’ingressos a les famílies perquè moltes d’elles no han pogut treballar. Aquest fet dificulta portar una vida amb unes mínimes condicions. Aquesta situació a més ha generat una diferenciació entre les classes socials, una desigualtat que ha pogut quedar reflectida en més d’una llar. Enfront això, a Palafrugell, moltes organitzacions sense ànim de lucre (Càritas, Creu Roja) i Serveis Socials- des de Benestar Social- han treballat per què aquesta bretxa econòmica i desigualtaria tingui el menor impacte possible.

Totes aquestes entitats i operadors (públics i privats) han treballat des de molt abans amb la infància desprotegida, tot i que Creu Roja per exemple, arran de la COVID-19, ha participat en la recollida del Banc d’Aliments.

Les ajudes economicosocials que es van donar abans de la crisi sanitària (i que ahora ha estat una vertadera crisi econòmica), van servir per ajudar a afrontar les situacions de necessitats individuals i bàsiques de les persones. Aquestes, però, van tenir un gran impacte amb els infants.

¹⁹Vegeu Annex 1. Categorització

Les taxes de pobresa infantil han estat i continuen sent molt elevades, fet que ens permet posar de manifest que la pobresa infantil d'arreu del territori, i en especial dins del context sociodemogràfic de Palafrugell és un problema estructural de primer ordre.

Aquest any, amb la situació de la COVID-19, les ajudes econòmiques s'han vist afectades hi ha hagut un augment considerable de persones ateses des del Banc dels Aliments, infants en situació de risc a les escoles, més expedients familiars des de Serveis Socials. Segons el que em comentà la regidora:

“Des de l'ajuntament, no es poden gastar els diners amb el que vulguin, sinó que hi ha unes pautes a seguir. Aquest any com que s'han anul·lat diverses festes, i del romanent, que abans un 20% ja es destinava a Benestar Social, aquest any s'han destinat més ajudes econòmiques dels diners sobrants que no s'han destinat en festes, o en altres tipus d'entitats. Aquests diners han anat destinats a ajudes, a pagar lloguers, etc.”²⁰ (p. 10, E.1)

Pel que fa a la falta de recursos, les professionals entrevistades coincideixen que falta una quantitat elevada de recursos tant econòmics com humans. Actualment es fa molta feina entorn de la pobresa infantil, però encara s'hauria de fer-ne més, per tal d'atendre totes aquestes persones, i en especial en aquests infants que els seus drets han quedat vulnerats. A més, moltes famílies no es deixen ajudar, els costa, els fa vergonya. Aquest punt és important de poder-hi treballar.

Des de l'entitat Càritas, em comentaven que arran de la pandèmia també molts voluntaris, que majoritàriament són persones grans, és a dir, persones jubilades, ara mateix no hi van per por.

Per tant, l'oferta de voluntariat s'ha vist perjudicada també amb la situació de la pandèmia. No només per falta de recursos, sinó també per falta de persones ajudant.

²⁰Vegeu Annex 1. Categorització

Pel que fa al perfil de persones ateses ha pujat considerablement degut a la crisi econòmica, segons el que em comentava la responsable de Càritas:

“Ara tenim a persones que vénen i ens comenten que abans de tota aquesta gran crisi econòmica, tenien un negoci, una botiga, una perruqueria i que ara han hagut de tancar. Ens comentaven que mai s’haguessin imaginat que haguessin de tancar, i ni molt menys demanar per alimentació.”²¹ (p. 23, E.2)

“Tots aquells que anaven bé econòmicament, molts s’han vist afectats, i aquells que necessitaven més ajudes, ara encara en necessiten més, perquè o bé s’han quedat sense feina o perquè no tenen tants recursos econòmics.” (p. 23, E.2)

Fent referència als perfils de les persones ateses, generalment es generen moltes actituds racistes, ja que hi ha gent que creuen que tenen més facilitat les persones immigrants, quan en realitat no és així. Les persones entrevistades coincidien amb el fet que moltes persones associen la vulnerabilitat amb les persones immigrants. Encara avui dia hi ha molt de racisme cap aquest col·lectiu de persones, pel sol fet de tenir una cultura, una religió diferent.

Relacionat amb la infància, un gran impediment que es troben les professionals, és sobre el seguiment. Hi ha moltes persones que treballen amb la finalitat de poder atendre a la infància desprotegida. Així i tot el treball de l’escola és complicat: un sol mestre no pot dictar tantes situacions desamparades. El treballador o treballadora social fa molta feina, envers aquestes problemàtiques, tot i això falta una persona que treballi únicament per fer aquest seguiment dins de les escoles mateixes. D’aquesta manera es podria atendre i abordar la problemàtica des de l’inici.

Des de les escoles es treballa perquè cap infant quedi exclòs de fer qualsevol activitat escolar, ja que si no és un fet que pot acabar portant una exclusió social cap aquell infant que no hi ha pogut assistir. És per aquesta raó, que des de les escoles i l’Associació de Mares i Pares d’Alumnes (AMPA), qualsevol infant que vulgui fer una sortida o bé colònies i per motius econòmics no ho pugui fer, automàticament el cost s’assumeix des de les escoles.

²¹Vegeu Annex 1. Categorització

No obstant això, una limitació que em comentà la directora, és el fet que moltes famílies no accedeixen que els seus fills o filles vagin a les sortides, solen ser per motius més culturals. En qualsevol cas això suposa que les escoles han de fer front a moltes despeses socials.

La bretxa digital, també ha estat un factor condicionat per aquesta crisi econòmica. Durant els mesos de confinament, les classes escolars es feien des de casa. Per a les famílies que tenien tant accés a Internet, com tenien dispositius electrònics per a poder-se connectar no va suposar tants de canvis, com els que van ser per aquelles famílies que no tenien accés aquests materials. Des de les escoles es van facilitar ordinadors, però la realitat va ser que tots aquests materials demanats des de la Generalitat de Catalunya, encara en dia d'avui no han arribat tot el que era necessari per a aquelles famílies. Un programa que han fet arran de la situació, és poder tenir ordinadors portàtils, en préstec, per aquelles famílies que més ho necessitin. A més, s'ha decidit de fer cursos de formació en informàtica, per no crear tantes desigualtats en les famílies.

PROPOSTES DE MILLORA

Pel que fa a la pobresa infantil, a l'hora de donar resposta, les entitats treballen de forma conjunta, amb l'administració pública per atendre d'una forma integral als infants i les seves famílies. Des de Càritas Palafrugell es considera que el treball amb els infants no s'ha de fer de forma aïllada, sinó que hi ha d'haver un treball en xarxa amb totes les entitats col·laboradores.

Tot i treballar de forma conjunta, aquestes entitats o organitzacions coincideixen en assenyalar que l'administració pública és la que s'ha d'encarregar de donar resposta a aquesta problemàtica social. És responsabilitat de l'administració pública la lluita contra la pobresa.

Aquest contingut també el relaciono amb l'autor Mari- Klose (2019) on ens parla que les persones que han nascut en països desenvolupats, tenen una probabilitat més alta de ser ateses. Principalment perquè tenen més diners per poder afrontar en les ajudes econòmiques dels ciutadans.

Des de Benestar Social, la seva principal proposta de millora és poder aconseguir més habitatges socials, per donar resposta a unes infraestructures en condicions per aquelles famílies que ara per ara estan vivint en entorns amb falta de recursos i en infraestructures amb males condicions. Palafrugell és un dels pobles pioners pel que fa a habitatges socials. S'ha fet molta feina, però encara se segueix treballant per tal de donar resposta a moltes de les famílies que ho necessiten.

Des de Càritas i l'Escola "Torres Jonama", ambdós professionals responsables, coincideixen en el fet que falta més treball amb les famílies. Aquestes situacions es podrien millorar amb un important seguiment. Sobretot veuen necessari que sigui més enfocat a la infància, és a dir, seguiment pel que fa als menors i el seu entorn on també inclou les seves famílies. Un seguiment més complet de les famílies i infants, per poder treballar la problemàtica des de l'arrel.

La pobresa infantil s'ha convertit en una de les problemàtiques que més preocupen des de l'administració, així i tot encara hi ha molta feina a fer, malgrat de totes les ajudes econòmiques, recursos que ja hi ha en l'actualitat.

8. Conclusions

8.1 Preguntes d'investigació/ objectius i/o hipòtesis

Finalitzaré el treball amb les conclusions a partir de la meva pregunta de recerca i els objectius plantejats prèviament. Em pregunto: *Quins són els projectes que s'estan duent a terme per contrarestar la pobresa infantil?*

Al llarg del treball he pogut veure els papers de totes les entitats col·laboradores a Palafrugell. Hem focalitzat en el treball per esbrinar que s'està fent a la població de Palafrugell per combatre la pobresa infantil i ser proactius envers la infància més vulnerable.

L'objectiu general que em vaig proposar a l'inici de la meva recerca fou el d'analitzar la realitat dels menors i de les seves famílies dins el context sociodemogràfic de Palafrugell a partir de l'obtenció d'informació de les dades actuals pel que fa a la pobresa infantil. S'ha aconseguit, ja que aquesta recerca m'ha permès aproximar-me a la realitat social del meu poble a partir d'un estudi de què és la pobresa infantil i com hi incidim per a combatre-la.

Un dels aspectes claus d'aquestes entitats i des de Serveis Socials és el treball en xarxa que es realitza, cadascun en base les seves maneres de treball i sobre diferents aspectes per tal d'actuar de forma conjunta. No obstant això, el paper de l'administració pública és clau per protegir aquesta infància. El que tenen en comú aquestes entitats és que treballen més enllà de la falta de recursos econòmics. El que intenten és potenciar els infants d'acord amb diversos eixos per poder-los empoderar. El treball entre infants i famílies és clau per tal que puguin ser més autònomes i a la llarga puguin superar la seva situació d'exclusió social. La pobresa infantil és un factor de risc i d'exclusió social. És important l'atenció primerenca que totes aquestes entitats duen a terme per resoldre un problema que només els afecta a ells, sinó que al conjunt de la societat.

Aquest treball es realitza per part de les organitzacions a través dels seus programes i intervencions. Des de Càritas i Creu Roja, el que intenten és treballar més la perspectiva integral de la pobresa, poder cobrir totes les necessitats bàsiques.

Des de Benestar Social, el que pretenen és donar resposta més enllà de les atencions primàries, i fer un treball conjuntament amb famílies. Actualment, no hi ha cap entitat que posi en focus l'infant com a element clau d'intervenció. I això és quelcom que vull ressaltar en el meu treball.

A continuació he volgut donar resposta també els objectius específics que em vaig plantejar en l'inici de la recerca.

El primer **objectiu específic: Conèixer les diferents institucions i entitats col·laboradores a Palafrugell i els projectes que es duen a terme**. Aquest objectiu es relaciona amb la pregunta de recerca, on primerament abans de tot si volia estudiar la pobresa infantil dins del municipi, era molt important conèixer el que ja es treballa, d'aquesta manera tindria una visió més holística.

Pel que fa a Palafrugell hi ha un treball amb xarxa des de la branca de Benestar Social, que és la que treballa amb atenció directa entre les persones que s'adrecin per tal de fer un acompanyament, en certa manera per poder millorar i atendre una millor qualitat de vida dels diferents ciutadans i ciutadanes. Aquesta branca, en formen part molts serveis. Un d'ells és Serveis Socials, el qual hi ha un assessorament, orientació i informació d'atenció a la ciutadania per tal de donar resposta en les demandes o les problemàtiques que presentin a través del suport i recursos adients. A través d'aquí, les famílies i infants amb situació de vulnerabilitat tenen opció, sempre depenen del seu historial, de poder accedir a aliments per part de Càritas Palafrugell, recursos materials de roba i mobles, servei de Centre Obert, extraescolars pels infants, habitatges socials i ajudes econòmiques. Tot el treball el realitzen a través de les diverses figures professionals.

Per tant, aquest objectiu ha estat clau per poder desenvolupar aquesta recerca, tot fent una investigació de tot el que es treballa en aquests moments, i totes les derivacions que es duen a terme.

El segon objectiu que em vaig plantejar va ser: **Comprendre la visió professional des de les diverses entitats que treballen amb infància vulnerada.**

Pel que fa a aquest objectiu, el que vaig fer en primer moment va ser investigar les entitats col·laboradores, que les relaciono amb el primer objectiu que em vaig proposar. A partir d'aquí vaig contactar amb persones referents de cada entitat per tal de comprendre diferents visions professionals, que alhora era un objectiu proposat.

Tal com hem anat veient a l'anàlisi, les diferents entitats i persones tenen una visió molt semblant i alhora tenen diferents formes d'actuació. Aquestes persones entrevistades han manifestat la necessitat de poder fer més seguiment en aquests infants, d'aquesta manera podem treballar des del nivell zero amb els diferents agents.

Un altre aspecte a recalcar, és sobre la figura de Creu Roja, ja que no m'he pogut posar en contacte amb ells. M'hauria agradat poder fer una entrevista amb ells, tot i que prèviament em vaig posar en contacte, però em van dir que no em podrien atendre pel fet que ara mateix ells només ajuden amb el Banc dels Aliments, i en recollida de joguines durant el període de Nadal.

La recerca ha estat acotada, és a dir, no s'han realitzat moltes entrevistes, perquè les grans potències que treballen per abordar aquesta problemàtica són les que he anat mencionant al llarg del treball. Per tant, des de la meua visió, pensava que hi havia més entitats que treballaven amb aquests infants vulnerables. Tot i que des de les entitats ja existents es fa molta feina.

Pel que fa a la falta de recursos econòmics i humans, i segons la meua investigació, és una gran limitació que a l'hora podem donar resposta, en perquè no hi ha tantes entitats que treballin per aquesta problemàtica. La falta de recursos humans sobretot és la que gran limitació, potser si hi hagués més persones treballant i en vocació en aquesta problemàtica es crearien més entitats.

Pel que fa a l'últim objectiu: **Innovar a partir de les propostes ja existents sobre les que es treballen en l'àmbit de la infància.** En aquest cas, a partir de les necessitats que he pogut visualitzar en aquest estudi, m'ha semblat oportú donar una visió més general en l'apartat de suggeriments i de noves propostes. He pogut concloure que al llarg del treball m'han sorgit una sèrie de dubtes i suggeriments de propostes, a partir de les necessitats que he pogut detectar.

La visió dels diferents professionals alhora m'han donat la resposta la qual veig més adient, tenint també en compte les magnituds del treball de final de grau sobre què podria aportar de nou. Com és el cas de reafirmar, la importància de l'educadora o educador social dins de les escoles, per tal de fer un seguiment més ampli sobre els infants.

Per a finalitzar, les meves hipòtesis:

H1. Aquelles entitats de Palafrugell que treballen des d'una perspectiva integral de la pobresa infantil, atenen de manera més efectiva les necessitats primàries dels infants.

He pogut constatar que el treball des de Benestar Social és el nucli principal de tota atenció centralitzada amb la persona, qualsevol persona si té necessitats més específiques ha de poder ser atès per Serveis Socials i a partir d'aquí es poden fer les següents derivacions. En el cas de l'escola és una gran font de detecció de necessitats pel que fa als infants, té un paper clau, ja que potencia el treball en xarxa des de Serveis Socials, i d'aquesta manera tots treballen pels mateixos objectius. Atendre la infància més vulnerada.

H2. Aquestes entitats en la mesura que se centren a reduir les desigualtats d'aquests infants a partir de diversos eixos: alimentació, educació i sanitat, treballen per les oportunitats i les llibertats dels infants d'una manera més efectiva.

He pogut constatar que aquestes entitats que hi ha actualment estan sobretot per intentar crear una inclusió d'aquestes famílies i infants dins la societat i alhora treballar amb ajudes i recursos per atendre les necessitats més bàsiques: alimentació- Al Banc dels Aliments, habitatges- Promoure habitatges socials, educació- Centre Obert i Reforç escolar, econòmiques- Ajudes econòmiques.

El tema de la COVID-19, ha estat puntal en aquest treball, ja que si parlem de pobresa, dins del període de pandèmia les ajudes econòmiques s'han vist afectades per molts factors. Em pregunto, d'aquí a uns anys, la situació continuarà sent com la d'ara? Com seguirà afectant els infants aquesta situació tan precària, sorgiran noves entitats per poder afrontar aquestes problemàtiques?

8.2 Valoració, suggeriments i propostes de millora

Un cop hem finalitzat les conclusions, i que responen als objectius que m'havia plantejat, en aquest apartat reflexionaré sobre tot el meu procediment dins d'aquesta recerca, tot fent esment a propostes de millora i suggeriments que m'han sorgit un cop he anat investigant més sobre la pobresa infantil.

Aquest procés d'aprenentatge ha estat una gran font de coneixement que m'ha permès conèixer en primera mà tot el que es treballa amb la pobresa infantil, dins del meu municipi, Palafrugell. Considero que la recollida d'informació ha estat positiva, ja que m'ha permès conèixer de primera mà les magnituds reals de la problemàtica, i alhora poder investigar i recollir dades reals d'infants amb situació d'exclusió social o pobresa. Considero que també hagués estat molt positiu haver pogut fer històries de vida, a partir de famílies que han patit pobresa: d'aquesta manera tindria una altra visió molt potent per la investigació. Tot i que ho vaig descartar donada la situació de pandèmia que estem vivint, no he pogut tenir l'oportunitat de poder-m'hi endinsar.

Pel que fa a les dades estadístiques he de assenyalar que ha estat molt positiu tenir una gran font de dades per poder evidenciar la problemàtica. La majoria de les dades han estat extretes a partir de les entrevistes que he dut a terme, i sobre les memòries anuals des de la regidoria de Benestar Social de l'Ajuntament de Palafrugell.

La meva valoració al llarg del procés ha estat positiva, ja que he pogut aprendre molt sobre la meva recerca, i a l'hora m'ha permès poder reflexionar sobre la importància de la figura de l'educadora social per a poder treballar en aquesta problemàtica.

Al llarg de la carrera hem pogut aprendre molt de la importància del treball en xarxa a través de les diferents entitats, i en aquest cas a Palafrugell és potència molt aquest tipus de treball per poder arribar als mateixos objectius.

Com a proposta de suggeriment, he pogut veure que des de les escoles és on es detecten més casos d'exclusió social pel que fa als infants. I alhora em preguntava, com és que no existeix la figura d'educadora social dins de les escoles? Actualment existeix la figura d'integradora social dins de les escoles, tot i que la seva feina és més de suport als mestres. Per tant, a partir d'aquí neix el meu interès a potenciar aquesta figura professional, que alhora també ha de fer un treball en xarxa des de Serveis Socials dels mateixos ajuntaments.

És una figura professional dins de les escoles que seria molt potent, ja que permetria poder estudiar i fer més seguiment en els casos dels infants dins de les escoles. Es tracta d'una proposta de millora que vaig apuntar dins l'apartat d'anàlisi amb les diverses professionals.

La figura professional de l'educador social és aquella que té per objectiu desenvolupar competències amb els diferents col·lectius per tal de poder-los acompanyar dins del seu procés de vida. Aquesta figura professional potencia la bona integració social dins dels grups, tot fent èmfasi a un treball d'acció socioeducativa.

Per tant, aquesta figura pot ocupar-se i organitzar la vida comunitària des de les escoles, per crear espais per potenciar el vincle, fer acompanyaments, detectar necessitats, potenciar el treball en xarxa des de les escoles, Serveis Socials i famílies. Pot prevenir situacions d'exclusió social dels infants, tot treballant i fent un exhaust seguiment, per tal que tots els infants puguin ser atesos.

En definitiva, la figura de l'educador social, com a persona treballadora dins de les escoles, penso en l'àmbit personal que seria molt gratificant que hi fos. Actualment els treballadors socials van a les escoles (com a molt) una vegada per setmana. Hi ha molts casos que no es poden detectar pel fet que hi ha molta demanda, en canvi si aquesta figura fos un professional més, es podrien detectar moltes situacions des de l'arrel. I milloraríem tots plegats, se'ns cap mena de dubte.

8.3 Relacionat amb el grau d'Educació Social

Durant el grau universitari de la carrera d'Educació Social, ens ha permès conèixer diverses accions socioeducatives que podem portar a terme en diferents col·lectius; infants i joves, gent en etapa adulta, persones amb diversitat funcional, persones amb necessitats educatives específiques, gent gran, entre moltes altres.

Totes i cada una d'elles, tenim l'objectiu de poder-los ajudar a una vertadera inserció social, per tal de comprendre el seu entorn i fer un acompanyament per poder-los empoderar a partir de les accions socioeducatives.

Un dels àmbits que sempre m'ha cridat més l'atenció ha estat sobre la pobresa, ja que considero que és una problemàtica que pot afectar a tota mena de persona, i en tota classe de col·lectius. Per tant, crec que és molt important poder destacar noves estratègies, noves maneres de treballar per tal de poder abordar aquesta problemàtica.

Com a futura educadora social, veig molt necessària implementar la figura d'educadora social dins de les escoles i instituts. Treballar de forma conjunta amb diferents professionals com és el cas de mestres, pedagogs, psicòlegs, logopedes, integradors socials, vetlladores, etc. És una col·laboració i cooperació en xarxa molt potent per poder treballar diferents aspectes relacionals amb els infants. D'aquesta manera hi hauria moltes situacions que es podrien treballar per tal de vetllar per una bona educació, per a una bona integració social, per a un bon acompanyament, i en definitiva, perquè tots i cada un dels molts menors que tenim a les nostres escoles i instituts puguin ser atesos en diferents àmbits de la seva vida.

Per acabar, vull destacar la importància de poder treballar de forma conjunta per abordar aquesta problemàtica. Gràcies als meus estudis d'Educació Social, puc evidenciar que és una figura professional tan necessària, que s'hauria de poder visualitzar més, ja que forma part de la societat, i és de les poques professions que engloba tants col·lectius. El món seria una mica més just i esdevindria millor per a tots i cadascun dels qui en formem part d'ell.

9. Bibliografia

Ajuntament de Palafrugell. (2015) *Memòria del Departament de Benestar Social i Ciutadania*. Palafrugell. Ajuntament de Palafrugell. Recuperat de: <https://www.palafrugell.cat/la-ciutat/memoria-benestar-social-i-ciutadania-2015>

Ajuntament de Palafrugell. (2016) *Memòria del Departament de Benestar Social i Ciutadania*. Palafrugell. Ajuntament de Palafrugell. Recuperat de: <https://www.palafrugell.cat/la-ciutat/memoria-benestar-social-i-ciutadania-2016>

Ajuntament de Palafrugell. (2017) *Memòria del Departament de Benestar Social i Ciutadania*. Palafrugell. Ajuntament de Palafrugell. Recuperat de: <https://www.palafrugell.cat/la-ciutat/memoria-benestar-social-i-ciutadania-2017>

Ajuntament de Palafrugell. (2018) *Memòria del Departament de Benestar Social i Ciutadania*. Palafrugell. Ajuntament de Palafrugell. Recuperat de: <https://www.palafrugell.cat/la-ciutat/memoria-benestar-social-2018>

Ajuntament de Palafrugell. (2019) *Memòria del Departament de Benestar Social i Ciutadania*. Palafrugell. Ajuntament de Palafrugell. Recuperat de: <https://www.palafrugell.cat/la-ciutat/memoria-benestar-social-2019>

Ajuntament de Palafrugell. (2020) *Memòria del Departament de Benestar Social i Ciutadania*. Palafrugell. Ajuntament de Palafrugell. Recuperat de: <https://www.palafrugell.cat/la-ciutat/memoria-benestar-social-2020>

Alvarado, Y. (2017). *Pobresa infantil a Catalunya: Anàlisi del paper que desenvolupen les ONG* (Treball final de grau), Universitat de Barcelona, Catalunya. Recuperat de : <http://diposit.ub.edu/dspace/bitstream/2445/114918/1/TFG-SOC-Alvarado-Yelixa-juliol17.pdf>

Ayllón, S. (2015). *Infància, pobresa i crisi econòmica*. Barcelona: Obra Social “La Caixa”. Recuperat de:

https://fundacionlacaixa.org/documents/10280/240906/vol40_es.pdf/4f478141-4f40-4927-a78a-7542fd63b189

Batrina, B (2019). *Els drets dels infants... i els deures també*. Fundació Pere Tarrés. Recuperat de: <https://www.peretarres.org/coneixement/bloc/els-drets-dels-infants-i-els-deures-tambe>

Belzunegui, Á., Borbonès, C., Valls, F. (2011). *La socialització de la pobresa: canvis en els perfils de la població pobra a Espanya*. (1ed.).Publicacions URV. Recuperat de: <http://digital.publicacionsurv.cat/index.php/purv/catalog/view/88/78/182-1>

Bisquerra, R. (2004). *Metodología de la investigación educativa* (Vol. 1). Editorial La Muralla.

Caram, L.(2020). *Invulnerables: Una apuesta de éxito contra la pobreza infantil* (1ªed.). Plataforma Editorial.

Cardona, E. (2021). La pobresa afecta a un de cada tres infants a Catalunya: La Taula del Tercer Sector demana polítiques socials per “capgirar” la situació. *Diari Ara*. Recuperat de:

https://www.ara.cat/societat/plataforma-infancia-catalunya-infants-politiques-socials-pobresa_1_3838070.html

El Punt Avui (8 de juliol de 2020). *Un de cada quatre espanyols està en risc de pobresa, segons l'ONU*. Recuperat de: <https://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/1817025-un-de-cada-quatre-espanyols-esta-en-risc-de-pobresa-segons-l-onu.html>

FEDAIA. (2012) *Pobresa infantil a Catalunya*. Barcelona. Recuperat de: <https://www.social.cat/documents/pobresainfantilfedaiainforme.pdf>

Ferran, E. (2019). La pobreza infantil és greu i no s'està resolent: Estem parlant que tenim un 25% de les llars amb fills que estan en risc de pobresa, i en el cas de famílies monoparentals la xifra es dispara el 40%. *El Punt Avui*. Recuperat de: <https://www.elpuntavui.cat/societat/article/5-societat/1695294-la-pobresa-infantil-es-greu-i-no-s-esta-resolent.html>

Feu, J. Besalú, X. (2006). *Pobresa, marginació i exclusió social a la Costa Brava*. (1ªed.). Càritas Parroquial de Palafrugell.

González, F., Escudero, J. (2016). *La pobreza infantil. Visión y misión*. (1ª ed.). Universidad Pontificia de Sala

Manchón, M. (2018) Mari- Klose: “ Si queremos una Sociedad productiva, hay que reducir la pobreza infantil”. *Crónica Global*. Recuperat de: https://cronicaglobal.elespanol.com/politica/mari-klose-sociedad-productiva-pobreza-infantil_152297_102.html

Mari- Klose, P. (2019). *La infancia que queremos. Una agenda para eradicar la pobreza infantil*. (1ªed). Catarata.

Mari-Klose, M., Mari-Klose, P. (2012). *Crisi i pobresa infantil a Catalunya*. Docs Infància a Catalunya. Recuperat de: <https://core.ac.uk/download/pdf/16213078.pdf>

Navarro, V. (2003). El Estado de bienestar en Cataluña. *Revista la Factoría*, 2 (1).

Olivia, M., Puiggròs, S. (2015). *La pobreza infantil: una realitat amb moltes cares*. Vilaweb. Recuperat de: <https://www.vilaweb.cat/noticia/4229852/20150205/pobresa-infantil-realitat-moltes-cares.html>

Organització de les Nacions Unides (2021). *Acabar con la pobreza*. Recuperat de: <https://www.un.org/es/global-issues/ending-poverty>

Oxfam Intermón (2020) . *La pandemia podría incrementar en más de 700.000 el número de personas en situación de pobreza en España*. Recuperat de: <https://www.oxfamintermon.org/es/nota-de-prensa/la-pandemia-podr%C3%ADa-incrementar-en-m%C3%A1s-de-700.000-el-n%C3%BAmero-de-personas-en-situaci%C3%B3n-de-pobreza-en-espa%C3%B1a>

Sen, A. (2000). El desarrollo como libertad. *Gaceta ecológica* 55, 14-20. Recuperat de:
<https://www.redalyc.org/pdf/539/53905501.pdf>

Subirats, J., Riba., C., Giménez., L., Obradors, A., Giménez, M., Queralt, D., Bottos, P., Rapoport, A. (2004). *Pobreza y exclusión social. Un análisis de la realidad española y europea*. Colección Estudios Sociales, núm. 16. Barcelona: Fundación La Caixa, 31. Recuperat de:

https://www.researchgate.net/publication/301824451_Pobreza_y_exclusion_social_Un_analisis_de_la_realidad_espanola_y_europea

Tuñón, I., Poy, S., Coll, A. (2017). La pobreza infantil en clave de derechos humanos y sociales. Definiciones, estimaciones y principales determinantes (2010-2014). *Población & Sociedad*, 24(1), 101-133.

UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL
DE CATALUNYA

ANNEXOS

Aina Garcia i Roura

4t, Treball de Final de Grau

Tutor: Xavier Tornafoch i Yuste

Grau en Educació Social

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic- Universitat Central de Catalunya

14, de maig del 2021

ÍNDEX

ANNEX 1- Categorització	3
ANNEX 2- Autoritzacions de consentiment	45

ANNEX 1- Categorització

E.1- ENTREVISTA REGIDORA DE BENESTAR SOCIAL DE PALAFRUGELL

Dia: 19 de març de 2021

Hora: 10:00h

Duració: 01:37 h

Lloc: Oficines de serveis socials

A: Primer de tot moltes gràcies per cedir en poder-te fer l'entrevista i t'estic molt agraïda.

R: Només faltaria, és molt d'agrair que estudiants ens puguin fer entrevistes així, per tal d'aprofundir més en els temes.

A: Comencem doncs amb l'entrevista, la primera pregunta: Quina va ser la raó que et va portar a ser la regidora de Benestar Social?

R: Per casualitat, bàsicament van ser les circumstàncies, bé com ja saps abans era banquera i treballava a Caixa Sabadell, i per edat em van prejubilar, en aquell moment jo tenia cinquanta-cinc anys. I tenia molt temps, en aquells moments em van venir a veure en J.Piferrer que es presentava per les municipals per les eleccions de l'any 2015. A més en els grups polítics hi ha d'haver com a mínim un 40% de dones. I a més els cinc primers ha d'haver-hi com a mínim dues dones.

En la recerca de buscar aquestes dones polítiques, vaig estar un temps rumiant en si entrar en política, ja que venia en un moment de molta tranquil·litat, però sempre he sigut molt participativa en projectes i coses del poble i finalment vaig acceptar.

Ara en dia d'avui li dono les gràcies en Josep, que ara és l'alcalde, i la veritat és que em sento molt a gust en el partit polític, que en aquest cas és d'Esquerra Republicana. El dia que em va venir a buscar em va demanar per formar part del grup, ell ja venia amb la idea, com que ja ens coneixíem.

Abans era el director de l'escola on han estudiat els meus fills, i ja em veia amb el tipus de tarannà que tinc que podia ser la meva tasca dins del partit.

A: Et va venir a veure directament per ser regidora del Benestar Social?

R: De fet sí, des del primer moment ja em va venir a parlar de Benestar Social. Tot i que quan vam entrar en el 2015, Esquerre Republicana vam aconseguir set regidors, veníem de quatre regidors, i en el 2015 vam aconseguir-ne dos més, però no va ser el 2015 que vam entrar a governar. Socialistes i Convergències tenien més regidors. Nosaltres vam passar a l'oposició. De fet, ho vaig agrair, ja que jo no tenia experiència dins del món polític, i va ser un moment per aprendre molt. No va ser fins al 19 de maig del 2017, vam formar part del govern. La veritat és que ja era el meu títol, ser la regidora de Benestar Social. A més, abans de ser regidora ja havia sigut voluntària a gent gran, als actes puntuals, sí que hi participava. Tot i que Gent Gran és una petita àrees de les que treballem a Benestar Social, treballem dins dels col·lectius de 0 fins a 100 anys.

A: Quants anys fa que formes part de l'Ajuntament de Palafrugell?

R: Porto des del 2017, on la primera funció que vaig tenir dins la política ja va ser de regidora de Benestar Social.

A: Dins de Benestar Social, quins són els temes que porteu més a terme?

R: Benestar Social, després quan pugui t'ensenyaré el mapa, realment és infinit. Hi ha l'espai dona, i a més des d'infància fins a vellesa portem totes les edats. Qualsevol persona que té algun problema, o falta de diners, necessitat, pobresa, o altres capacitats. Fa dies per exemple vaig tenir una reunió amb persones amb sordesa, habitatge també i treballem.

A: El tema d'habitatge seria el tema de sensellarisme?

R: **Sí, atenem a tota mena de problemàtica dins de l'habitatge, perquè sigui social, inclusiu, també a persones nouvingudes tenen una atenció especial, i des de Benestar Social i les diferents entitats col·labores s'intenta fer una atenció inclusiva, ensenyant la cultura, l'idioma per intentar inserir-los al món laboral, cursos cuina, de jardineria.**

Un tema que també portem és sobre la immigració, dels menors no acompanyats, i hi ha com una frontera quan arriben als divuit anys. Quan no tenen els divuit anys, són tutelats per la Generalitat de Catalunya. A Palafrugell ara mateix tenim tres pisos, ja ens vénen donats des de la Generalitat.

Un hi ha deu nois menors, i als altres dos pisos hi ha quatre a cada un d'ells, un són menors i els altres són joves que ja han complert els divuit anys, però tot i això es fa un acompanyament, en aquests últims sis mesos. Benestar Social hi treballa, quan ens van anunciar, ara ja fa un parell d'anys que arribaven aquests joves. Amb molt bon criteri, la tècnica de seguida va reunir mossos d'esquadra, educadores, joventut, tothom que pugui estar implicat en aquest tema, per tal que aquests joves participessin en activitats. Benestar Social, també ens van dotar d'una dinamitzadora, que els acompanya en fer activitats, tot i que els pisos ja hi ha educadors i educadores socials.

El problema bé donat quan són majors d'edat, ara mateix a Palafrugell en tenim vuit, que vénen d'aquest servei tutelat, i estan visquen "d'okupes".

Realment és un tema que ens preocupa molt, tot i que la dinamitzadora els intentem ajudar, a trobar feina, fer convenis dins l'àmbit d'agrària, alguns d'ells sí que han pogut obtenir feina, però no tots ni molt menys aquests vint joves, no tots vénen de pisos, sinó que ha sigut com a efecte crida.

Ara estem intentant treballar, sí que la Generalitat ha donat sostre 360, habitatges accessibles per aquests joves, arran de una tancada a Girona o Salt reclamant aquestes ajudes.

Mentre són menors reben unes subvencions i és molt complicat, ja que un noi de divuit anys és jove i un cop és major d'edat queda més desprotegit.

A: Abordeu més temes de problemàtiques més sociables, qüestions més d'habitatge no?

R: Si totalment, treballem amb dones maltractades infants, però clar darrere d'una família hi ha un infant desprotegit. A més, una cosa que sempre em comenta la tècnica, que ja fa trenta anys que treballa aquí, és que abans a Catalunya; Palafrugell, a l'escola d'adults, que fan classes de català han passat 160 nacionalitats d'arreu del món, a Palafrugell la immigració sobretot es concentra a les persones immigrades de Marroc. A més, un cop l'any hi ha un projecte molt interessant que treballen sobretot per la cohesió, i cada persona fa versos d'un poema amb el seu idioma oficial. És una activitat molt enriquidora, perquè pots conèixer petits fragments d'idiomes molt diferents i únics entre si.

La migració antigament venia l'home i intentava trobar feina, i quan estava ben situat amb una nòmina i amb possibilitats, després venia la resta de la família. Actualment, ens trobem molts casos de dones soles amb els fills, o bé que directament ja venen amb tota la família. I el problema és quan arriben aquí venen i estan molt desprotegides.

Comptem amb l'ajuda de la comunitat musulmana que ajuda a fer una inserció cultural, a través de l'idioma, però en general és molt complicat per les famílies que venen novingudes, poder atendre cada família és un treball molt difícil, molts cops per falta de recursos de temps, i professionals.

A: Què és el que t'agradaria poder treballar més com a regidora.?

R: Una de les coses que m'agradaria poder aconseguir seria més habitatges socials, i que els habitatges de lloguer i pogués accedir gent amb una nòmina correcta, que els sous hagin baixat i el pis hagi pujat és molt injust. Moltes famílies o directament persones amb un sou mínim no poden accedir en aquestes condicions de pis. Ens agradaria molt, aconseguir que creixes la borsa d'habitatges a Palafrugell.

L'any 2019 va venir una cooperativa d'habitatges socials anomenat Sostre Cívic.

A: D'on és aquesta cooperativa?

R: De Barcelona, la web que tenen és molt interessant. Ens van explicar que quan algú vol vendre un pis, a Palafrugell pel tipus de municipi que fa falta molt habitatge social hi ha la possibilitat que abans de vendre-ho en un fons voltor, Generalitat, ajuntament o una cooperativa d'habitatges, poden adquirir aquest pis, tenen preferència. Sostre Cívic van veure que a Palafrugell hi havia un bloc de sis pisos i que els i podria interessar per tal de comprar-ho ells, com a habitatge cooperatiu. El tipus d'habitatge cooperatiu, és un entremig entre lloguer i hipoteca. En aquest tipus d'habitatge tens dret a ús, o sigui tu fas una entrada de 4 o 5.000 euros capital que diposites, que si vols marxar del pis tornes a recuperar els diners d'entrada, i després tens lloguer de per vida, i dret a ús de pis de per vida. El que passa és que aquest lloguer no és especulatiu, el lloguer està en funció de la hipoteca que hi ha en aquell bloc i de les necessitats estructurals que faci falta (pintar façanes, reconstruir balcons, entre d'altres). Per tant, tu no ets propietari, però hi pots viure de per vida també has de ser soci d'aquesta cooperativa, que l'entrada són 100 euros.

Un cop ens ho van explicar bé el funcionament d'aquesta cooperativa, el vam trobar molt interessant, i els hi vam poder fer una ajuda.

Normalment aquest tipus d'habitatges cooperatius, l'ajuntament cedeix el terreny, i després ells edificuen. A Palafrugell en tenir ja construïts habitatges, els i van fer una aportació de 40.000 euros en el fons, i així els va ajudar a fer aquesta compra d'aquest edifici.

A: I algun avantatge que t'has trobat al ser regidora? I limitació?

R: Pel que fa a avantatges està ficada en política serveix molt per poder tirar endavant diferents projectes, perquè des del partit polític rebo molt suport, i vulguis o no acaba facilitant molt les coses a tenir més l'oportunitat de visibilitzar projectes necessaris per al poble. Poder participar políticament, on a vegades hi ha projectes que no hi ha suficient pressupost, interessa molt, però si acabes forçant una mica la màquina es pot tirar endavant.

A més tot el que s'ha pogut treballar amb aquesta cooperativa sobre els habitatges cooperatius.

De limitacions moltes, per exemple vam voler comprar un altre habitatge, l'ajuntament no es va voler apuntar en la possibilitat d'adquirir un pis en aquestes condicions. Des de serveis socials vam voler comprar un pis, el vam anar a veure i vam pensar que seria adient que hi poguessin viure alguns dels menors no acompanyats de Palafrugell. De fet tenim pensat un projecte, amb aquests menors per donar llar a quatre d'ells, juntament amb l'educadora social, i dinamitzadora, voler intentar donar una oportunitat de viure en un habitatge adient. I la Generalitat, va passar davant, i es va quedar amb aquest pis, i des de la mateixa Generalitat, no ens donaven resposta si podíem aquest pis, i fins i tot vaig escriure a habitatge demanant les motius que no ens donaven el pis, i van dir que era adient que ho tingués la Generalitat. Realment hi ha tanta necessitat, les limitacions sobretot són els recursos econòmics.

A: Clar, vols abordar tantes problemàtiques i ajudar tant, que és impossible atendre a tots els col·lectius.

R: **Exacte, per falta de recursos fins i tot humans, de treballadors. És tanta la necessitat, tot i que es fa molta feina i molt ben feta, hem de tenir en compte que moltes persones no es deixen ajudar.**

Quan véns a Benestar Social, de seguida no diem ai pobret!, aquí tens totes les ajudes, sinó que entren en un programa, d'ajuda, però tu també has de posar de la teva part, un treball recíproc.

La idea és ajudem, però hi ha d'haver un treball, des de Serveis socials ajudem a través de les ajudes econòmiques, a buscar feines, però dins d'un temps limitat.

A: Conec de primera mà, que has estat molt participativa en molts projectes de Palafrugell, actualment en formes part d'algun?

R: Sí, realment des de sempre he sigut molt participativa, perquè és una cosa que em fa sentir bé i més si puc col·laborar amb el poble. Qualsevol projecte que entra a Benestar Social sempre em vull apuntar a tot, nou projecte. Tot i que els recursos humans també és complicat i deu haver-hi setze treballadores, però tothom té la seva feina. Ara també amb la situació de COVID, molts projectes han estat paralitzats, i s'ha incrementat molt el teletreball. Tot i que amb de la pandèmia, l'ajuntament va estar tancat, benestar social, ha estat sempre obert. Realment l'equip que tenim ens avenim molt i això facilita molt l'ajuda, i a més quan entren depèn de quins casos pot arribar afectar molt a la vida personal, com els maltractaments.

A: A més que la figura d'una persona política a Benestar Social també deu ajudar molt a tirar projectes endavant no?

R: I tant, totalment, jo em considero més administrativa que no pas política i a vegades les veig molt enfeinades i també fins i tot intento ajudar-les, els hi agafo aquesta tasca, i sent política també puc facilitar moltes coses de gestions.

L'altre dia fins i tot vaig poder facilitar una entrevista, pels temes de joves immigrants, reunió telemàtica, ja que ara amb la pandèmia això de les videotrucades s'ha facilitat molt la feina, ja que la podem fer via telemàtica. I d'aquesta manera també podem parlar les coses directament. A més, tornant al tema d'abans, pel que fa al projecte 360, només agafa a 140 joves de tot Catalunya. I ens trobem que només amb Palafrugell, ja en són vint i queda una mica curt.

A: Però també potser aquests joves tendeixen anar més a pobles petits no?

R: Funciona més per l'efecte crida, crec que seria molt important potenciar a pobles més rurals, realment hi hauria molts llocs de feina per aquests joves, sobretot dins de l'àmbit agrari. A més, dins les ciutats hi ha moltes desigualtats, és molt injust que tantes persones visquin al carrer.

R: Benestar Social també controlem el tema de Sanitat, sóc regidora també. A més també tenim horts comunitaris, 36 parcel·les, tenim un gran problema de robatori, a les nits hi van a robar. Des d'aquí ho coordinem, i estem molt orgullosos d'aquests horts, molt ben cuidats, molta comunicació entre les persones.

A: Són persones derivades de Serveis Socials?

R: No, bàsicament és gent jubilada, gent que té una afició cap als horts. Tenim possibilitats d'ampliar-ho a 36 més parcel·les, de moment la llista d'espera no és molt gran, deu haver-hi sis o set persones. Hi ha una petita quota de cent euros a l'any, i els aliments també se'ls queden els que hi treballen. Hi ha una mica de condicions, que sigui divers el que plantis, cultiu ecològic, i també de consum propi. Ens serveix molt com a eina, per potenciar l'agricultura a la població de Palafrugell i perquè tota mena de persona puguin ser-ne participants.

A: Quins són els temes/ situacions que treballem més dins de Serveis Socials (Benestar Social)?

R: Molts temes, tenim mediació per exemple, està en una altra zona, també hi ha mediació i habitatge, i aquesta mateixa àrea hi ha la figura professional d'una advocada. Que aquesta ens serveix com a mediatra, entre els bancs, i llogaters, si hi ha desallotjaments, entre molts altres casos.

A: Ho ateneu molt aquest servei?

R: Sí, tot i que solen ser una vintena a l'any, desallotjament no, sinó que llogaters i ocupants sobretot.

Ara tema amb la pandèmia ha baixat molt la demanda de mediació. També el que fa és gestionar, si hi ha mala convivència entre veïns, també hem tingut pisos, que es queixaven dels comportaments dels altres.

A: Clar també més temes que deuen tenir més casos és sobre la sol·licitud d'ajudes econòmiques no?

R: Sí, aquest tema d'ajudes econòmiques també amb la situació de la pandèmia s'ha vist afectada. Clar, l'ajuntament no es pot gastar els diners amb el que vulguin, sinó que hi ha unes pautes a seguir. Per tant l'Ajuntament, del romanent un cop s'han fet totes les inversions programades durant tot l'any, com és el cas d'aquest any que s'han anat anul·lant diverses festes, i del romanent, ja venia abans que un 20% es destinava a Benestar Social, ajudes que amb aquests diners hem pogut tirar endavant. També parlaves que volies anar a fer entrevista amb la presidenta de Càritas, i Benestar Social, Càritas i Creu Roja anem agafats de la mà perquè els diners del CDA (Centre de Distribució d'Aliments) que en aquest centre venen aliments d'Europa, donacions de supermercats o fins i tot de gent altruista que fa donació per poder emplenar el centre que hi ha a Palafrugell, i així amb tots els municipis. Per tant, allà on no arriben a través d'aquests tres grans ingressos tant d'aliments com d'ajudes hi arriba l'ajuntament. A més, aquest any s'ha vist incrementat un 50% aquesta demanada del Centre de distribució.

A: També es deu perquè ara amb la pandèmia, els que ja no tenien feina o els que tenien sous normals s'han vist perjudicats no?

R: Exacte, ens trobem en situacions de gent que mai havia anat a demanar aliments, la veritat sort que en tenim amb aquestes ajudes amb els aliments, per cobrir aquestes necessitats bàsiques sinó seria insostenible! I amb aquest 20% que no s'ha destinat en altres entitats o projectes per causa de la pandèmia, han anat amb ajudes, a pagar lloguers, ajudes per a tothom.

A més a és que has de complir unes condicions, per exemple el teu sou baixat els ingressos pel covid. Una part com deia ha estat destinat a lloguer, una altra a material escolar, beques menjador, beques per realitzar extraescolars en el cas dels infants. A més que segur que em deixo coses.

Tornant a fer referència un altre cop sobre del que treballem dins de Benestar Social també tenim Espai Dona des de LGTBI, per la persona que fa transició a canvi de gènere i altres temes també disposem de psicòloga i advocada, també atenem a dones maltractades on es fan molts cursos.

A: Ara amb la pandèmia també moltes dones s'han vist afectades, per viure amb el seu agressor no?

R: Amb el tema pandèmia, es va facilitar un telèfon que estava present en moltes botigues perquè si alguna dona vivia amb el seu maltractador tingués facilitat per tenir ajudes. A més, que aquest tema està molt abordat per la Generalitat.

Si ho detecten o troben a la dona que ha estat maltractada, miren de portar-la en un altre municipis. Solen tenir habitatges destinats en aquesta problemàtica.

A: Aquí a Palafrugell, hi ha aquests habitatges accessibles en aquestes dones o famílies?

R: En època pandèmia, tenim constància que algunes d'elles i fins i tot amb fills inclosos havien estat visquen en hotels, és un tema que porta molt més la Generalitat.

A: La Generalitat s'involucra molt en aquest tema no?

R: Moltíssim, molts de projectes ja vénen identificats des de la Generalitat i econòmicament també hi ha el tema de contracte programa, bé informat de moltes activitats. Tot i que Palafrugell, ens tenen molt en compte, som pioners en molts temes.

A: El pla estratègic, que està compost des de l'ajuntament, em refereixo a temes que són més immediats?

R: Ara mateix, el nostre pla estratègic seria poder aconseguir més habitatges socials, sigui perquè la població s'involucrés més, com les persones que tenen habitatge i el volguessin llogar amb un preu social, un preu raonable. L'habitatge social ens referim un preu ajustat, tampoc diem que lloguer sigui de 100 euros al mes, però uns 400 euros en lloc d'uns 600 euros per a moltes famílies seria una gran ajuda. A Palafrugell en concret (això no passa a tots els municipis) la gent que cedeix la vivenda a habitatge social, té un 50% de descompte a l'IBI (impost de vivenda). La veritat és que tema habitatge, voldríem també aconseguir poder-ne tenir molts més, també amb moltes famílies i infants que poguessin tenir unes condicions dignes.

A: Habitatges socials també es refereix a famílies amb infants no?

R: Si, en comptes de que estiguessin pisos sols sense ocupar doncs que estiguessin famílies i pagant un preu simbòlic. Ens trobem en temes també d'immigració, que pel simple fet de tenir un altre color de pell, ja no els i volen llogar. Tenen malentès el tema de la immigració, no hauria d'haver-hi prejudicis, tots som iguals i amb els mateixos drets.

Fent una reflexió, tothom hauria d'escoltar en Pere Portada, perquè tota aquella gent que té un rebuig s'ha l'hauria d'escoltar, la immigració és molt rica, i si hi ha de poder treballar. Ell ens explica que si Catalunya hagués fet un mur l'any 1900 i no hagués entrat ningú, no hi hauria gent. A més, que és un senyor que hi entén porta tot el tema d'immigració des de Girona. I amb aquí a Palafrugell i tenim molta relació, ja que aquí Palafrugell és molt ric amb totes les nacionalitats que hi ha.

A: Si definitivament hi ha molts prejudicis, hi moltes injustícies.

R: Si, el tema de la immigració, a més que fa uns anys els i devem a Àfrica, tot el tema d'immigració, es podria potenciar més. De fet aquí, l'any 2019, un dels sopars de Ramadà, ens van convidar i vam fer una festa els Ametllers, així per fer una inclusió i també hi havia totes les famílies.

Aquests espais són molt interessants per poder aprendre d'altres cultures. De fet els horts, també hi ha gent de moltes nacionalitats, i es pot aprendre cultius d'altres països, on estem oberts a noves propostes.

A: Sí, de fet aquest estiu, en ser voluntària del Banc Càritas Palafrugell, em vaig adonar dels prejudicis que hi havia entre les diferents famílies de diferent nacionalitat, és a dir, que uns es queixaven dels altres que rebien més aliments.

R: De fet, la gent que va a Càritas bé derivada d'aquí benestar social, des de serveis socials saben el seu historial i des d'aquí els deriven. Si necessites alimentació hi ha dues vies, si estàs empadronat als diferents municipis on s'atén des del Banc dels Aliments, benestar social ho deriven. I allà, al centre de distribució d'aliments l'encarregada ho sap, i des d'aquí els i faciliten l'alimentació.

A: Les persones destinatàries solen ser sempre les que venen directament a demanar ajuda?

R: El punt de partida de qualsevol necessitat que tinguis és una entrada a benestar social, i allà amb la treballadora social es deriven, també tenim psicòlogues, i diversos professionals.

A: Si és famílies amb infants també?

R: Quan és directament atenció a la infància normalment ve directament derivat de les escoles, hi ha treballadores socials que van a les escoles per poder saber més l'atenció i necessitats dels infants. Aquest any els casos han augmentat molt, 500 famílies aproximadament, i venien d'unes xifres d'uns 300.

A: Sempre hi ha la derivació de primer de serveis socials i després Càritas?

R: Sí, primer venen aquí i després es fa la derivació, i si és el revés sempre hi ha una comunicació entre les dues entitats. I que abans que no he acabat de dir, les persones que no estan empadronades, poden anar a Creu Roja, tot i que si necessiten aliments també van directament a Càritas.

A: Aquí Palafrugell són les principals potències entorn de la pobresa, Benestar Social, Càritas i la Creu Roja no?

R: Sí, es fa un treball conjunt, i la veritat és que tots tres són molt importants de tota la feina que es fa, on no arriba un ho fa l'altre. A més, que des de Càritas hi ha diferents projectes per ajudar com és imperdible, terrabastall.

A: Quin és el tant per cent que demana ajuda des de Benestar Social?

R: Des de l'ajuntament, hi ha la memòria que disposem de dades, l'any 2018 hi havia unes 4.234 persones ateses i el 2019 vam atendre 4.268 persones. El que passa que les dades en comparació, el 2020 s'han disparat, han augmentat un 50%, tot i que en altres municipis l'evidència encara és més gran. Veiem de nombres importants del 2018, amb la crisi immobiliària, i el 2020 doncs la crisi sanitària.

A: Com detecteu una necessitat, quan hi ha situació de pobresa infantil?

R: O bé, ve derivada des de les escoles o prèviament ja hem tingut una demanda per part de la família, per sol·licitar alguna ajuda. Quan arriba un nou migrant, la seva comunitat ja l'informa de totes les ajudes que hi ha. A més, depèn del nombre d'habitants, fins a 20.000 habitatges podem tenir unes àrees determinades. I clar, aquí Palafrugell tenim un gran ventall d'atenció dins de benestar social. En el cas de Palamós, com que no arriba als 20.000 habitants benestar social depèn del consell comarcal.

Aquí, dins del Baix Empordà, sí que és veritat que venen moltes famílies aquí també per tots els temes que treballem. I tornant a fer referència a la pobresa infantil, el 80% dels casos ens vénen donats des de les escoles.

A: Normalment és el mestre que ho comunica o bé són les treballadores socials?

R: Suposo, que deu anar més, quan un mestre es troba en aquesta situació ho deriva a la cap d'estudis i a partir d'aquí rebem la comunicació.

A més, però, les treballadores socials que tenim van dos cops un o dos cops per setmana a les diferents escoles per poder detectar les possibles necessitats.

A: Des de l'ajuntament quines accions porteu a terme en relació amb la pobresa?

R: Intentar, que els habitatges socials vagin creixent, i vagin donant cobertura. Haurien d'estar adient a totes aquestes famílies que tenen problemes econòmics i no estan visquen en condicions de vida dignes. De tant en tant, també es fa supervisió d'alguns pisos per veure com hi viuen i les possibles ajudes que es poden donar. En un moment donat una entitat financera ens va oferir deu habitatges que nosaltres podíem gestionar i amb un lloguer molt accessible, però va durar molt poc, perquè a més d'urbanisme també ha de poder comprovar que allò és adient per viure amb dignitat i que presenti totes les infraestructures i condicions adients que s'ha de tenir. I no va complir els requisits. De cara en un futur el que es vol intentar fer és aquells pisos que estiguin buits, és a dir aquells propietaris que tinguin més de cinc propietats i no el tinguin llogat, IBI aquell impost de béns i immobles, pagui un 50% més. D'aquesta manera intentar fer més assequible els habitatges.

A: El tema que més us preocupa és habitatge no?

R: Sí, realment sí, i també el tema de la feina, perquè clar si una persona o bé família amb infants viuen unes condicions dignes pel que fa a habitatge i a més poden tenir feina la pobresa es pot reduir molt, una cosa va relacionada amb l'altre. I la pobresa infantil, com que també depèn molt de la situació de cada família.

També comptem amb el Centre Obert, que fan activitats a les tardes, van a fer deures a berenar. Tenim vint-i-tres infants, i estan dividits en tres grups, ara mateix és així per la situació de la COVID-19, sinó directament serien dos grups. Primer segon i tercer venen els dimarts, i quart venen dijous. I cinquè i sisè venen els dilluns i dimecres.

A: De quines edats estem parlant?

R: De 6 a 12 anys, infants que van a l'escola. A partir de primer de primària fins a sisè.

A: Què és el que treballeu amb aquests infants?

R: Les educadores allà treballen amb els hàbits bàsics, els d'ordre, d'organització, alimentaris. Treballem el nivell grupal, i nivell individual si podem arribar-hi. Les pautes educatives també les treballem amb les famílies.

A: Aquests infants quan hi ha aquesta derivació cap al Centre Obert?

R: Vénen derivats des de l'escola o des de la treballadora social. Hi ha aquests dos canals. Tornant a fer èmfasi al què treballen, ara és una situació estranya. Allà, en el centre tenen una organització tema tasques, preparen berenar, renta plats, recullen i paren taula. Bàsicament treballen rutines i habilitats dels infants, que a casa seva no han tingut massa aquest suport.

A: A quin espai es troba, és un edifici o un local?

R: Se situa allà al geriàtric, és un local que està condicionat, també tenim cuina. El que passa que aquest any tot això no ho podem fer. Es dutxen, aquest any tampoc es pot, tema rentar les dents tampoc es pot fer. Després també hi ha un espai d'aula, que serveix per fer deures, repassar, o sinó les professionals es coordinen amb els mestres i les mestres de primària (escola) i d'aquesta manera saben el que treballen, i en el cas de no tenir deures, poden treballar altres aspectes que també es treballin dins de l'escola, serveix bàsicament de reforç educatiu. També disposen d'un espai de taller o de jocs, i cada dia després de plegar fan una reunió tots plegats per saber com ha anat la tarda, i també és un moment on tothom pot donar la seva opinió, i suggerir noves propostes de millora.

A: Tornant al tema dels horaris, es fa després de l'escola?

R: Es fa els de dilluns a dimecres i vénen 4:30 a ¾ de 8 i els altres dies vénen de 4:30 a 7:30. Altres anys és diferent.

A: Hi van nens amb situació de pobresa no?

R: Sí, està orientat que hi puguin anar menors amb una situació de risc.

A: Quantes entitats treballen per poder atendre aquesta infància amb la problemàtica de pobresa?

R: Diria, que a part de Càritas, i Creu Roja no tinc referència que hi hagi cap altra entitat que hi treballi.

A: També hi ha un casal oi?

R: Sí, exacte, hi ha un casal durant els mesos no escolars.

R: Un altre problema que ens trobem, és quan una família demana ajuda, però si abans té algun deute bancari no pot tenir ajudes. Hi per aquestes famílies, el que s'intenta fer és poder abaratir el casal que subvenciona l'ajuntament de Palafrugell. Com he comentat abans també tenim el centre obert que després tu explicarà millor l'educadora, i l'espai jove. On també aquests espais serveixen per crear rutines, atenció a la infància i adolescència, i fent referència als espais joves és per poder fer activitats fora del món acadèmic. I a més, tenim dos educadors de carrers, que treballen amb situacions més relacionades amb infants i adolescents. I una altra situació que hem vist més, és la relació de nens i nenes, on ens trobem que sempre hi ha més nens que venen, ja sigui centre obert com espai jove. Les noies solen tenir donats per les famílies les responsabilitats de tasques de llar, cura dels seus germans o germanes, entre moltes altres coses.

A: Clar a més, espai jove també us deu trobar que hi ha més infants amb situació més precària que no pas situació més benestant no?

R: L'espai jove hi solen anar joves que fora de l'escola o institut no tenen extraescolars, pel fet que les seves famílies no s'ho poden permetre pagar-ho. Que al mateix sol passar amb els casals.

A: Es treballa prou amb la pobresa infantil? I de quin percentatge estem parlant?

R: Estem parlant d'unes xifres de 367 infants atesos, el 2019, pobresa infantil de primària, és a dir infants que estan anant a l'escola. I de secundària 132 adolescents atesos.

S'està treballant amb material escolar, també facilitant ordinadors perquè els adolescents puguin seguir bé les classes, tot i que facilitar ordinadors i no tenir accés a internet és complicat. S'està treballant tot relacionat amb la diferència de bretxa digital. Mentre que aquests infants i joves han pogut anar a l'escola cap problema, perquè poden seguir bé les classes, allà tenien accés a tot. El tema d'ara amb la pandèmia, la situació ha estat molt diferent, no tots i totes tenen aquestes oportunitats i recursos.

A: Saps amb algun pla o programa en relació amb la pobresa infantil que es vulgui crear en un futur?

R: Ara mateix no ho sé dir, que sàpiga no, almenys des de l'ajuntament no. Des de la Generalitat hi ha diferents intervencions, pels infants, d'atenció dels infants i famílies i el pla de millora d'oportunitats. Voluntariat per evitar pobresa o per acompanyar aquesta pobresa no en conec cap ara mateix.

A: El pla Invulnerables el coneixes, per abordar la problemàtica de pobresa infantil?

R: Em sona, de fet CaixaBank, té molts projectes entorn de la infància. Concretament aquí a Palafrugell, ja fa dos anys que amb el Club de Tennis Llafranc va subvencionar el curs per aquests infants i joves amb la problemàtica que dins les seves famílies no podien facilitar que poguessin fer activitats extraescolars. Durant 15 dies de final de juny i principis de juliol, poden fer un campus al club de tennis. Aprenen a jugar, jocs cooperatius.

El primer any 2019, fins i tot jo era voluntària i acompanyava els joves al casal amb l'autobús, el segon any, va haver-hi alguns problemes, però es va fer. Aquest any, també es vol fer, però augmentant la possibilitat d'infants que hi poguessin anar, places fins a trenta infants i joves si fos possible. També dinaven allà, així tenien un àpat complet. Realment és una oportunitat de poder fer que facin més coses fora de l'àmbit escolar.

A: El programa Invulnerables atenen en aquests infants, amb problemàtica de pobresa, a través de diferents programes i està formada per diferents municipis d'arreu de Catalunya.

R: Alguns programes sí que hi consten aquí a Palafrugell, com és el reforç escolar. Aquí, però el programa Invulnerables no hi treballem pas, a més el que passa és que necessitaríem els representants i que ho gestionessin ells. Des d'aquí, Benestar Social no podríem perquè tenim molts àmbits a treballar.

A: Creus que seria important treballar-hi?

R: I tant, el problema és que es necessita més motivació per part de la població, falta gent.

En aquests moments de pandèmia, van sortir moltes iniciatives de joves en diferents municipis per ajudar aquelles persones més vulnerables, i el final ho va assumir tot Creu Roja. A més, que des de la pandèmia, Càritas donaven aliment encara que no vingués derivat de Benestar Social.

A: L'última pregunta, com a ciutadans podríem actuar enfront totes aquestes problemàtiques per poder atendre tots aquests infants?

R: És la pregunta clau, seria això aquest voluntariat. Fins i tot en aquest programa que em planteja d'Invulnerables, és molt interessant, però, hauria d'anar lligat amb una persona que es fes responsable, i que fos potent. Tot i que penso que hauria d'anar de la mà des de Benestar Social.

A: Sí, el treball conjunt és molt important per treballar de forma més coherent.

R: L'ideal és un professional que ho tires endavant i amb l'ajuda de tot el voluntariat.

A: Ja estaríem amb l'entrevista i moltes gràcies per tot.

ANNEX 1- Categorització

E.2- ENTREVISTA PRESIDENTA DE CÀRTIAS PALAFRUGELL

Dia: 23 de març de 2021

Hora: 10:00h

Duració: 01:00h

Lloc: Oficines de Càritas Palafrugell

A: Moltes gràcies, per poder fer una entrevista, primer de tot em podries explicar una breu introducció de vostè, sobre el que ha fet, vida personal i més relacionat amb Càritas?

M: Si només faltaria, vaig néixer el 5 d'octubre de l'any 1950 a Figueres, i vaig venir a Palafrugell seguidament. Vaig estudiar comerç a les monges, i després batxillerat i la carrera d'Economia. Professionalment ha treballat a Aigües Barcelona, com administrativa, fins a acabar sent responsable d'atenció els clients. Dins de l'empresa la van destinar fora a Colòmbia, per posar en marxa la distribució de l'aigua a diferents poblacions. Després vaig estar molt de temps Andalusia, Alacant, quatre anys, a Bilbao i fins a treballar a Palafrugell de nou. Quan em vaig jubilar els seixanta anys, vaig agafar la responsabilitat de Càritas Palafrugell, on abans ja n'era voluntària. Els quinze anys també vaig ser voluntària de Creu Roja, al Geriàtric també, fa cinquanta i cinc anys que en sóc voluntària. És el que realment, em motiva. Ara estem a Càritas Palafrugell té varies activitats, amb la COVID n'hem parat moltes, i treballant amb totes les necessitats que té al poble.

A: Quina va ser la raó que et va portar ser la presidenta de Càritas?

M: No la raó no va ser, jo estava com a voluntària, i el president que hi havia llavors, en J.Mató, que tu mateixa ja saps molt bé qui és. Ho va deixar i jo directament vaig agafar la responsabilitat.

A: Quan eres voluntària tenies molta responsabilitat?

M: No només atenia la gent que venia a buscar aliments, abans s'entregava els aliments, i es feia un registre de les persones que li donaven i jo justament estava en aquesta activitat.

A: I quants anys fa que en formes part?

M: Fa divuit anys que he agafat la responsabilitat.

A: I com a voluntària?

M: De voluntària de Càritas deu fer aproximadament vint anys, jo abans formava part de Creu Roja i a llavors vaig canviar sent voluntària a Càritas, en aquell moment estava en desacord amb l'entitat i va ser per això el meu canvi.

A: Dins de Càritas quins són els temes que tracteu més?

M: En general el que tractem més és el tema de reforç escolar, apadrina a un avi que es tracta d'un projecte que va lligat de la mà amb els adolescents i els avis, realment és un projecte molt interessant i el Centre de Distribució d'Aliments(CDA). Aquests són els tres puntals que en aquests moments tenim a Palafrugell. Així i tot en tenim d'altres, però aquests són els que considerem que són més puntals.

A: Quins avantatges i quines limitacions t'has trobat tu sent la responsable?

M: Avantatges simplement que ho pots organitzar com a tu et sembla, a més que tenim una junta està molt d'acord amb les opinions, i m'han deixat via lliure. La veritat és que tinc molta sort amb tota la gent que en forma part darrere. Inconvenients doncs sobretot la responsabilitat que tens, la dedicació que són 24 hores dels set dies de la setmana, i 365 dies a l'any.

A: Realment les altres responsables hi dediquen tantes hores / temps?

M: La tasca de responsable sobretot és més la feina de gestions i firmar documentació, però, jo sincerament no em sento còmode fent això. A mi el que m'agrada és ser voluntària, ja que és una vocació per a mi. Em considero de fet més voluntària que no pas responsable.

A: Quina és la feina que feu de forma conjunta amb serveis socials?

M: Tota, d'ençà que sóc responsable, la meua opinió és que una ONG en un poble si no ho fa conjuntament amb Serveis Socials, no pot funcionar. Per tant s'ha de fer un camí i hem d'anar partint dels mateixos objectius. Per exemple: el reforç escolar es fa entre Serveis Socials i les escoles. Els infants o adolescents per venir han de portar un paper pel tutor, una família per voluntat pròpia no pot venir a puntar els seus fills a reforç escolar, sinó que sempre han de portar un paper del tutor, que ens digui que necessita aquest infant per repassar. Estem treballant i fins i tot hem aconseguit que un voluntari tingui només dos infants, i a llavors es pot estudiar molt més les circumstàncies personals d'aquest infant. Un altre projecte, com és "Apadrina a un avi", ens ve des dels instituts o escoles i conjuntament amb els dos geriàtrics de Palafrugell. Des dels geriàtrics ens diuen quines persones grans es poden apadrinar i des de les escoles escullen els adolescents per participar en aquest projecte. I així es comprometen a venir un dia a la setmana una hora i mitja i estar amb la persona gran que han apadrinat. Quan a la Distribució d'Aliments, és Serveis Socials qui deriva a la gent, famílies a buscar aliments. Ara, des de l'any passat, la gent que va a demanar a Creu Roja, ho deriva en el Centre de Distribució d'Aliments.

A: Ho sigui es treballa de forma conjunta no?

M: Sí, es fa de forma conjunta, ja que des de Serveis Socials segons la llei només pot atendre a les persones que estan empadronades, i els que no estan empadronats van a Creu Roja, els atén i si ho consideren necessari els deriven al Centre de Distribució d'Aliments.

A: Aquestes famílies si van a Creu Roja, poden tenir ajudes des de Serveis Socials?

M: No, o sigui serveis socials només pot gestionar i atendre les persones empadronades, això és igual a tots els serveis socials d'arreu dels municipis. Tot i que igual que amb els que estan empadronats, poden rebre ajudes de roba, mobles, aliments a través de serveis socials i Càritas. Des de Creu Roja també és el mateix.

A: I abans Creu Roja no feia aquestes ajudes?

M: No, ells ajudaven amb el que podien, però no ens la derivava, va ser degut al canvi de responsable, ara és un èxit, perquè treballem de forma conjunta.

A: Quin equip de voluntaris forma l'entitat de Càritas?

M: Mira, quan estem a l'hivern que hi ha reforç escolar i Apadrina a un avi, que són justament durant l'època escolar, arribem a uns 170 voluntaris. Ara, actualment amb la pandèmia, hi ha hagut molta gent gran que s'ha retirat de ser voluntària, perquè també amb la situació tenen por, i també són persones de risc. Doncs ara arribem els seixanta aproximadament.

Cada voluntari té una fitxa de control, hi ha de signar uns compromisos i signar sobre els compromisos que han de tenir. A més que cada voluntari també ha de tenir un segur, per si passes alguna cosa que estiguessin coberts. En el banc dels aliments en aquest moment hi ha divuit voluntaris.

A: Normalment és gent gran que n'és voluntària?

M: Sí, la mitjana d'edat és gent gran, a diferència de Creu Roja, que són joves. En canvi a Càritas, normalment solen ser persones jubilades o bé que no tenen feina i de moment ens venen ajudar, de mentre que busquen feina.

A: Pel que fa a les persones voluntàries solen ser més dones o homes?

M: La veritat que ens solem trobar moltes més dones, que en són voluntàries.

A: Quin és el tant per cent de persones que venen a Càritas?

M: Aquests controls sempre ens vénen de Serveis Socials. Temes d'aliments o necessitats de roba, mobles. Abans també gestionàvem tema inserció laboral però ara ja no. I infants també per descomptat. Majoritàriament les sol·licituds que ens trobem és roba per a infants. El tant per cent, ho controla des de Benestar Social. El que sí que et puc dir és que des del Banc d'Aliments estem atenent unes 620 famílies, i quant a necessitat d'aliments. Durant aquest any hem fet un gran augment a causa de la situació de la pandèmia sanitària, i quan a roba i mobles, es redueix a unes 20-25 famílies.

A: Les ajudes econòmiques s'han disparat a causa de la situació de la pandèmia?

M: Moltíssim, pensa que nosaltres ara tenim gent que el que ens comenten quan venen, és que abans tenien un negoci, una botiga, una perruqueria, que han hagut de tancar i ens comentaven que mai s'haguessin pensat que haurien de venir a demanar aliments.

A: No hi ha tantes ajudes, per poder atendre no?

M: El contrari, el que és absurd, el que tant ens diuen d'ajudes, i els autònoms els continuen cobrant, han pujat IBI a Palafrugell dels habitatges. Tant que diuen ajudes, i van cobrant, com si no passes res i clar moltes famílies no poden. Tots aquells que anaven bé econòmicament, molts s'han vist afectats, i aquells que necessitaven ajudes, ara encara en necessiten més, perquè o bé s'han quedat sense feina o bé, ja no tenen tants recursos econòmics.

A: Creus que la gent podria ser més participativa a l'hora de ser voluntaris per abordar diferents problemàtiques?

M: Evidentment, molta gent està a casa, perquè ha perdut la feina o està amb un ERTE, però la gent psicològicament està molt tocada. Són gent, que personalment penso que psicològicament els i aniria molt bé venir fer hores de voluntariat.

A: En l'àmbit personal com creus que es podria fer aquest reclam perquè la gent fos voluntària?

M: Mira, nosaltres hem fet diverses campanyes. L'ajuntament té un apartat i les ONG, podem posar les necessitats que ens trobem, però el que passa és que la gent li costa perquè culpa molt les circumstàncies de com estan ells, i a més que hi ha molt racisme en el nostre poble, i molta gent no vulgui venir de voluntària per aquest tema.

A: Hi ha moltes persones immigrades que vénen a demanar ajuda?

M: No, sí que hi ha més, però ens movem 53% de persones immigrades, però les xifres són molt igualades.

Rebem molts comentaris del tipus que ajudem més als altres. També ens trobem un altre problema, les persones que han viscut de tota la vida en el municipi de Palafrugell i no han hagut de fer un procés migratori, els i costa molt més venir a demanar ajuda, sobretot per vergonya. Personalment estic molt segura que molta gent de Palafrugell, necessita aquestes ajudes, i que no venen per vergonya i a més que no som capaços de fer un sistema que realment faci que aquesta gent vingui a demanar l'ajuda que necessiti.

A: Quines són les entitats que treballem de forma conjunta?

M: Tu dic ara, des de la COVID, a més que estic molt contenta treballem conjuntament Creu Roja, Càritas, Protecció Civil i policia local i per suposat Benestar Social. Hem format un grup, que treballant conjuntament podem abraçar molt més les necessitats que hi ha en el poble.

A: Més enfocat dins de la pobresa infantil, a part del reforç escolar quins més projectes hi ha?

M: Nosaltres, concretament no tenim cap més projecte per abordar la problemàtica infantil. El que sí que intentem i a més tenim la sort que molts voluntaris que tenim són mestres i el intentem és treballar molt les situacions que es puguin trobar els infants, i en situacions que ens hem trobat molt greus com maltractaments, o situacions molt greus també és poder-ho denunciar directament a Infància, des de la Generalitat de Catalunya. També treballem molt des del Banc dels Aliments, ja que atenem a moltes famílies amb infants, per tal de cobrir les necessitats alimentàries també d'aquests menors. A més, que des de Banc dels Aliments el que intentem, és que de 0 a 2 anys, es doni llet materna, excepte d'un certificat mèdic a mesura que la mare no pot donar-li suficient llet materna. També és una forma de potenciar que aquests infants puguin tenir aquesta alimentació.

A: Si és roba infantil, o mobles infantils es dona totalment gratuït a través de l'Imperdible o Terrabastall?

M: Si vénen directament derivats de Serveis Socials sí, ara bé, si ve una família sense aquesta derivació prèvia, han de pagar aquests preus simbòlics a través de l'Imperdible, botiga de roba o Terrabastall, botiga de mobles.

A: Pel que fa a material escolar per aquests infants funciona de la mateixa manera?

M: Sempre ha de ser petició de l'escola o de Benestar Social, no només ens referim a material escolar, sinó que també a matrícules, aquest any n'hem pagat, ja que moltes famílies no podien pagar el preu d'aquesta matrícula. I beques menjador, ja ho fa directament benestar social, ja que ja hi ha unes ajudes derivades de la Generalitat per cobrir aquestes necessitats.

A: Durant els mesos no escolars, aquests infants poden anar a casals, o campus?

M: A l'estiu, si hi ha algun infant que consideren que li aniria molt bé que anés a un casal, i no ho poden pagar, Càritas ho assumeix, però a més, Càritas ja té un casal conjuntament amb la Fundació Ferrer, perquè infants hi puguin anar, durant uns quinze dies. També ho assumim econòmicament.

A: Una pregunta més personal, veus necessari més projectes entorn de la pobresa infantil?

M: A veure, veig més necessari projectes de seguiment de la situació de pobresa a cada una de les famílies. Actualment, penso que ens limitem a veure els recursos que tenen, els diners que poden entrar o sortir, i a partir d'aquí és necessari un seguiment més complet de totes les famílies amb els infants.

A: El que és més la part psicològica dels infants o bé com els hi pugui afectar les situacions precàries que estan visquen es treballa?

M: Aquí, hi ha alguns casos que són ja complicats que es treballen també amb la psicòloga de Benestar Social, i ella sí que ho treballa. El que passa, és que hi ha molts casos que per falta de temps o de personal, els donem com a no importants, quan realment amb el temps es fan molt importants.

La falta tant de recursos humans com econòmics és molt evident per poder abordar totes aquestes problemàtiques. Això tant passa com amb infants com en gent gran.

A: Qui tant per cent d'infants ateneu dins de Càritas?

M: És complicat de saber-ho, però per exemple les famílies que venen, excepte, demà mateix 30 famílies de les 100 que atendrem, 30 famílies no hi ha infants, però les altres en tenen. El reforç escolar sí que són 43 infants i adolescents, que és el màxim que tenim, tenim la sort que tenim molts voluntaris.

A: Els voluntaris solen ser persones joves o també són persones que ja estan jubilades? I quins horaris feu?

M: Cada cop més hi ha més joves que s'apunten. I pel que fa als horaris fem cada dia, de les 5:30 de la tarda fins a les 19:00 h. El funcionament és el següent; la primera mitja hora es fan els deures, la segona mitja hora es fa el reforç del què et diu la professora del que recomana de fer, i la tercera mitja hora es fa o anglès o informàtica.

A: A més, que a través del reforç escolar heu pogut detectar moltes situacions greus amb els infants?

M: Hem detectat, cinc o sis casos, però han necessitat una atenció immediata, perquè han estat molt greus com són violacions, maltractaments. Ho hem detectat a través dels dibuixos, o també a través del comportament. Un infant per exemple, no es comunicava amb els altres, que sempre estava a un racó, vam poder deduir que eren maltractaments. A través dels dibuixos hem detectat, temes de violacions, realment es poden arribar a detectar moltes coses a través de la no comunicació i comunicació.

A: Us heu trobat en algun cas que des de reforç escolar, s'hagi hagut de fer una retirada d'un menor perquè patia pobresa infantil?

M: Personalment, conec dos casos que han sigut retirats de les famílies, però no exclusivament de la pobresa, sinó per altres problemes. Tot i que la pobresa, estar clar, que la pobresa porta problemes, a la parella i a conseqüència als infants. Els casos que conec hi havia problemes d'alcoholisme també.

A: Tema d'habitatge, i de fer visites a domicili ho gestioneu des de Càritas?

M: No això ho fan des de Benestar Social, si hi ha una derivació ens ho comuniquem. Igual que si ha qualsevol situació, ho derivem des de Benestar Social i si és molt greu també des de Infància. Nosaltres ens desentenenem dels temes, a nivell d'entitat, a nivell personal costa més, perquè hi ha un contacte.

A: Feu algun projecte per treballar amb les Famílies i els infants?

M: En aquests moments a Palafrugell no es fa. A part, penso que, ja parlant de forma personal i també ho hem parlat amb la junta hi estem d'acord. Ja hi ha un treball des de les escoles, aquest seguiment, i amb famílies amb problemes econòmics, i Benestar Social també ja fa un seguiment. Com a entitat, pensem posar-nos al mig és com si trenquéssim aquests seguiments que es fan a través de l'escola o de Benestar Social.

A: Això de la junta com funciona des de Càritas?

M: Sí, jo sóc la responsable, però hi ha una junta local, que som els que comentem les coses, som sis persones. Cada un té unes responsabilitats diferents: hi ha la responsable de la botiga de roba, la dels mobles, hi ha el secretari, també hi ha el mossèn, un tresorer, i jo, com a responsable del centre d'aliments i com a presidenta.

A: En ser una entitat religiosa, ha d'haver-hi la figura del mossèn, també hi col·labora?

M: Sí, en ser una entitat de caràcter religiós funciona d'aquesta manera, però pensa que actualment quasi et diré que tenim més voluntaris musulmans que no pas catòlics. Ens trobem moltes persones no practicants, o no-creients, o de diferents religions. Nosaltres no demanem aquesta obligació a ser de la comunitat cristiana. Càritas és una ONG que surt de la religió catòlica. Amb tots els que som de seixanta voluntaris, molt pocs som creients.

A: Teniu algun projecte de futur en ment des de Càritas?

M: Havíem parlat de més projectes, però ara amb la situació de la Covid, s'ha parat moltes coses, el voluntariat també, molta gent no pot venir, ho tenim tot parat, i quan es pugui ja mirarem altres projectes. Ara mateix també ens faltarien molts voluntaris, per tirar-ho endavant.

A: Les ajudes econòmiques, es poden fer aportacions econòmiques per a Càritas?

M: Sí, nosaltres tenim famílies que cada mes donen una quantitat de diners, n'hi ha que donen 20 euros, 100, euros, altres que fan cada tres mesos 300 euros. Nosaltres ara mateix no volem socis, el que demanem és que qui vulgui posi la quantitat de diners que vulgui, ara tenim 10 o 12 famílies que hi col·laboren. I després tenim també l'ajuda de dues grans aportacions grans, són empreses.

A: Hi ha moltes campanyes de conscienciació perquè la gent col·labori més econòmicament a Càritas?

M: Sóc partidària, i parlo com a responsable, penso que una de les coses més importants de qualsevol entitat, i més que ens preocupem per les necessitats de la gent, és la claredat de les coses, ho considero molt important. El que dic, és igual que hi ha gent que fa transferències econòmiques, n'hi ha que ho poden fer portant aliments al centre de distribució. Hi ha famílies que cada setmana fan la seva bossa i ens la vénen a portar al centre de distribució. Mentre sigui responsable, campanya per sol·licitar diners, no ho farem, sí que fem campanyes perquè la gent ens porti la roba que no necessiten, que també és un ingrés, o bé gent que ens porti mobles o joguines també que ens serveixen com a font d'ingrés.

A: Si una família no té suficients recursos econòmics per pagar la llum, l'electricitat, l'aigua, els podeu ajudar?

M: Serveis Socials em pot demanar si podem pagar algun rebut d'aigua, a llavors nosaltres donem aquests diners a benestar social i des d'allà ho pagaran. Nosaltres no donarem mai diners directes a cap família.

A: T'has plantejat deixar el càrrec de responsable de Càritas?

M: Sí, jo si hi hagués una persona que realment vol agafar el meu càrrec actual, el meu lloc millor dit, jo quedaria com a voluntària, a més que són molts anys i molta responsabilitat. Tot i que no trobo aquesta persona.

A: Et preocupa no trobar aquesta persona?

M: No mentre pugui i em trobi bé no em preocupa, però sí que penso que ens hem de moure perquè hi hagi aquest relleu, canvis d'idees, de forma de treballar, també és molt bo per poder gestionar i tenir una visió diferent.

I no fa falta, tenir tantes responsabilitats, però jo personalment per exemple els dijous a la tarda que hem de netejar tot el centre de Distribució d'Aliments, penso que si jo ho faig també m'estic donant un missatge que els voluntaris també ho facin. A més que els voluntaris han de ser molt cuidats per l'entitat, perquè és una persona que dedica les seves hores lliures a l'entitat ajudar a les altres persones.

D'ençà que sóc responsable també m'he adonat, que tant el treball conjuntament amb les altres entitats és molt important per treballar. A més que ara malauradament, falten moltes persones per poder detectar més casos. Des de les escoles és impossible poder arribar a detectar tants casos, un sol mestre a la classe no pot veure-ho tot, cada comportament dels infants pot ser un indicatiu per detectar situacions familiars. Penso que a les escoles falta una figura exclusivament, per detectar aquestes necessitats infantils, tant educadora com psicòloga. La pròpia mestra és impossible de poder detectar, tot això, ja sigui pobresa total, maltractaments, comportaments. etc. Després hi ha una altra cosa, el contacte amb les famílies, AMPES, molts cops no van a cap reunió de les escoles, també molta gent en passa, tema excursions, hi ha molts infants que estan exclosos pel sistema com està muntat. Tot això són suggerències i amb els anys vas aprenent de diverses formes de treballar.

A: Moltes gràcies per tot!

M: Gràcies a tu! Només faltaria!

ANNEX 1- Categorització

E.3- ENTREVISTA DIRECTORA ESCOLA TORRES JONAMA

Dia: 9 d'abril del 2021

Hora: 10:00h

Duració: 01:00h

Lloc: Sala de reunió de l'escola

A: Primer de tot moltes gràcies per poder realitzar aquesta entrevista!

E: Gràcies a tu, només faltaria!

A: Començo amb l'entrevista doncs, quants fa que formes part de l'equip directiu?

E: Aquest curs, és el sisè curs que formo part de la direcció, que porto la direcció del centre.

A: I de mestre quants anys fa?

E: En aquesta escola, poder farà disset anys que hi sóc.

A: Quines diferències t'has trobat com a directora i com a mestre pel que fa a la pobresa infantil?

E: És evident, la diferència principal és que com a tutora o mestre d'educació infantil, coneixes la realitat del teu grup, de la teva aula. En canvi a la direcció veus perspectiva de tot el centre, totes les famílies, ets molt més conscient de tot, de la gran quantitat d'alumnes.

A: Com treballeu amb Benestar Social, des de serveis socials?

E: Hi ha molta comunicació, i treballem estretament amb ells. **Nosaltres, com escola, quan detectem qualsevol indici a les tutories, les docents ens manifesten i nosaltres, com equip educatiu ho manifestem a Serveis Socials. Establim reunions, fem un treball en xarxa. Des de Serveis fan les seves entrevistes amb les famílies.**

A: Quan una mestra detecta una situació de pobresa dins la seva aula, directament ho comunica a l'equip directiu?

E: Sí, ella, la tutora o tutor és evident quan ho detecta fan entrevistes amb la família, d'una manera que la família no se senti violentada, amb tacte. El que intenta és informar-se de quina és la seva situació i això ho comunica o bé a la seva coordinadora perquè ens faci un traspàs a nosaltres, el consell de direcció. I des d'aquí parlem amb l'EAP, aquesta pobresa com li pot afectar en l'àmbit emocional, psicològic.

A: Des de Benestar Social venen dos treballadors socials, quin període de temps venen aproximadament?

E: Jo diria que és setmanalment, tenim un treballador social, els dilluns, però sempre està obert a quan nosaltres el necessitem o les tutores. A vegades en temes de reunions si se'l necessita se l'ha d'avisar amb antelació, sempre està disposat a venir.

A: Per norma sempre és el dilluns?

E: Sí, per norma bé els dilluns per norma. Els dilluns al matí sempre està al centre.

A: I quina és la seva funció?

E: Es reuneix amb la Cap d'Estudis, la cap d'estudis reuneix totes les demandes de les tutores, i ella és l'encarregada de transmetre la informació.

A: Té contacte amb els infants també?

E: Sí, si es requereix sí. Quan hi ha coses que ell ha d'intervenir, ha treballat tant amb infants com famílies.

A: Creieu que ve suficient?

E: Nosaltres, parlo en l'àmbit personal, realment està en disposició, si surt qualsevol problema, li hem i sempre ha vingut. És una figura de gran ajuda.

A: Amb Càritas també i teniu contacte

E: Sí, el que passa que amb el tema de COVID, tot el que fa diversos tallers de reforç no s'ha pogut dur a terme tant com abans a causa de la pandèmia.

A: Des de l'entitat també gestionen tema de beques menjador no?

E: Sí, però clar nosaltres aquest tema ens assabentem poc, perquè normalment és la família. Nosaltres com a molt els podem derivar, un cop ells fan la gestió, ja és consell comarcal.

A: En quins projectes i entitat esteu en contacte per abordar aquesta problemàtica de pobresa?

E: El tema del centre Obert, però és de benestar social qui ho gestiona.

A: Teniu alumnes que hi van en aquest centre?

E: Sí, no tu puc dir la xifra exacte perquè ara mateix no ho sé. El tema també que fem és el Projecte Rossinyol, juntament amb la Universitat de Girona, que ens ajuda molt.

A: Aquest projecte va més adreçat a infants nouvinguts no?

E: Sí, són nens nouvinguts, molts cops a part del problema de l'idioma també és una mica els recursos, pocs recursos. Ens va molt bé perquè els infants també poden veure un ventall més gran.

A: Està en funcionament aquest projecte?

E: Sí, aquest any també.

A: I quants anys fa que hi participeu?

E: No ho sé el nombre exacte, però d'ençà que sóc directora durant aquests sis anys s'ha fet, i molt abans també.

A: Sí, és que és això la pobresa infantil engloba tantes coses.

E: Sí, per nosaltres una cosa és la pobresa pel que fa a l'alimentació. Però per nosaltres també és pobresa si la família per la cultura, o pels recursos que disposen no saben o no els i faciliten el ventall de possibilitats que hi ha al municipi.

I molts infants no saben del que disposen, com per exemple molts d'ells no saben on és la biblioteca i així amb molts altres aspectes.

A: Tema més enfocat a la pobresa. Des de l'escola com detecteu que un infant té alguna necessitat?

E: Moltes vegades, ho veus com ell o ella va, també amb l'alimentació que porta. Des d'infantil veiem el tipus d'esmorzar que porten. A vegades ho detectem pel tema de les sortides.

A: També potser per comportaments o expressions que deixen anar?

E: Sí, de vegades aquella informació subliminar que els nens amb el seu dia a dia van deixant anar. Hi ha famílies que amb una entrevista, tu pots deixar anar que estan en una situació vulnerable, però en canvi n'hi ha d'altres que el fet de demanar ajuda els i costa molt, estem parlant de situacions que no agraden a ningú, ho porten molt discretament.

A: Costa que es puguin sincerar a les tutories amb els diversos professionals?

E: Sí, la veritat és que costa. N'hi ha col·lectius que ja entren demanat, i també veiem aquestes ajudes que no hi ha res a canvi, no es valoren suficient.

Ara mateix, estem posant reunions, xerrades i formacions, el principi sí que et diuen que assistiran, però després no responen, tot i sent gratuïtes. I realment és una cosa que ens sap molt de greu.

És molt difícil, fins a quin punt estàs ajudant, o els i estàs vetant aquella cultura de l'esforç. Jo penso que també un puntual és el seguiment, hi ha famílies que se'ls ha d'ajudar, i també fer un seguiment per valorar l'ajuda, però que després entenguin que han de caminar sols, a aconseguir una autonomia. És aquí on hem d'arribar.

A: Consideres que hi ha una manca en aquest sentit?

E: Sí, considero que hi ha moltes famílies que no ho valoren, i falta molt treball per establir aquesta autonomia.

A: Quina relació manteniu amb l'AMPA, hi ha gaire participació amb totes les famílies de l'alumnat? També l'altra cosa està, a vegades la gent de l'AMPA, pot ser que en alguns casos hagin pagat sortides o colònies?

E: Tant l'AMPA com l'escola, quan realment podem comprovar que un infant no assisteix a una sortida o colònies, per falta de recursos econòmics. L'escola se'n fa càrrec. El que ha subvencionat l'AMPA és aquests dinars de final de curs, amb l'objectiu que hi pogués anar tots els infants.

A: La participació és igual per a totes les famílies?

E: Clar, una cosa és el treball de l'AMPA, han de ser tothom, però a vegades quan s'encarrega exclusivament un determinat grup de mares i pares després hi ha actuacions. Que nosaltres com escola ens adonem un cop han passat, i sap molt de greu, com apuntar qui ha participat i qui no, o coses d'aquest estil. Nosaltres tenim un alt percentatge, un 90% d'aportació per part de les famílies a l'AMPA, però formen part de l'AMPA pagant la quota. Que és molt diferent formar part de l'AMPA en activitats, o reunions. Que aquí es on és troba a faltar aquestes famílies que no participen tant. Ja sigui reunions, actes, aquí trobem que la participació de les famílies és molt baixa. Costa molt fer que participin.

A: Rebeu xerrades formatives amb les famílies, o fins i tot les proporcioneu vosaltres, per poder gestionar la pobresa? Creus que són avantatges?

E: Nosaltres totes les xerrades que proposem per a les famílies, sempre van amb l'objectiu de millorar el que és l'acompanyament, no només pedagògic dels seus fills, sinó també acompanyar com a persones i per poder gestionar també els seus recursos. La nostra realitat de les famílies, veiem que és d'un entorn desfavorit, les xerrades van per intentar millorar, fins i tot l'alimentació, quan no cal per exemple la brioixeria industrial. Per una banda ens estem deixant les dents, i també és molt més car. Saber també agafar hàbits. Aquí entrem també en cultura, és potent.

A: També des de l'escola féu conscienciació amb el menjar, com per exemple setmana d'alimentació saludable no?

E: Sí, **tenim el dilluns de fruita, per fonamentar el consum saludable. També entrem amb una campanya, del Departament d'Agricultura i Ramaderia, on ens porten fruita per a tots els nens, una setmana al mes.**

A: També conec el projecte LECXIT, però no és creat exclusivament pels infants que pateixen pobresa no?

E: No, el programa LECXIT, **nosaltres com escola els i oferim a tots als nens i nenes que necessiten una ajuda amb la lectura. En canvi, el reforç escolar, nosaltres som els que derivem aquests alumnes perquè facin aquest reforç extra. També veiem per l'entorn familiar, si no es poden pagar aquest servei. El que passa, que la nostra realitat tenim un tant per cent molt elevat de famílies amb un entorn desfavorit.**

A: El treball de parlar amb les famílies, per tant ho fa el treballador social i la tutora no?

E: El treballador és quan de vegades tenim problemes d'idioma. Aquí ho fem servir més per idioma. El treballador social, també és el representant de la cultura marroquí. I ens facilita molt l'ajuda per poder-nos entendre amb la família. També hem tingut problemes amb una família georgiana, a part del treballador social, hem fet contactes amb un traductor.

A: Això es gestiona des de Benestar Social?

E: Ara mateix no ho sé, però em sembla que sí que ens van facilitar el contacte.

A: Aquestes activitats extres, com serien colònies o sortides, com ho gestioneu?

E: **Nosaltres des de l'escola, oferim activitats extraescolars a cost 0, i després l'AMPA, gestiona les extraescolars. Perquè tothom pugui accedir a les sortides, fem això d'intentar organitzar-les i factibles per a tothom.**

A: Els busos, per exemple per fer sortides també ho assumeix l'AMPA?

E: Des de l'AMPA paguen sempre quatre busos, un per cicle, però després, els altres va a cost de les famílies.

A: Us trobeu molts infants que no participen en aquestes sortides?

E: Sí, però ens trobem que moltes famílies no és pel fet dels diners, és culturalment; perquè el veuen massa petit o petita, perquè no el deixen dormir fora de casa. Tot i que si algú realment hi vol anar, els diners no seran un problema perquè ho gestionarem des de l'escola per fer-ho possible. Aquest any també tenim una subvenció de la Generalitat. Del pla de millores educatives el PMOE, repercutirà en les sortides i el material escolar.

A: Material escolar, també ajuda Càritas?

E: Com a filosofia de l'escola, tenim llibres socialitzats i a més a més tenim unes partides per aquestes famílies que ho necessitin. Des de Càritas, jo diria que sí que ajuden, famílies que han de presentar documents a Benestar Social, i a partir d'aquí hi ha la derivació cap a Càritas, per poder pagar material escolar per aquells infants que ho necessitin.

A: Quin tant per cent hi ha de pobresa hi ha a l'escola?

E: El tant per cent que tenim de pobresa infantil en la nostra escola és d'un 30,4%. Amb xifres són uns 121 infants. D'aquests 43 alumnes estan becats amb una beca menjador del 70%, és a dir, d'un 22,51% de l'alumnat, i els alumnes amb beques menjador al 100%, representa un 4,71%".

A: Creus que es treballa suficient la pobresa infantil, quina proposta de millora creus que es podria dur a terme?

E: Aniria més enllà, en el que estem fallant, com a societat. Sóc partidària, de què hem d'ajudar, però em plantejo ho estem fent bé, els estem ajudant? O realment els estem acomodant? A mi se'm trenca el cor, amb això de les pàteres, que està passant. Ajudar des del mateix país, perquè no hi hagi la necessitat que hagin de passar amb aquestes condicions deshumanitzades. Aquesta pobresa infantil, si no la treballem, tota la seva vida hauran de ser ajudats per Serveis Socials.

Ni que sigui anar fent petites accions. **Realment hi ha hagut pobresa sempre, però les dades són molt elevades.** **Hem d'ajudar a créixer perquè la gent pugui ser autònoma.**

E: **Es va plantejar la figura d'educador social, però més enfocat als instituts.**

A: Més que res perquè l'educador seria per fer més seguiment. Per exemple la meva proposta de millora dins del TFG, va més enfocat la figura de l'educador social, com a persona professional per treballar tant famílies com infants, escola, serveis socials.

E: Des de les escoles ara mateix no existeix, l'educador social s'havia parlat més dins dels instituts. **Jo el que penso és fer més seguiment em sembla molt bona forma de treballar. Veuria molt necessari, la figura de l'educador social, com persona referent de les famílies i també per poder tenir un control més exhaustiu de les famílies.**

A: Hi ha gaires infants que reben ajudes en beques menjador?

E: Tenim quaranta i tres alumnes becats amb una beca del 70%, és a dir, un 22,51% de l'alumnat, i tenim nou alumnes amb una beca de menjador al 100%, és a dir un 4,71%.

A: Existeix una relació entre pobresa i baix rendiment escolar?

E: **Sí que hi ha relació, però també hi ha el treball de les famílies, no perquè tinguin pocs recursos significa que hi ha un baix nivell escolar, depèn també de la prioritat de les seves famílies que posen en l'educació. Hi ha infants, que vénen d'entorns més vulnerables, però per part de la família, són infants que tenen bons rendiments, fins i tot tenim casos d'alt rendiment. Si vénen d'entorns més vulnerats, les possibilitats són més reduïdes, però també és el que deia, la importància que donen en l'educació i dels valors i fa molt.**

A: Pel que fa a els infants que tenen motivació per seguir estudiant, ho comenteu també amb les famílies?

E: **Sí, és més nosaltres la nostra línia d'escola, necessitem la implicació i col·laboració de la família. Per nosaltres tan important és els coneixements que donem com a professionals com l'educació i tot el treball que fa la família.**

Des de l'escola li donem molta importància en el treball que es fa des de les famílies, totes les reunions sempre empoderem a les famílies. Hem d'anar sempre pel mateix objectiu família i escola, benestar de l'infant.

A: Quines figures professionals hi ha l'escola?

E: Nosaltres a l'escola tenim dins la plantilla dels docents: els tutors, els especialistes, i a més, dos mestres d'educació especial, un logopeda, i psicopedagog, que ens ve dos dies a la setmana.

A: Es fa molt seguiment psicològic amb aquests infants que ho necessitin?

E: Si, el tutor quan detecta alguna situació vulnerable per l'infant, fa demanada des de l'EAP, perquè es pugui fer un seguiment amb ell.

A: Aquests infants també hi ha la possibilitat que vagin a extraescolars subvencionades?

E: N'hi ha, des de l'ajuntament s'ofereix. Nosaltres si veiem nens que destacten en algun esport en concret, el que hem intentat és parlar amb la família per tal d'aconseguir beques. També tenim quatre alumnes becats en una activitat de tennis que dura durant el curs.

A: L'efecte pandèmia, veus molta diferència respecte a altres anys?

E: Més que infants, ha afectat a les famílies, es veu moltes famílies que abans tenien feina i ara no. A més que Palafrugell és un municipi molt turístic, i a l'estiu hi ha moltes més oportunitats per treballar, i amb aquest any moltes famílies s'han vist perjudicades per la falta de feina. Des de l'escola ens hem sorprès gratament amb els infants com estan gestionant tot això, estan molt contents de venir a l'escola, és la seva zona de confort. A més que efecte pandèmia també ha proporcionat que moltes famílies estiguessin més juntes, ja que abans pandèmia, entre la feina era més difícil coincidir. Han respòs molt el feedback de feina que hem anat proposant perquè ho fessin des de casa.

A: El tema de fer classes virtuals com ha estat, tothom hi ha pogut accedir?

E: Això no ha funcionat, encara hi ha problemes ara mateix. Vam facilitar ordinadors, per aquelles famílies que ho necessitaven. Realment tot va arribar molt tard, es gestionava des del Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya. El que hem fet com escola és arreglar uns portàtils, que serveixen per a préstec per aquestes famílies.

Des de l'escola estem fent uns cursos d'informàtica bàsica per intentar la competència digital de les famílies perquè puguin ajudar els seus fills. Els hem començat ara al tercer trimestre.

A: Us trobeu amb situació de pobresa severa en alguns dels infants?

E: Nosaltres tenim famílies okupes, amb situacions realment molt complicades. Famílies que els han desnonat. Que ja totes vénen derivades des de serveis socials.

A: Doncs aquí estaria amb l'entrevista, moltes gràcies.

E: Gràcies a tu, ja et facilitaré totes les dades de percentatges d'infants a les escoles amb situació de pobresa.

ANNEX 1- Categorització

E.3- ENTREVISTA TREBALLADORA SOCIAL DE BENESTAR SOCIAL

Dia: 16 d'abril del 2021

Hora: 11:00h

Duració: 30:00 minuts

Lloc: Sala de reunió de l'escola

A: Quina va ser la raó que et va portar a ser la Cap de Benestar Social?

MJ: Portava ja uns anys treballant com a treballadora social als serveis socials de l'ajuntament, vaig anar a l'àrea de joventut a portar un altre projecte i, arran d'un canvi en la direcció de serveis socials em van demanar si volia assumir la responsabilitat.

A: Quants anys fa que en formes part?

MJ: Vaig arribar a l'àrea de serveis socials l'any 1992. Vaig començar a exercir les tasques de cap d'àrea l'any 2003.

A: Dins de Benestar Social, quins són els temes que porteu més a terme?

MJ: **L'àrea de Benestar Social té les següents competències: Serveis Socials Bàsics, Serveis d'Intervenció Socioeducativa, Gent Gran i Dependències, Exclusió Social i Pobresa, Acollida, Intervenció Comunitària, Mediació, Polítiques d'Igualtat, Habitatge.**

A: Quin és l'equip format per benestar social?

MJ: SERVEIS SOCIALS BÀSICS + SERVEIS D'INTEGRACIÓ SOCIOEDUCATIVA + GENT GRAN I DEPENDÈNCIES: 5 persones d'administració, 8 treballadores socials, 5 educadores socials, 2 integradors socials, 3 psicòlogues, 5 treballadores familiars, 1 dinamitzadora emancipació juvenil, 1 coordinadora de serveis socials bàsics

ACOLLIDA: 1 tècnica d'acollida i 1 agent d'acollida

PLA INCLUSIÓ: 1 tècnica en treball comunitari

SERVEI DE MEDIACIÓ: 4 mediadors

ESPAI DONA/ESPAI LGTBI: 1 coordinadora, 1 tècnica SIAD (Servei d'Intervenció i Atenció a les Dones), 1 tallerista.

HABITATGE: 3 persones d'administració, 1 tècnica d'habitatge

(Nota: compto persones, no jornades. Algunes d'aquestes persones no fan jornada completa i, també, alguna d'aquestes persones no estan contractades directament per l'ajuntament).

A: Ha estat molt participativa en diversos projectes dins del poble?

MJ: Sí, sempre! Les àrees i serveis, per nosaltres mateixos, no arribem al 100%. Treballar en xarxa, de manera participativa i amb treball coordinat té un impacte en les persones que no aconseguim per separat. He participat de plans de barri, i plans estratègics, etc.

A: Actualment en participes en algun?

MJ: No participo en l'àmbit individual de tot (són altres companyes) i algunes de les comissions són comarcals o demarcació de Girona, però impacten al municipi i als serveis d'aquí.

Mesa de salut jove (àrea de Joventut)

Educació 360° (àrea d'educació)

Comissió Maltractaments de Gent Gran (comarcal)

Taula matrimonis forçats (municipal)

Taula Benestar i Comunitat (comarcal)

Consell de Participació Residència Geriàtrica i Centre de Dia (municipal)

L'Àrea, a més, te dos òrgans de participació:

Consell Municipal de Benestar Social

Taula de Coordinació d'Habitatge

A: Quina visió tenen de tu les persones que s'adrecen a serveis socials, et veuen com una persona referent?

MJ: En aquests moments, no faig atenció directa, però les persones que venen als diferents serveis, **totes tenen una professional de referència (de fet, en l'àmbit legal, els Serveis Socials Bàsics, han de tenir aquesta figura).**

A: Quins són els temes/situacions que es treballen més dins de serveis socials?

MJ: Serveis socials Bàsics: si mires les memòries dels diferents anys, veuràs l'evolució de les problemàtiques que treballem. L'any 2020 (encara no hem penjat la memòria), les prioritàries són: habitatge, econòmiques, laborals i de mancances socials.

A: Quin és el procés que fan les persones un cop arriben per primer cop a serveis socials?

MJ: Serveis Socials Bàsics:

- Hi ha un equip de primera acollida, que atén persones que arriben per primer cop al servei o que fa més de dos anys que no han vingut (considerem que la situació, al cap de dos anys, pot haver canviat de manera significativa com per tornar-la a valorar). Aquest equip fa la valoració de la situació sociofamiliar i aplica els primers recursos necessaris. Un cop ha valorat, si la situació ha de requerir de més seguiment, ho traspasa a les treballadores socials de zona (tenim el municipi repartit en tres zones).
- Si la situació ja és considerada com de risc social (perquè la via d'entrada és diferent: escola, jutjat, altres serveis...) directament va a zona o a treballador social si hi ha menors en risc i es considera adient aquesta intervenció.
- En cas de violència de gènere, quan entren els informes de Mossos d'Esquadra o Policia Local, directament va a la treballadora social de zona o a la psicòloga si predomina maltractament psicològic.
- Actualment, i arran de la COVID, cada dia hi ha un equip de guàrdia al servei, format per una treballadora social i un educador social, que atenen les situacions d'urgència què, després, traspassen a professional de referència.
- En cas de Gent Gran i dependències no és necessari que passin per primera acollida, directament van a l'equip corresponent.

A: Quin és el percentatge de famílies o persones venen a Serveis Socials?

MJ: Només poso serveis socials bàsics. En els pròxims dies estarà penjada la memòria sencera de l'àrea amb la informació dels altres serveis i podràs consultar-ho si és del teu interès.

Any 2020, 4.268 persones a Serveis socials bàsics.

1.424 al Centre de Distribució d'Aliments.

72 infants als Serveis d'Intervenció Socioeducativa

135 persones ateses al Servei d'Atenció Domiciliària

439 persones ateses al servei de teleassistència

32 persones ateses als àpats a domicili
10 persones ateses al menjador social
169 persones usuàries del transport adaptat
11 persones als tallers de memòria de gent gran
143 persones ateses al Servei de 1a Acollida (immigrants)

A: Creus que s'ha vist afectat les ajudes econòmiques, actualment amb tota la situació, COVID-19?

MJ: Molt afectat en el sentit que s'han incrementat molt, no només per part de l'ajuntament sinó que també per part d'altres administracions.

A: Des de serveis socials com gestioneu totes les ajudes econòmiques referent als infants?

MJ: Recursos 2020:

- Ajudes de primera necessitat: valorada per la professional de referència de la família i seguint un barem.
- Ajudes d'alimentació (Centre de Distribució d'Aliments): valorada per la professional de referència de la família i seguint un barem. Segons els components de la família tindrà una puntuació que correspondrà a unes quanties i varietat d'aliments.
- Ajudes extraordinàries COVID (segons convocatòria pública).
- Targetes precarregades: s'han tingut, de manera excepcional, de diferents organismes i entitats.
- Ajudes casal d'estiu.
- Altres ajudes d'altres àrees (beques música, llars d'infants).

A: Quins són els àmbits d'actuació per poder treballar amb la pobresa infantil?

MJ: Els recursos econòmics, serveis d'intervenció socioeducativa, recursos d'entitats, altres serveis educatius i comunitaris.

A: Treballem amb les famílies i infants, per poder treballar les capacitats i les habilitats dels infants?

MJ: Els menors que estan als Serveis d'Intervenció Socioeducativa tenen un pla d'intervenció que contempla tots els àmbits que tenen a veure amb l'infant i, entre ells, el treball amb el nucli marental o parental per reforçar i treballar les capacitats. Intentem cada any tirar endavant un grup de competències parentals/marentals que porten les psicòlogues del servei. Des de qualsevol dels serveis i qualsevol professional que atenem menors i famílies es treballen aquestes competències.

A: Hi ha molt treball dins de les escoles amb serveis socials?

MJ: Sí, és imprescindible. Cada centre escolar de primària, secundària i llars d'infants tenen un/ una treballador/a social referent, que participa d'espais de coordinació on es comparteix informació sobre el menor, la família i es prenen decisions conjuntes, si és necessari, per a la intervenció.

A: Creus que es treballa molt amb la pobresa infantil? De quin percentatge estem parlant pel que fa a famílies/ infants?

MJ: Ara mateix no ho tinc calculat.

A: A part del Centre Obert, els infants tenen accés a activitats extraescolars per potenciar les seves habilitats un cop fora de l'horari escolar?

MJ: Sí, des de fa tres anys hi ha beques/ ajut específiques per assistència a activitats extraescolars per a infants del municipi en edat escolar obligatòria.

A: Com a ciutadans, quines accions podríem portar a terme perquè baixessin les persones afectades?

MJ: En l'àmbit individual quant a criteris de pobresa, no veig accions. És responsabilitat de l'administració pública la lluita contra la pobresa infantil. Ara bé, la pobresa infantil comporta molts indicadors que poden portar-nos a situació d'exclusió social (no accés a recursos ordinaris, no participació, etc.) I la integració sí que és una cosa de tots. Voluntariat, en programes socials d'acompanyament, educació en valors als nostres fills i filles, participació en entitats i servei i incidir en què siguin i tinguin tarannà igualitari i integrador, animar i convidar a persones amb qui ens relacionem a participar de les associacions del municipi, dins de l'àmbit escolar, a més practicar la no discriminació.

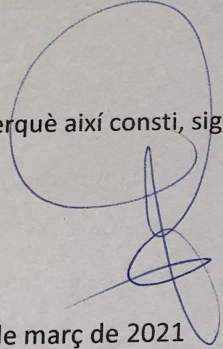
ANNEX 2- Autoritzacions de consentiment

AUTORITZACIÓ

En/ Na.... [redacted] amb DNI..... [redacted] ...autoritzo que AINA GARCIA I ROURA, estudiant de 4rt d'Educació Social de la UVic-UCC, pugui utilitzar amb la finalitat exclusiva de realitzar el seu Treball de Final de Grau les dades extretes de l'entrevista.

Per la seva part, l'estudiant es compromet a: "respectar els drets fonamentals de les persones, siguin infants o persones adultes; demanar el consentiment de les persones que col·laborin o participin en el treball; respectar l'esfera privada de totes les persones, grups o institucions que participin o estiguin relacionades amb el treball; utilitzar la informació obtinguda només amb finalitats científiques i donar compte dels resultats del treball a les persones, grups o institucions col·laboradores".

I perquè així consti, signo l'autorització

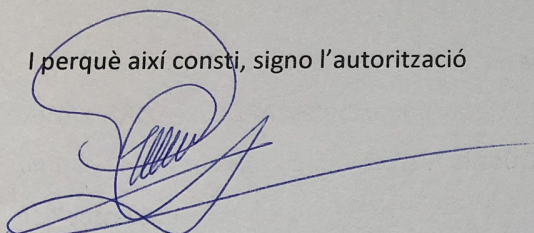
19 de març de 2021

AUTORITZACIÓ

En/ Na... [redacted] ... amb DNI..... [redacted] autoritzo que AINA GARCIA I ROURA, estudiant de 4rt d'Educació Social de la UVic-UCC, pugui utilitzar amb la finalitat exclusiva de realitzar el seu Treball de Final de Grau les dades extretes de l'entrevista.

Per la seva part, l'estudiant es compromet a: "respectar els drets fonamentals de les persones, siguin infants o persones adultes; demanar el consentiment de les persones que col·laborin o participin en el treball; respectar l'esfera privada de totes les persones, grups o institucions que participin o estiguin relacionades amb el treball; utilitzar la informació obtinguda només amb finalitats científiques i donar compte dels resultats del treball a les persones, grups o institucions col·laboradores".

I perquè així consti, signo l'autorització

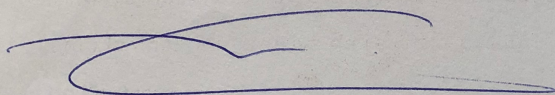
23 de març de 2021

AUTORITZACIÓ

En/Na. [REDACTED] amb DNI... [REDACTED], autoritzo que AINA GARCIA I ROURA, estudiant de 4rt d'Educació Social de la UVic-UCC, pugui utilitzar amb la finalitat exclusiva de realitzar el seu Treball de Final de Grau les dades extretes de l'entrevista.

Per la seva part, l'estudiant es compromet a: "respectar els drets fonamentals de les persones, siguin infants o persones adultes; demanar el consentiment de les persones que col·laborin o participin en el treball; respectar l'esfera privada de totes les persones, grups o institucions que participin o estiguin relacionades amb el treball; utilitzar la informació obtinguda només amb finalitats científiques i donar compte dels resultats del treball a les persones, grups o institucions col·laboradores".

I perquè així consti, signo l'autorització

9 d'abril de 2021

En/ Na [redacted] Cap de l'Àrea de Benestar Social i Ciutadania de l'Ajuntament de Palafrugell, amb DNI [redacted] autoritzo que AINA GARCIA I ROURA, estudiant de 4rt d'Educació Social de la UVic-UCC, pugui utilitzar amb la finalitat exclusiva de realitzar el seu Treball de Final de Grau les dades extretes de l'entrevista.

Per la seva part, l'estudiant es compromet a: "respectar els drets fonamentals de les persones, siguin infants o persones adultes; demanar el consentiment de les persones que col·laborin o participin en el treball; respectar l'esfera privada de totes les persones, grups o institucions que participin o estiguin relacionades amb el treball; utilitzar la informació obtinguda només amb finalitats científiques i donar compte dels resultats del treball a les persones, grups o institucions col·laboradores".

I perquè així consti, signo l'autorització

Firmado digitalmente por [redacted]
Fecha: 2021.04.16 10:37:58 +02'00'

16 d'abril de 2021